

188.

148. (1)

AC. 188.

Katekismusse

Õppetuse Selle tus

üllespandud

Rüüsimiste ja Kostmistele

Sannadega

Tummalu Nuuk

ja nende heaks,

Kes

Omma Hinge

Õppetuseks ja Parandamiseks
heal meel püüdwad laiemalt moista, ja
ommal mele tuletada, mis meie Katekismusse
õppetuse sees lühhidelt õpetakse.

Rahhekümnemal korral trükkitud kindrõorse
kirjadega, Tallinas 1795. Aastal.

MARTINUS.

Armas Sõbber.

S armolinne Jummal on mä ilma alg-
missest omma targema nou parrast om-
ma tahtmist innimestele teada annud, et se
waene pattune innimenne omma pohjatuma hinge
hädä piddi õppima süddamest tundma, ja se jär-
rele noudma, et temma neist armo andist, mis meie
Jesand Jesus Kristus omma kannatamisse ning
surma läbbi on saatnud, piddi ossa sama. Et nüüd
teikile ei anta aega, ja teik ei sa teik se pühha kirja
läbbikatsuma, ja nendatao õppida, mis nende hin-
ge õnnistus seks tarwis lähhäb; siis on taewane
Jesä ka murretsenud, et se, mis laiemast pühhas
kirjas õppetakse, woiks lühhidelt neile teada sada,
kes rummalad on. Ning sedda õppetakse meie Na-
tekismusse ramoto sees, kuida innimenne omma
patto hädä peab õppima süddamest tundma ja õi-
ge usso läbbi õmest patto häddast ärrapeasma Et
nüüd se wägga tarwis on, et innimenne õma patto
hädä õppib süddamest tundma, sest et sel ep olle õi-
get usso, kes ommas süddames hirmo ja tartust
õma patto parrast ei olle tunnud, separrast õppime
meie I, essimes sel peatükki sees omma patto hädä
õiete tundma, sest et kasso läbbi tulleb patto tunda-
minne Rom. III, 20. Agga sest ei sa kül kui kegi need
sañad peast õppib, waid senna jure lähhäb tarwis,
et meie omma süddant kowwaste läbbikatsume.
Jummala kääst pühha Waimo tarkust süddamest
pallu

pallume ja nenda õppime moistma, et innimenne läbbi ja läbbi patto läbbi on rikkutud, et pattud ja pattused himmud hirmsad on Jummalamelest, ja et meie isse ennast ei woi aidata ommast wäest, melest ja tarkusest, Kes sedda õiete esimesest peatükist õppip moistma, se tunneb warssi et ep olle teist nou, kuid et temma eunast kui üks waene haige, Jesusse omma hinge arsti holeks annab, sest Kristus on käsjo ots, õigusseks iggaühhele, kes tõeste ussub. Rom. X, 4. Kui kässt meid saab õiete hirmutanud, siis hakkab Jesus nisuggused, kes koorma al ja waematud on, rõmustama ja aitama. Ugga meie rummal meel ja moistus ei moista sedda mitte, sepärrast on õiget usko tarwis, ja se õige usk on Jummalatõ. Ewes II, 8 Kol. II, 12. Ugga usk ep olle mitte se tühhine ja paljas mõtte, kui kegi ütleb: minna us un: waid se õige usk mudab meid, ja sünnitab meid ueste Jummalast, surretab wanna Adama teeb meid koggone teiseks innimesseks süddame, mele, ja keige mõttelede polest, ja toob sedda pühha Waimo ennesega. Ja sesinnast se õige usso jure peab meid juhhatama.

II. Se teine peatük usso õppetusest; seäl sees õppetakse meid mis Jummalmeile on head teinud ja ikka weel ennam teeb, ja mis meie kohhus on tähhele panna ja tehha, kui meie tõeste sure Jummalasisse ussume. Ugga sest et õige usk on Jummalatõ, et meie ei woi ommast wäest omma patto hädda, kuriast ja nuhtlust mitte õiete tunda, egga Jummalasisse uskuda, sepärrast õppetakse.

III. Kolmandama peatükki sees, et meie kohhus on Jummalapalluda süddamest ei meie üks päinis kelega egga aia witeks. Ugga siis wast on palwe Jummalamele pärrast, kui innimenne oma

patto hädäda tunneb, ja weel ennam pääw päwast
 puab tunda kui ta hakkab moistma kui paljo head
 Jummal temmale Jesusse Kristusse läbbi on tei-
 nud, ja wottab sepärrast kadduwad asjad alwaks,
 ja need kaddumatta taewalikkud annid sureks pan-
 na. Nenda pallub sähhärdune öiget risti innimen-
 ne suust ja süddamest, et Jummal temmale tahhaks
 armo anda, Jummalta sanna ja tahtmist pääw pä-
 wast selgeste ja puhtaste öppida ja ka pühaste
 sedda möda ellada kui Jummalta laste kohhus on,
 et temma woiks Jummalta tahtmist armastada,
 ja se läbbi kurrati, ma ilma, ja omma lihha taht-
 misse peäle woimust sada. Se wasto, kui sinna
 telega ommad palwed lobbised, ja se jures patto
 sisse jääd, sedda ei arwa Jummal mitte palweks,
 sest nenda prugid sinna Jummalta nimme kurraste,
 mis Jummal kelab teise kässo sees, ja ähwardab,
 et temma ei tahha nuhtlematta jätta neid, kes tem-
 ma nimme kurraste suhho woiwad. Et nüüd mele
 palwe nenda Jummalta mele pärrast woiks olla,
 siis öppetakse meid.

IV. Meljandama peatükki sees, kuida Jummal
 jubba ristmisse läbbi melega ühhe seädusse teinud,
 et temma tahhaks meie armas Jummal ja önnis-
 teggia olla ja meie piddine jesaamma seädusse pärr-
 rast kui waggad lapsed tedda süddamest kartma,
 armastama, temma peäle lootma ja temma sanna
 kuulma. Et nüüd se pärris pat ka need waggad
 arwatelleb, ja kurrat se läbbi neid, kes pattust
 pöörnud, ueste kiusab patto wörgoga kinniwed-
 dada, sepärrast öppetakse selgeste mis rutimne
 tähhendab, moista sedda, et se wanna Adam.
 kurri südda ehk pärris pat peab iggapäwas kah-
 hetsemisse ning pattust pöörnisse läbbi sama

Ärraupputud ja Jesusse wäe läbbi ärrasurre-
ma keige patto ja kurja himmudega et se uus
innimenne, ehk uus meel ja südda mis Jummal
loob, Woiks ette tulla, ja ikka Jesusse abbi
läbbi patto peäle woimust sada.

Kes nenda omma ristmisse seädusse järrele puab
ellada, se wottab ka ilma karowatuseta Jummal
käest abbi patto wasto palluda, sest taewane Josa
annab heal meel pühha Waimo neile, kes tedda
palluwad, Luf. XI, 13.

Kes nüüd ussin tahhab olla se järrele noudma,
mis nende nelja peatükki sees õppetakse se tunneb
kül warsti, kuida kurrat, ma ilma ja temma kurri
südda tedda saggedaste hirmutawad ja püüdwad
tedda arraks tehha ja ärrawäsitada, patto wasto
woitlemist, et temma ei peaks otsani kurja wasto
pannema, egga woimust sama. Agga sepärrast et
pea üks waimolik södda nees mitte kartma egga
tagganema: waid temma kohhus on Jummal ja
meie Jofanda Jesusse Kristusse ilma otsata armo
läbbi ennast kinnitada, julge olla, ja tähhele panna,
mis sured heateggemissed Jummal meile on tei-
nud meie Jofanda Jesusse Kristusse kannatamis-
se, surma ja üllestousmisse läbbi ja kui suurt mur-
ret meie armas Onnistegaja meie eest on pidda-
nud, et temma ühhe armo söma aia on seädnud
omma waggadele, kes tõeste uskwad ning temma
sanna kuulwad, et neimad se jures omma Jesusse
suurt waewa, surma, ja immolikko rohkes armo
omma mele piddid tulletama, ja se läbbi julgust
wõtma kurrati, patto ja kuriade innimeste arwa-
tellemisse wasto panna, ja kannatlikud olla keige
ihho ja hinge willetsusse sees. Rom. VIII, 18.
Ja sedda peab meid õppetama.

V. Se wies peatük pühast õhto, sõma aiast. Kui sa sedda, mis lühhidelt on õöldud, diete tãhhele panned, siis nããd sa war si, et sest ei sa kũl, ja et se ei kolba war si, Jესus se lauale, kes ũkspãinis katekismusse sannad peast õppib, ja ei moista, egga kiusa omma ello aiada sedda mõda, mis temma on õppinud: waid et senna jure wãgga tarwis lãhhãb, et sinna Jummal tahtmist diete moistad, ussud, ja sũddamest murretsed omma ello aiada seddamõda, kui need esimesesed nelli peatũkkid sind õppetawad, ja siis woid sinna kui ũks õige wõõras sinno Jესanda Jესus se laua jure tulla.

Need sinnatsed katekismusse õppetusse selletus sed ei te sind ka mitte kolbawaks kui sinna need sannad ũkspãinis peast õppid sest se ep olle ũhtegi nou waid need selletus sed on nende himmo ja palwe pãrrast ũllespandud kes heal meel se lãbbi pũũdwad meles piddada mis nemmad Jummal sannast laiemalt on kuulnud ja õppinud. Kui nũũd nisuggused innimesesed õiget kasso neist selletus sist tahtwad sada, siis peawad nemmad keige ennamiste Jummal kãest armo ja tarkust palluma, et Jummal omma sure armo pãrrast neid wõttaks tõe tele juhhatada. Urra mõtle et se on uus õppetus, sest kes nenda mõtleb, se tunnistab sega ũlles omma suurt rummalust ehk tiggedust. Sest et meie waene tallopoja suggu ei tahha heal meel Jummal sanna selgeste õppida ja moista, sepãrrast ellab temma keige ennamiste ni sure hirmsa sõggedusse sees Kui ũks perremees hirmustab head wilja, siis on kũl temma kohhus Jummal kãest siggidust palluda ja odata! agga se jures peab temma omma põlda hãsti harrima ja head semet wãlja kũlwama; nenda on ka se luggu innimesse sũddame põlloga, sedda pead sinna hãsti
Jum.

Jummalala sannaga harrima ja Jummalala sannast
 õppima, mis hea ehk mis kurri on; kurja pead sinna
 mahhajätma, ja se järrele noudma, mis heaning
 Jummalala ahtmise pärrast on, siis annab Jummal
 sinnule tõeste omma siggidust, et sinna diete tar-
 gaks ja wimaks õn aks woid sada. Ugga kuis woib
 se innimenne Jummalala tarkust ennesele sada, kelle
 südda on ja jääb rummalusse läbbi ühhe sõta ma
 sarnatsaks, kes lais ja holetu on, kes kardab Jum-
 mala sanna diete õppides; ja arwab sedda koor-
 maks, kui tedda õige tele juhhatakse? neist ütleb
 Jesus Matt. XIII, 12. Ugga kennel ep olle, selle
 käest peab ka ärrawoetama mis temmal on.
 Sepärrast ärka ülles ommast rummalussesest, kes
 sa maggad patto unne sees, ja rouse ülles sur-
 nust ehk pattusess ellust, siis wõttab Kristus
 sind walgustada, se on temma teeb sind targaks.
 Ewes X, 14. Oile tru ja ussin es malt pähhema õp-
 petusse sees, siis annab Jummal sulle ilka surremat
 armo ja tarkust. Matt. XIII, 12. Sest kennel ial on
 sellele peab antama, ja temmal peab kül olle-
 ma. Meie Isanda Jesusse Kristusse Jum-
 mal, se au Isasa wõrte teie anda iggaühhele kes
 süddamest oma hinge eest murret kannab, tarkus-
 se ja ilmutamisse Waimo, temma tundmis-
 ses; ja teie moistusse walgustud silmad, et
 temma woiks teada, mis temma kutsmisse
 lotus, ja mis temma au pärrandusse rikkus
 on pühha innimeste sees; ja mis temma üpris
 wärga suurt wäggi on meie sees, kes meie us-
 sume temma suurt wäggetat reggemist
 mõda meie sees. Ewes. 1, 17. 18. 19.

Se tõe Waim juhhatago meid leige tõe sisse.

A M E N.

Uks Palwe.

Kui sinna hakkad Jummalala sanna
õppima.

Sh! armas taewane Jssä, anna min-
nule omma pühha Waimo, ja wal-
gusta mind, et minna sinno sanna nen-
da woiksin tähhele panna, et minno süd-
da se läbbi woiks parrandadud ja ueste
lodud sada peästa mind sinno kalli san-
na läbbi keigest rummalus est, ja anna
mulle üllewelt sedda taewalikko tarkust
omma Poia Jesust öiete turda ja Tem-
ma läbti patto, kurrati ja keikide kurja
innimeste nou peäle woimust sada. On-
nista nendatas minno waese hinge õnnis-
tusseks sinno pühha sanna, se samma
sinno armsa Poia Jesusse Kristusse,
minno kalli õnnisteggia pärrast.
Amen!

NB. Ein Sternchen * deutet in der Erklä-
rung des Katechismi an diejenigen Fragen, wel-
che im Handbuch gestanden.

Meie Nisti-Sppetusse
wiis Peatükki

Esimenne Peatük

Zummala kumnest Käksust

Esimenne Käst.

Sull ei pea mitte teisi Zummalaid olle-
ma minno kõrwas.

Mis se on?

Meie peame Zummalat ülle keige asjade kart-
ma, armastama ja temma peäle lootma.

Teine Käst.

Sinna ei pea mitte Zummala omma
Zsanda nimme ilma asjata suhho wot-
ma; sest Zsand ei iätta tedda nuht-
lematta, kes temma nimme kurjaste
prugib.

Mis se on?

Meie peame Zummalat kartma ja armasta-
ma, et meie temma nimme jures mitte ei nea ei

wannu ei lausu ei walleta egga petta, waid et meie sedda keige hädda sees appi hüame, pallu me, kida me ja tänname.

Kolmas Käst.

Sinna pead pühhapäwa pühhitsema.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja temma sanna ei põlaa; waid et meie sedda pühhaks peame, heal meel kuleme ja õppime.

Neljas Käst.

Sinna pead omma issa ja omma emma auustama, et sinno kässi hästi käib ning sinna kawa ellad Ma peäl.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie ommad wannemid ja issandid ei põlga egga wihhast; waid et meie neid auustame, tenime, nende sanna kuleme, ja neid armsaste ja kalliste peame.

Wies Käst.

Sinna ei pea mitte tapma.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama et meie omma liggimesse ihhule ühtegi kahjo ehk kurja ei te; waid et meie tedda aitame, ja temmale head teme keige ihho hädda sees.

Rues Käst

Sinna ei pea mitte abbiello ärraripuna.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie kasinaste ja puhhaste ellame kōnnette ja teggude sees, ja et igaaüks peab omma abikasa armastama ja auustama.

Seitsmes Käsk.

Sinna ei pea mitte warrastama.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse rahha ehk warra, ei wõtta, egga karwala kauba, egga pettise tõga enneste pole ei kisu; waid et meie temma warra ja peatoidust aitame kaswatada ja hoida.

Rahheksas Käsk.

Sinna ei pea mitte üllekohto tunnistama omma liggimesse wasto.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse peäle mitte karwalaste ei walleta, tedda mitte ei petta, keelt ei peksa egga kurje kõnnesid temma peäle ei tõsta; waid et meie temma eest kostame keik head temmast kõnneleme, ja keik asjad heaks kånname.

Ühheksas Käsk.

Sinna ei pea mitte himmistama omma liggimesse kodda.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama, et meie omma liggimesse warrandust ehk kodda karwalussega ei püa, egga õigusse nimmel enneste pole ei kisu; waid et meie tedda aitame, et temma sedda ennesele woiks piddada.

Rim.

Rümmes Käst.

Sinna ei pea mitte hümüstama omma liggimesse naest, sullast, ümmardajat; weiksid, egga muud, mis temma pärrast on.

Mis se on?

Meie peame Jummalat kartma ja armastama et meie omma liggimesse naest, perret ehk weiksid ärra ei arwatelle, egga wäggise ei wotta; waid et meie neid maenitseme, et nemmad paisale jäwad, ja tewad, mis nende kohhus on.

Mis ütleb nüüd Jummal teikist neitsinnatsist käskudest?

Temma ütleb nenda: Minna se JS. sand sinno Jummal, olla üks wägga wiuhane Jummal, kes wannematte patto nuhtleb laste kätte, kolmandamast ning neljandamast põlwest sadik, kes mind wiikawad. Agga neile, kes mind armastawad, ja minno käskud peawad, teen minna head tuhhandest põlwest sadik.

Mis se on?

Jummal ähwardab nuhelda teik, kes need sinnatsed käskud ülleastwad; sepärrast peame meie temma wiuha kartma, ja mitte nendesinnaste käskude wasto teggema; agga temma tootab arms ja teik head teikise: kes need käskud peawad, sepärrast peame meie tedda ka armastama, temma peäle lootma, ja hea melega temma käskude teggema.

Teine Peatüt.

Pühhasi Risti-Uksust.

Esimenne Öppetus:

Lomis'est,

Minna ussun Jummal se Issa. Keige-
wäggerama laewa ning Ma Loja
sisse.

Mis se on?

Minna ussun, et Jummal mind ja keik lo-
mad on lonud, ihho ja hunge silmad, kõrwad,
ja keik liikmed, moistust ja keik meied on annud,
ja weel hoiab; ja peälegi rided, kingad, sõmis-
se ja jomise, kudda ja maia, naese ja lapsi,
põllo, weiksid, ja keik wilja, keik ihho ia ello
tarwidust ja toidust rohkesti ja iggapääw ka an-
nab, ja keige hädä ja kurja eest hoiab ja kaitseb;
ja se keik teeb temma isalikkust Jummalikkust ar-
must ja heldussest, ja ei mitte sepärrast, et min-
na sedda wäärt ehk teminud ollen; se eest on min-
no kobbus tedda kuta, tännada, temida ja tem-
ma janna kuulda, se on tõeste tõssi.

Teine Öppetus:

Ärralunnastamisest.

Minna ussun Jesusse Kristusse Jum-
mala aino Poia meie Issanda sisse, kes
o sadud pühhasi Wainust, ilmaie to-
dud neitsisi Mariast, kannatanud Pont-
siusse Pilatusse al, risti, peäle podud,
surud ning mahhamaetud, alla läinud
põrgo

põrgohauda, kolmandamal päwal jälle illestousnud surnust, ülleslainud taewa istub Jummal omma keigewäggema ma Jsa parremal kael, seält temma tulleb kohhut moistma ellawatte ja surnutte peäle.

Mis se on?

Minna ussun et Jesus Kristus tõssine Jummal kes ommast Jsast iggawest sündinud ning ka tõssine innimenne, kes neitsist Mariast ilmale todud, minno Jsand on, kes mind ärrakaddunud ju hukkamoistetud innimest on veästnud, ja lunnastanud keikist pattust, surmast, ja kurrati wäest ei mitte kulla ehk hõbedaga, waid omma pühha kalli werrega, ning omma ilmasüta kannatamisse ja surmaga, sepärrast et minna temma omma piddin ollema, ja temma rikis temma al ellama ning tedda tenima iggawesse õigusse, waggadusse ja õnnistusse sees, nenda kui temma on illestousnud surnust, ellab ning wallitseb iggaweste, se on, tõeste tõssi.

K o l m a s O p p e t u s :

Pühhitsemisest.

Minna ussun pühha Waimo sisse, üht pühha risti foggodust, pühhade ossasamist, wattude andeks andmist, lihha illestousmist ja iggawest ello, Amen.

Mis se on?

Minna ussun, et minna ommast melest ja wäest mitte ei woi Jesusse Kristusse omma Jsanda sisse

se uskuda, egga temma jure sada; waid pühha
 Waim on mind Ewangeliummi läbbi kutsnud,
 omma annettega walgustanud, ja õige usfo sees
 pühhitzenud ja hoidnud, nenda kui temma keige
 pühharisti, koggodusse Ma peäl kutub, koggub,
 walgustab, pühhitseb, ning Jeesuse Kristusse
 jures õige ja aino usfo sees hoiab, samma ris-
 ti koggodusse sees temma minnule ja keikile usklik-
 kude iggapääw keik pattud rohkest andeks an-
 nab, ja wiimsel päwal mind ja keik surnud ülles-
 ärratab, ja minnule keige usklikkudega Kristusse
 sees iggawest ello annab, se on tõeste tõssi.

Kolmas Peatük.

Pühhasst Jēsa meie Palwest.

Jēsa meie, kes sa olled taewas, püh-
 hitsetud sago sinno rimmi, tulgo
 meile sinno riik, sinno tahtminne sündko
 kui taewas, nenda ka Ma peäl meie
 iggapääwast leiba anna meile tännapääw,
 ja anna meile andeks meie wõllad, kui
 meie andeks anname omnia wõlglaestele,
 ning ärra sada meid mitte kiusatusse si-
 se, waid peästa meid ärra sest kuriast,
 sest sinno pärralt on se riik, ning se wag-
 gi, ning se au iggawest, Amen.

Jēsa

Issa meie, kes sa olled taewas.

Mis se on?

Zummal tahhab meid se läbbi armoliikkult tutsuda, et meie peame uskma, tedda meie õige Issa ja meid temma õiged lapsed ollowad, et meie julgeste ja kindla lotussega tedda peame palluma, nenda kui armad lapsed omma armsa issa palluwad.

Esimenne Palwe.

Pühhitsetud sago sinno nimmi.

Mis se on?

Zummala nimmi on kül isse enneses pühha; agga meie pallume sesinnatse palwe sees, et se ka meie jures saaks pühhitsetud.

Kuida sünnib se?

// Kui Zummala sanna selgeste ning puhtaste õppetakse, ja meie ka pühhaste kui Zummala lapsed sedda möda ellame, sedda aita meid, armas taewane Issa. Agga kes teistwiisi õppetab, ja ellab, kui Zummala sanna õppetab, se ei pühhitse mitte meie seas Zummala nimme; se eest hoia meid, armas taewane Issa.

Teine Palwe.

Zulgo meile sinno riik.

Mis se on?

Zummala riik tulleb kül ilma meie valweta isse ennesest; agga meie pallume sesinnatse palwe sees, et se ka meie jure tulleks.

Kuida sünnib se?

Kui se taewane Issa omma pühha Waimo meie annab, et meie temma sanna temma pühha ar-

mo läbbi ussume, ja Jummal meie pärrast
ellame siin aialikkust ja seäl iggawest.

Kolmas Palwe.

Sinno tahtminne sundko kui taewas,
nenda ka Ma peäl

Mis se on?

Jummal hea armolinne tahtminne sünnib
kül ilma meie palweta; agga meie pallume
sesinnatse palwe sees, et se ka meie jures sünniks.

Kulda sünnib se?

Kui Jummal keige kurja nou tahtmissse ri-
kub ja kelab neid, kes meid ei tahha lasta Jum-
mala nimme vühhitseda, egga temma riki meie
jure tulla, kui on kurrati, ma ilma ja meie lih-
ha tahtminne; waid kianitab ja hoiab meid kind-
laste omma sanna ja usso sees meie otsani, se
on temma armolinne ja hea tahtminne.

Neljas Palwe.

Meie iggapäwast leiba anna meile
tänapäaw.

Mis se on?

Jummal annab iggapäwase leiba kül ilma
meie palweta keikile kurja inimestele; agga
meie pallume sesinnatse palwe sees et temma
meile annaks sedda moista, ja tännoga wasto-
wotta meie iggapäwase leiba.

Mis on iggapäwane leib?

Keik, mis meie ihho toidusfeks ja üllespidda-
missfeks tarwis lähhab söminne, jominne, rides
kingad, kooda, maia, põld, wõiksid rahha, war-
ta, wagga abbikasa, waggad lapsed, wagga perre
waga

wagad ja tru-id illemad, hea wallitus, hea ilm, rahho, terwis, aus ello head sõbrad tru-id naabred, ja muud nisuggused asjad.

Wies Palwe.

Ja anna meile andeks meie wõllad, kui meie andeks anname omma wõlglastele.

Mis se on?

Meie pallume sesinnatse palwe sees, et se taewane Jõsa mitte ei tahhaks wadata meie pattude peäle, egga nende pärrast meile sedda keelda, mis meie pallume; ja ep olle sedda ka mitte wõart mis meie pallume, ja ep olle sedda ka mitte teninud; waid temma tahhaks meile sedda keif armust anda, sest et meie iggapääw paljo patto teme, ja selget nuhtlust tenime. Siis tahhame meie ka süddamest andeks anda, ja heal meel head tehha neile kes meie wasto eksiwad.

Kues Palwe.

Ring ärra sada meid mitte kiusatusse sisse.

Mis se on?

Zummal ei kiusa kül keddagi, agga meie pallume sesinnatse palwe sees, et Zummal meid tahhaks hoida ja üllespidada, et kurrat, ma ilm ja meie lihha meid ei petta, egga sada ebba usso, kalsipiddimõtlemisse, ja monne mu sure patto ja häbbi sisse; ja kui meid sega peaks kiusatama, et meie kummatagi wiimselt ärra woidame, ja woinust same.

Seitsmes Palwe.

Waid peästa meid ärra sest kuriast.

Mis

Mis se on?

Meie pallume sesinnatse palwe sees kui ühhet hobit, et se taewane Jäsa meid tahhaks peästa keis gesuggusest ihho ja hinge warrandusse. ja au kahjust, ja wimaks, kui meie surma tunnefe tul leb, õnsa otsa meile anda, ja armoga sestinnat sest hädda orrust ennese jure taewa wotta, Amen.

Mis on Amen?

Se on, et minna pean kundlaste uskma, et se taewane Jäsa meie palwed heideste on wastowot nud ja kuulnud; sest et temma isse on meid kää nud nenda palluda, ja tootanud, et temma meid tahhab kuulda, Amen, Amen, se on: jah, jah, se peab tõeste nenda sündima.

Neljäs Peatük.

Pühast Ristmisest.

Mis on Ristmine?

Ristmine ep olle mitte paljas wessi waid üks nisuggune wessi, mis Jummalä käästus on seätud, ja Jummalä sannaga ühtepandud.

Mis Jummalä sanna se on?

Kui meie Jäsländ Jäsus Kristus ütleb Mat teuse ramato wiimseks peatükkis; (28, 19) Minge ja õppetage keik rahwast, ja ristige neid Jummalä se Jäsa, ja se poia, ja se pühha Waimo nimmel.

Mis annab ehk sadab ristmine?

Temma sadab pattude andeks, andmist, peäs tab ärra surmast ja kurratist ja annab iggawesse õnnistusse keikile, kes sedda ussurwad, mis Jummalä sanna ja tootused kulutawad.

Misuggused on need Jumimala sannad ja tootused?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütleb Mar-
ku-se ramato viimises peatükis: (16, 16.)
Kes usub, ja kedda ristitakse, se peab õn-
saks ianna, arga kes ei usu, tedda peab
hukka mõistetama.

Kuida võib wessi ni sured asjad teha?

Wessi ei te sedda tõeste mitte, waid Jumimala
sanna, mis weega ja wee jures on, ja usk,
mis seddasamina Jumimala sanna wee sees us-
sub: sest ilma Jumimala sanna on wessi väljas
wessi, ja ei mitte ristminne; ägga Jumimala
sannaga on se üks ristminne, se on üks ello wessi
täis armo, ja uesündimisse pesfeminne pühha
Waimo läbbi, kui pühha Paulus ütleb Tituse
ramato kolmandamas peatükis: Jumimal on
m'id õnsaks teinud uesündimisse pes-
misse ja pühha Waimo uendamisse läbbi, kedda
temma on wäljawanallanud meie peäle roh-
kete Jesusse Kristusse meie Onnistegria
läbbi, et meie temma armo läbbi õigets teh-
tud igjawesse ello päriaks piddime sama
lotusse järrel; se on üks tõsine sanna.

Mis tähhendab, nisuggutit wee ristminne?

Se tähhendab, et wantia Adam (se on meie
pattune südda) peab iggapäwase kahhetsemisse
ja pattustpõdrmissse läbbi meie sees ärra-
uppu-
tud sama, ja surema keige patto ja kurja him-
mudega, ja iggapäw jälle ettetullema ja ülles-
tousma se uus innimenne, kes õigusse ja puh-
hastusse sees Jumalaees peab iggaweste ellama.

Kus se on kirjutud?

Pühha Paulus ütleb ommas ramatus Roma rahwale kirjutud, kuendamas peatüktes. Meie olleme Kristussega mahhamaetud ristimisse läbbi surma sisse, et orses Kristus on ülles ärratud surmast Josa au läbbi, meie ka nenda peame udes ellus kaima.

Bies Peatük.

Pühhas Altari Sakramentist

Mis on Altari Sakrament?

Se on meie Issanda Jesusse Kristusse tõssine ihho ja werri, leiwa ja wina al meile risti rahwale süa ja jua, Kristussest ennesest seätud.

Kus se on kirjutud?

Nenda kirjutawad need pühhad Ewangelistid: Matteus, Markus, Lukas ja se pühha Paulus:

Meie Issand Jesus Kristus sel õsel, mil tedda ärra, anti, wottis leiba, tännas, murdis ja andis omma Jüngrittele, ja ütles: wotke, söge, se on minno ihho, mis teie eest antakse, sedda tehke minno mällestusseks.

Selsammal kombel wottis temma ka karrika pärrast õhto söma aega, tännas ja andis omma Jüngrittele ja ütles: wotke, joge kei: seält seest, sesinnane karrikas on se uus seädus minno werre sees, mis teie

ja mitme eest ärrawallatakse pattude andeks andmisjeks? sedda tehke ni mitroford, kui keik sest jote, minno mallestusjeks.

Mis kasso oñ meil seitsuggusest sõmisest ning jomisest.

Sedda näitwad meile needsinnafted sannad: mis teie eest ärra-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks andmisjeks; se on, et meile sakramenti sees pattude andeks andmist, ello ja õnnistust nende sannade läbbi-antakse; sest kus pattude andeks andminne on, seal on ka ello ja õnnistus.

Kuida woib ihholik sõminne ning jominne nisuggused sured asjad tehha?

Sõminne ja jominne ei te sedda tdeste mitte, waid need sannad; mis teie eest ärra-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks andmisjeks; need sannad on ihholikko sõmisse ja jomisse jures, kui üllem assi sakramenti sees, ja kes needsammad sannad ussub, sel on, mis nemmad tunnistawad, pattude andeks andminne.

Kes wottab ainfaste sefinaftse sakramenti wasto?

Paastma ja ihho polest ennast walmistama, on üks kaunis waljaspiddine kombe; agga se on bieti ja hästi walmistud, kellel usk on nendesinnaftse sannade peäle: Mis teie eest ärra-antakse ja ärrawallatakse pattude andeks andmisjeks; agga kes neidsinnaftid sanno ei usso, ehk kähpiddi mõtleb, se ep olle mitte wäärt, egga hästi walmistud, sest se fanna: teie eest, tahhab relged usklikud süddamed.

Hommiko - Palwe.

Önnistago mind Jummal Jõsa, Poeg,
ning pühha Waim, Amen.

Minna tännan sind, minno armas
taewane Jõsa, Jeesuse Kristusse
sinno armsa Poia meie Jõsanda läbbi,
et sinna mind minnewal õsel olled armos-
likkult hoidnud ja kaitstud keige ihho ja
hinge kahjo eest. Minna pallun sind, an-
na mulle armo, et minna woiksin ommad
pattud süddamest tunda, kahhetseda ja
mahhajatta, ja anna mulle andeks k. ik
minno pattud ja eksitused, misga min-
na sind ollen wihhastanud? kaitse ja hoia
mind selsinnatsel päwal armolikkult kei-
ge patto, kurja ning kahjo eest, et keik min-
no mõtte, sanna, teggo ja ello woiks sin-
no mele pärrast olla. Gesti minna annan
omma ihho ja hinge, meie üllema wallit-
seja, ja keik muud üllemad, meie wanne-
mad, suggulased, waenlased, keik risti-
rahwast, ja keik, mis mul on, sinno hos-
leks; sinno pühha Waim wallitsego
mind, sinno pühha Ingel olgo minno ju-
res, et se kurri waenlane ühtegi melewal-
da minno peale ei sa, Amen.

Palwed enne Sõma-aega.

Reikide silmad lootwad, Issand, sinno peäle, ja sinna annad neile nende roga omma aial. Sinna teed lahti ommad helded ja rohked käed, ja täidad keik mis ellab, hea melega.

Au olgo Jummalale Issale, Poiale, ja pühhale Waimule, Amen.

Issa meie, kes sa olled taewas, n. r. s.

Issand Jummal, taewane Issa õn: uista meid ja needsinna sed, sinno annid, mis meie sinno rohkest armust wastowottame Jesusse Kristusse meie Issanda läbbi, Amen.

Kristus ütleb: Innimenne ei ella üks, päinis leitwast, waid iggauhhest sannast, mis Jummalala su läbbi käib, Amen.

Palwed pärrast Sõma-aega.

Sännage Issandat, sest temma on helded ning temma heldus festab iggawest, kes keige lih hale roga annab, neile weistele nende sõmist annab, neile nore kaarnaile, kes t: dda appi hüüdwad Temmal ep olle rõmo hobbose wäest, egga me lehead ühhegi luist: sel Issandal on mele-
hea

hea neist, kes tedda kartwad ja temma
armo peale lootwad.

Du olgo Jummalale Issale, Poiale
ja pühhale Waimule, Amen.

Issa meie, kes sa olled taewas n. r. s.

Mie tänname sind, Issand Jummal
taewane Issa, Jesusse Kristusse
meine Issanda läbbi, keige sinno ande
ning heateggemisse eest, kes sinna ellad
ning wallitsed iggaweste, Amen.

Jummal olgo kidetud ja tännatud sö
misse ja jomisse ja temma falli san
na eest, temma andko meile eddespidi
meie iggawawast leiba, ja õnnistago
meid ka hinge wolest Jesusse Kristusse
meie Issanda läbbi, Amen.

Issand, sinno suur nimmi' olgo kide
tud nüüd ja iggaweste, Amen.

Õhto = Palwe.

Õnnista mind Jummal Issa, Poeg ja
Pühha Waim, Amen.

Minna tännan sind, minno armas
taewane Issa, Jesusse Kristusse
sinno armsa Poia meie Issanda läbbi, et
sinna mind minnewal päwal olled armo
likkult hoidnud ja kaitnud keige ihho

ja hinge kahjo eest. Minna vallun sind, anna mulle armo, et minna woiksin ommad pattud süddamest tunda, kahhet'eda ja mahhajatta ja anna mulle andeks keik minno pattud ja eksitused, miiga minna sind ollen wihestanud; kaitse ja hoia mind sellinnatsel õiel armolikkult keige patto, kurja ning kahjo eest, et keik minno mõtte, sanna, teggo ja ello woiks sinno mele vārrast olla. Sest minna annan omma ihho ja hinge, meie üllema wallitseja, ja keik muud üllema, meie wannemad suggulased, waenlased keik risti rahwast. ja keik, mis mul on sinno holeks? sinno pühha Waim wallitsego mind, sinno pühha Ingel olgo minno jures, et se kurri waenlane ühtegi melewalda minno peäle ei sa, Amen.

Õppetus

Melewallast pattud andeks anda ja kinnitada.

Mis on pattude andeks andmisse ja kinnitamisse Melewalda?

Pattude andeks andmisse ja kinnitamisse melewalda on se woimus, mis meie Issand Jeesus Kristus Ma peäl armo õppetusse kuulutamisse sees on seadnud, neile pattustele, kes pattust pöörwad, pattud andeks anda: agga neile kes pat-

pattust ei pöra, pattud kinnitada, nenda kui Kristusse sannad tunnistawad.

Kuida siis Issand Kristus ütleb?

Temma ütleb nenda Joannesse ramatus: 20, 21, 23. Nenda kui se Issa mind on läkitanud, nenda läkitan minna teid ka Wõtte pühha Waimo: Kellele teie ial pattud andeks annate, neile on need andeks antud, Kellele teie ial pattud kinnitate, neile on need kinnitud.

Mis kasso sabab se Meelwald?

Sedda tunnistawad meile need sannad: Kellele teie ial pattud andeks annate, neil on need andeks antud; se on, et pattud andeks antakse neile usklikkudese Jesusse Kristusse nimmet, kes sedda omma surma ja werre läbbi on saanud, et usk kinnitakse ja südda julgust ja rahho tunneb. Gest kui pattud on andeks antud, siis tunneb usso südda rahho läbbi.

Kuida woib Innimenne pattud andeks anda?

Innimenne ei woib pattud andeks anda isseenest ehk ommast wäest, waid ammeti polest ja Issanda Jesusse Kristusse käskmisse peäle, nenda kui need sannad tunnistawad: wõtte pühha Waimo. Kellele teie pattud andeks annate, neile on need andeks antud: Gest otsega Innimesse Poial Ma peäl meelwalda on pattud andeks anda, nenda on temma sedda meelwalda Ewangeliummi ehk armo õppetusse kullutamisse ammetile annud, kui temma ütleb: Kui se Issa mind on läkitanud, nenda läkitan minna teid ka. Joan. 20, 21. ja Luu. 10, 16. Kes teid kuleb, se kuleb mind.

Kellele peab pattud andeks antama?

Meile, kes omma patto hädda tõeste tundwad, kahhetsewad, ja allandikko ja usklikko süddamesga ülestunnistawad, Ja Jeesuse Kristusse parrast armo ja rõmustainist ihaldawad; sest nenda ütleb Jõsand Jeesus selle ahwatud wasto: Olle rahhul, minno poeg, sinno pattud on sull an eks antud. Matt. 9, 2: ja patto kahhetsewa nase wasto: Sinno pattud on sulle andeks antud sinno usk on sind ainud, minne rahhoga. Luf. 8, 48. 7 v. 48, 1.

Kellele peab pattud. kinnitama?

Keikile innimestele, kes pattust ei võra, ja ei ussu, kes melega patto sees jääwad ellama ja keik head maenitsust põlgwad, nenda kui meie Jõsand Jeesus Kristus õppetab. Matt 18, 15: Kui sinno wend sinno wasto eksib, hiir minne, ja nomi teada si no ja temma keskes üks päin; kui temma sind kuleb, siis olled sinna omma wenna kasuiks janud, Agga kui temma sind ei kule siis wotta weel üks ehk kaks ennesega, et keik assi kahve ellik kolme tunnistaja sius seisaks; agga kui temma neid ei kule, siis anna koggio usjele teada; agga kui temma koggio dust ei kule, siis olgo ta sinno melest kui üks pargan ja rõlner.

Misjugguied pattud peab ülestunnistama?

Zummala ees peab innimenne enneest keikpiddi pattuseks tunnistama, ka nende pattude polest mis temma ei tea agga tunne nenda kui meie Jõsa meie pahwes teme; agga õpostaja ees tullewad need pattud ülestunnistada, mis meie teame ja ommas süddames tunneme.

Misjuggused pattud need on?

Siin pead sinna omma ello läbbi katsuma Jum-
mala kumne kässo järtele, kas sa ollid isä, emma
poeg, tüttar, isäand, emmand, perremees perre-
naene, sullane, tüdruk; ka sa olled olnud sanna-
tuulmatta kas sa kellegi e olled kurja teinud sanna
ehk tōga, kas sa olled warrastanud; holeta ja
wihhane olnud; ebba usko pidanud roppus
ellus ellanud ja walletanud; ja kahjo teitüd.

Patto Tunnistuse Sannad.

Armas õppetaja, minna pallun sind; et sa
minno patto tunnistust kuled, ja Jumma-
la polest pattude andeks andmist kulutad:

Minna wäene pattune inimenne tunnistan
Jummala ja sinno ees, et ma ep polle üks-
päinis patto sees sündinud ja ilmale tulnud, waid
et ma ka Jummala kumne kässo wasto sagedas-
te eksinud; Jummalat ja omma liggimest wi-
hastanud, ja ollen ega Jummala wihha ja ig-
garwest nuhtlust ennese peäle saatnud. Agga min-
na kahhelsen ommad pattud teigest süddamest,
ja ussun Jesusse Kristusse läbbi õnsaks sada.
Sepärrast tullen minna armo atal, ja pallun sind
Jssanda Jesusse sullast, et sa mulle pattude an-
deks andmist kulutad, ja minno nõdra usso kiu-
nitusseks mind Jssanda Jesusse Kristusse ihho
ja werrega sõdad ja jodad. Minna tahhan
Jummala armo ja pühha Waimo abbi läbbi

omma pattuse ello parrandada, patt me eest eennast hoida, ning nenda ellada, kui waggaristi innimesse kohhus on.

Kuddo - Öppetus.

Ehk monningad pühha kirja tunnistused keigesugguste innimeste maenitjusseks ülespandud, kuidas nemmad peavad omma ammeti üllespidama, ja mis nende kohhus on teha.

Piiskopide ehk üllewatajate ja Öppetajate kohhus.

Üks koggodusse üllewaatja peab ollema laitmatta, ühhe naese mees, kassin, moistlik puhtaate ehhitud, wõbraste wastowõtja, kes kõlab öppetama, ei mitte jodik ei mitte taplik, ei mitte roppo kasso püüdja, waid kes järrete annab, ei mitte riakas, ei mitte rahha peäle ahne, kes omma maia, rahwa ülle hästi watab, kes ommad lapsed peab sannakuulmisse keige tõsise wiisiga: (sest kui kegi omma ennese maia, rahwa ülle ei märka üllewaatja olla, kuidas woib temma Jummalala koggodusse eest hoolt kanda?) ei mitte sesuggune, kes usso hilja wastowõtnud.

Kes kinnipeab sest ustawast sannast minno öppetusse järtele, et ta woiks wägaw olla ni hästi maenitsema terwe öppetusse läbbi, kui ka neid, kes wastoräkiad on, nomima. I Tim. 3, 2 6. Tim. 1, 7 9.

Kuuljate kohhus omma Öppetajate wasto.

Nenda on ka Isand seadnud neile, kes armoo
öpp

Öppetust fu'utawad, et nemmad armo öppetuss
sest peawad ellama. 1 Kor. 9, 14.

Kedda öppetasse sannana, se jaggago keif head
sellele, kes tedda öpetab. Urge efsige mitte, Jum-
mal ei anna ennast mitte pilkada. Kal. 6, 6. 7.

Neid wannemid, kes omma ammeti hästi
üllespiddawad, peab kahewõrra, auustasse
wäärt petana, keigeennamis'e neid, kes tööd
tewad sannas ja öppetusses. Sest kirri ütleb. Sin-
na ei pea mitte häria suud kinn: sidduma, kes pah-
mast tallab, ja: üks tõeggia on omma palga
wäärt. 1 Tim. 5, 7. 8. Luk. 10, 7.

Meie pallume teid, et teie wõtta e nisuggusiks,
kui nemmad on, neid piddada, kes teie seas tööd
teggewad, ja teie üllewarajad on. Issanda sees, ja
teid maenitsewad; ja et teie wõttate neid üpris
wägga armsaste piddada nende tö parrast. Wido-
dage rahho issefääksis. 1 Tessal. 5, 12. 13.

Kuulge ommad juhatajad ja wõtke nende san-
na, sest nemmad walwawad teie hingede eest, nen-
da kui need, kes wastust peawad andma, et nem-
mad sedda rõmoga tewad, ja ei mitte dhkades; sest
teile polle sest mitte kasso. Ebr. 13, 17.

Simalikko üllematte kohhus.

Agga hing heitko ennast üllematte ella, kessel
keigeüllem melewald on; sest üllemad ep olle mui-
do kui Jummalast: agga kes üllemad on, need on
Jummalast seätud. Kes nüüd üllematte wasto
panneb, se panneb Jummalala seadmisse wasto
agga kes wastopannewad, need saatwad isse en-
neste peäle nuhtlust. Sest ta ei kanna modka mitte
ilma asjata; sest temma on Jummalala tener
fää-

Rättemaksja nuhhelda sedda, kes kurja teeb.
Rom. 13, 2. 4.

Üllamatte kohhus üllematte wasto.

Andke Keisrile, mis Keisri kohhus, ja Jummalale, mis Jummalala kohhus on. Matt. 22, 21.

Sepärrast on tarwis, et teie ennast allahaidate, ei mitte ükspäinis nuhtlusse waid ka süddame tunnistusse pärrast. Sest sepärrast makske ka makso, sest nemmad on Jummalala sullased, kes otse se eest murret kandwad. Siis tassuge nüüd keikile mis teie kohhus on; makso, kellele makso tollirahha, kellele tollirahha, kartust, kellele kartust, au, kellele au tulleb anda. Rom. 13, 5. 6. 7.

Sepärrast maenitsen minna keige esite, et peab tehtama pallumissi, palwed pallumissi teiste eest, ja tännamissi keikide innimeste eest, tunningatte ja keikide eest, kellel keigeüllem meeswald on, et meie rahholist ja tassast ello woikime ellada keige Jummalakartusse ja ausa ello fees; sest se on hea ja armas Jummalala meie õnnisteggia melest. 1 Tim. 2, 1. 2. 3.

Tulleta nende mele, et nemmad würstide ja üllematte wasto allandikkud on, nende sanna wõtrwad, kuusda ja keige hea teuse walmis on. Tit. 3, 1.

Heitke ennast keige innimeste seadmisse alla, 3sanda pärrast, olgo tunninga kui üllema alla, ellik pealikutte, kui nende alla, kes temmast on lekkitud kurjateggiattele kui nuhtlusseks, agga heateggiattele. litusseks. 1 Petr. 2, 13. 14.

Abbiello: rahwa kohhus.

Teie Mehhed, ellage omma naestega targaste, ja tehke selle naeste, rahwale kui nõdramale astjale au nenda kui neile, kes ka armo ello päriääd on, et teie palwesid ärra ei keelda. 1 Petr. 3, 7.

Mehhed, armastage ommad naesed, ja ärge sage wihaseks nende wasto. Kolos. 3, 19.

Naesed, kuulge omma meeste sanna kui Jhsanda sanna, nenda kui Sara Abraami sanna wõttis kuulda, ja hüdis tedda issandaks, kelle lapsiks teie ollete sanud, kui teie head tete ühtegi hirmo ei kardada. Ewes. 5, 22. 1 Petr. 3, 1. 6.

Wannematte kohhus.

Teie Jhsad, ärge ärritage amma lapsi wihaale, et nemmad meelt ärra ei heida, waid kaswatage neid karristamisses ja Jhsanda, maenitsemisses. Ewes. 6, 4. Kolos. 3, 21.

Laste kohhus.

Lapsed, kuulge omma wannematte sanna Jhsanda sees, sest se on õige. Auusta omma issa ja emma: (se on essimenne kässo sanna ühhe tootusega:) et sinno kässti woiks hästi káia, ja sinna woiksid káua ellada Ma peál. Ewes. 6, 1. 2. 3.

Perre: wannematte kohhus.

Jhsandad, tehke sedda sullastele, mis õige ja kohhus on, ja játkke áhwardamist mahha

ja teädke, et ka teil ennestel Jhsand taewas on,
ja temma ei pea ennam luggu ühhest kui teifest.
Ewes. 6, 9. Koloss. 4. 1.

**Sullaste, ümmardajatte, Päiliste ja
Teoliste kohhus.**

Teie sullased, kuulge nende sanna kes teie Jhs
sandad on lihha polest, kartusse ja wärristussega
omma süddame waggadusses, nenda kui Kris-
tusse sanna; ei mitte silmakirjaks tenides, kui
need, kes innimeste mele pärrast püüdwad olla,
waid kui Kristusse sullased, kes Jummal taht-
mist süddamest tewad, kes heal meel Jhsandat
teniwad, ja mitte innimesi, ja teädke, et mis
head kegi ial saab teinud, temma sedda saab Jhs-
sonda kääst; olgo sullane ehk wabbat innimenne.
Ewes. 6, 5. 8. Koloss. 3, 22.

More Rahwa kohhus.

Teie nored, olgo wannematte wasto allandik-
kud, agga keik olge teine teise wasto allandikkud,
ja ehhitage ennast seest pididi allandikko melega;
sest Jummal panneb sureliste wasto, agga allan-
dikkule annab temma omma arms. Siis allan-
dage ennast nüüd Jummal wäggewa kää alla,
et temma teid woiks üllendada õigel ajal.
1 Peetr. 5, 5. 6.

Leskede Naeste kohhus.

Kes tõeste lesknaene on, ja üksi järrele jänud,
se lodab Jummal peäle, ja jääb kindlaste pal-
lumiste ja palwette sisse õõd ja päwad: agga kes
lihha hirmus ellab, se on ellawatt surnud.

1 Tim. 5, 5. 6.

Iggau he Risti: innimesse kohhus.

Sinna pead omma liggimest armastama kui isse ennast. Sellesinnatse sanná sisse on keik káasud úhtepándud. Rom. 13, 9.

Tehke pallumissi keikide innimeste eest. 1 Tim. 2, 1.

Kui iggauks teeb omma tööd,
Siis on keit asjad majas háád.

Onja Lutterusse Rõõsimiste ja Rõõmiste sannad.

1. Kas sa ussud, et sa pattune olled?

Jah minna ussun, ma olen pattune.

2. Rõõst sinna sedda tead?

Jummala kúnniest káasust, neid ei olle minna mitte piddanud.

3. Kas sinna kahhetsed õmmad pattud?

Jah minna kahhetsen, ja se teeb mulle wágga haiget, et minna Jummala wasto olen efsinud.

4. Mis olled sinna omma pattudega tenidud?

Jummala wihha, aialikko surma, ja igga west hukkatust.

5. Kas sa ussud õnsaks sada?

Jah minna ussun sedda kindlaste.

6. Kelle peäle pead sinna lootma?

Minno armsa Jõsanda Jeesusse Kristusse peäle.

7. Kes on Kristus?

Jummala Poeg, tõssine Jummal ja tõssine innimenne.

8. Õns ennam kui üks Jummal?

Üks ainus Jummal on, agga kolm temma aino ollemisse sees, Jõsa, Poeg ja pühha Waim, ja need kolm on üks. 1 Joan. 5, 7.

9. Mis on Kristus sinno eest teinud, et sa temma peäle lodad?

Temma on minno eest surnud, ja on omma werre riist sambas minno eest ärrawallanud patude andeks, andmisseks.

10. Õns Jõsa ka sinno eest surnud?

Ei olle, sest Jõsa on Jummal ja pühha Waim ka; agga Poeg on tõssine Jummal ja tõssine innimenne, kes minno eest on surnud, ja omma werre minno eest ärrawallanud.

11. Kust sa sedda tead?

Pühha armo-õppetusselst ja neist sakramenti sannadest ja temma ihust ja werrest, mis mulle sakramentis on pandiks antud.

12. Ütle mulle need sannad?

Wieie Jõsand Jeesus Kristus sel õsel
n. t. s.

13. Kas sinna siis ussub, et sakramentis Kristusse tõssine ihho ja werri on?

Ja minna ussun sedda.

14. Mikspärrast ussub sa sedda?

Kristusse sannade pärrast: Wõrke, sõge, se on minno ihho; jõe keik seält seest, se on minno werri.

15. Mis peame meie teggema, kui meie temma ihho sõme, ja temma werd jome, ja nenda sedda panti wõtame?

Meie peame temma surma ja werre-ärta wallamist kulumata ja se peäle mõtlema, kuidas temma meid on õppetanud: Sedda tehke, ni mittokeid, kui teie sedda tere, minno mällestusets.

16. Mikspärrast peame meie temma surma mälletama ja sedda kulumata?

Et meie õppime uskma, et ükski loom ei olle woinud meie pattud leppitada, kuid ükspäinis Jesus Kristus tõssine Jummal ja innimenne, ja et meie õige hirno tunneme omma pattude pärrast, ja neid raskeks arwame, ja ükspäinis Kristussest ennast rõmustama, ja nenda sesama usso läbbi õnsaks same.

17. Mis sundis Kristus sinno pattude eest surrema ja neid leppitama?

Temma suur armastus omma Issa, minno ja keikide pattuste wasto, nenda kui kirjutud on Joan. 14, 31. Rom. 5, 6, 8. Galat. 2, 20. Ewef. 5, 25.

18. Mikſpárraſt jahhad ſinna Jummalá ſanna
Jure minna?

Et minna óppin uſſema, et Kriſtus ſureſt ar-
muſt minna pattude párraſt on ſurnud, kui óól-
dud on, ja et minna temmaſt ka óppin Jumma-
lat ja omma ſiggimeſt armáſtama.

19. Mis peab riſti- innimeſt ſundma ſaggebáſte Altari
Sakramenti wódtma?

Jummalá poleſt peab tedda ſundima Kriſtuſſe
káſſ ja tootus, párraſt ka temma omma hádda,
mis tedda waewab, mis párraſt niſuggune káſſ-
minne, kúſſminne ja tootaminne ſunnib.

20. Mis peab innimenne teggema, kui temma niſugguſt
hádda ei tunne, egga iggatſe ſe Sakramenti járrele?

Sel ei olle parremat nou, kui et temma (1)
omma ſúddant lábbikáſſub, weláſſ temmal wat-
tuſt lihha ja werd on, ja uſſub, mis púhha kirri
kulutab. Kalat. 5, 16. 17. Rom. 7, 18.

(2) Et temma táhhele panneb weláſſ temma
ſiin ilma ſees on, ja mótleb, et temmal wáito
ja hádda ei yudu, nenda kui ſe kirri útleb Joan.
15, 18-20. 16, 8-20. I Joan. 2, 15. 16.
5, 4 5.

(3) Siis leiab temma ka kurratit ennese úm-
bert kēſ walle, ja tapmiſſega óód ja páwad ſeeſt
ja wáſſaſpiddi tedda rahhule ei játta, nenda kui
ſe kirri tunnista. Joan. 8, 44. I Peetr. 5, 8.

Il on meik lönud, Ma peäl walmista-
mistä äia ellama, jettä ääga äntmene joutal
omma tahtm. järrel. Meie kain tumpna
wääl al. Sa moistab ääniädel, harmo ink
mie äggawene on. sotteparast jettä on meie
hukkatus. Letteparast on meie rohkus tedda
Joan. 14, 15. Se on jettä äggawene ello äthämä
tundwad jind, jettä ainust töösi. Mat.
Nahjo, kui ei tunne. Rom. 1 v. 28. - 30.

B, Penima c auuotama, ruulma, tema omari
enast andma). - Lux. 1 v. 4 H. 2. 45.

III. Ju Annunndung, mit die Selbjudgnud. -

Üksni ei woi rahte isandast tenida. -

1. Matth. 4 v. 21. Ei ja kein kes minna waast
wääl joutand joutand taewarini, wääl kes teeb
minna jouta tahtmist kes taewas on. -

IV. A, Lõud liddame tunistusest

B., Lomise tegudest.

C., Rühkast käigast.

Jef. 2. v. 5. Tulge, ja käigem Jehowa
walguses.

E. Kuus Goph. aus Religion. Disziplin. Kämpf
Abwahn. Jakob. Heralitan in fegytan. Moab.
Läuxan. Adinga. Fropphan. Jettä. Chyphal.
Läuxapipa des Götterkult. Jettä. Kämpf.
f. pag. 19.

Jesuse Nimmel ning auuks.

Küsiminne.

*I. Mis peab meie teigesurem murre ollema ni kava kui meie ellame?

Kostminne.

I. Et meie woiksime Jummalat öiete tunda ja tenida. Luk. 1, 74. 75.

*II. Kuida woime meie Jummalat öiete tunda ja tenida?

Dige usso läbbi, pühha ja jummalakartlikko ello sees.

III. Kas neil, kes Jummalat tahtwad tunda ja tenida, lubba on nenda ellada, kui nende kurri lihha ja werri tahhab?

Ei olle mitte, waid nemmad peawad ellama nenda kui Jummal tahhab. 1. Petr. 4, 1. 2.

*IV. Kust öppime meie Jummalat ja tema pühha tahtmist tundma?

Jummalata sannast ehk pühhast kirjast.

V. Kanne läbbi on Jummal omma sanna annud?

Pühha Prohwetide ja Apostlide läbbi, sest

needsinnaised pühhad Jummala mehed on rätinud, aetud pühhasi Waimust. 2 Pet. 1, 21.

VI. Kes peab Jummala sanna kuulma ja õppima?

Keik need innimesed kes püüdwad õnsaks sada.

VII. Kas meie woime Jummala sannast keik õppida, mis meie õnnistusseks tarwis lahhab?

Ja woime. 2 Tim. 3, 15. Et sinna lapsesid sadik pühhad kirjad tunned; need woiwad sind targaks tehha õnnistusseks usso läbbi, mis Kristusse Jesusse sees on, ning 17. salm. Joan. 5, 39.

VIII. Kuida peame meie Jummala sanna kuulma ja õppima, et meie sest woiksime kasso sada?

(1) Peame meie Jummala käest pühha Waimo abbi palluma, sest et meie ilma temmata ühtegi diete ei moista. Luf. 11, 13. 2 Kor. 1, 22. Gewf. 17, 18.

(2) Peame meie Jummala sanna hästi tähhele panema ja meles piddama. Apost. tegg. 16, 13. Luf. 8, 15.

(3) Peab meil se kindel nou ollema, et meie teigest wäest tahhame Jummala tahtmist õppida, ja selle järrele ellada. Joan. 7, 17. 14. p. 21. s. Jak. 1, 22.

(4) Peame meie Jummala sanna nenda kuulma ja luggema, kui olleks se ükspäinis meile antud ja kätstud. Rom. 15, 4. 1 Kor. 10, 6, 11.

ad E. Tunnustust ja andwad.

Yef. 11, v. 1, 2. Ja Ysa nämmust peab wistone
tõuoma, ja wõisjo temma juurtest püggu
tegyema. Ja selle peäd peab Jehowa
Waim hingama, tarnuose ja moistuose Waim
nou ja wõe waem, Jehowa tundmüse ja rai
tuose waim.

Mich. 5, 1. Ja sinna Betlehemi Ewrate, sinmust
peab wälja tullesma se kes peab wallitseja
ollesma Israelis, kes algmüsest ja iggawesest
ajast on wäljalöünud.

Yef. 53 v. 2 u. 4. Ei oleud temmal näggo ega
auustust. Ratto wõlg on taggaetud temma
käest, ja teedla on waeuatu; agga ta polle
mitte omma süüd lahti teinud: kui tal
mis wianse ärratappa, ja kui lammas müs
süüd wainipeab omma niitjatte ees, nenda
ei ollu ta mitte omma süüd lahti teinud.

Nj. 22 v. 14 u. 19. Minno näed ja minno jallad
on nemmad läbbi uristanud. Nemmad
jaggawad mo rüded iserewis, ja mo kuu
pärrast heitawad nemmad liisro.

Olpe kam po: - Geburt, Weisheit, Casporent,
 Wunder, Tod. - Gottes Allmacht in dem Wunder.
Allwissenheit in dem Versprechungen / Patrus: was
ich will alles / Allgegenwart in dem Erinnen von
Allwissenheit in dem Leben. Güte, in dem Wahr-
heit in dem Leben. Gerechtigkeit in dem
Wort des Geistes. Gottes Leben in dem Tode.
Wahr Erkenntnis, einige Wahrheit.

VI

~~ad. XII. In erzogen Gefährte Jesus,
als feindliche des Vol. Vertrauen.~~

XIII. Was uns leben, was uns glauben und
was uns hoffen lassen.

ad. XIV. 1. Unser Wissen 2. Unser Vertrauen
 3. Unser Glauben. H. p. 5. Mittel unser
Heiligung.

IX. Kuida hütasse siis pühha kirri ehk Jummalala sanna ühhe sannaga?

Piblrqmatuks.

X. Mitto tükki on Pibli Ramato sees? Kaks tükki, teine on wanna Testament ehk wanna seädusse sanna; teine on uus Testament ehk ue seädusse sanna.

XI. Mis õppetab pühha wanna seädusse sanna?

Se õppetab need käsud, mis Jummal Israeli rahwale on annud, ja kuulutab enne, et Kristus piddi tulles, ja mis õnnistust ja headust liikud siis piddid sama.

XII. Mis õppetab pühha ue seädusse sanna?

Se õppetab, et Kristus Jummalala Poeg meie õnnisteggia jo on tulnud seie ilma sisse, ja et meie temma sisse peame uskma ja ello sama temma nimme sees. Joan. 20. 31.

XIII. Kust meie leiame sedda lühhidelt, mis pühha kirja sees lajemalt õpetakse?

Katekismusse õpetusse peatükide sees.

XIV. Mis on üks peatük?

Se on üks pea õppetus, mis melle meie hinge õnnistusseks wägga tarwis lähhab moista ja uskuda.

***XV.** Mitto peatükki on meie Katekismusse ramato sees?

Wiss, (1) Jummalala künne käslo, (2) Pühha usso õppetus, (3) Isca meie palwe, (4) Pühha ristminne, (5) Pühha altari saakrament.

Kymmene Peatuk,

ehf

Syytetys Jummalta kymmene kaksikymmentä.

I. Kymmene,

*Kes on need kymmene kaksikymmentä?

Kymmene.

Se kolmas ainas Jummalta, kes teik asiad on lonud, kes teikide Jeesus on, kellel ka bige melewald ja bigus on kaksikymmentä anda.

*II. Kelle läbbi on temma neid annud?

Mosesse läbbi. Joan. I, 16.

*III Kes olli Moses?

Se olli üks wagga Prohwet ja Israeli rahwa üllem pealik.

*IV. Mis aial andis Jummal need kaksikymmentä?

Se aial, kui Jummal Israeli rahwast sai wäggewal kombel Egiptusse maalt peästnud ja ärrawinud, ja se olli Nellipühhi esimesesl päwal.

V. Kus paik andis Jummal neid?

Korbes Sinai mäe peal. Wata. 2 Mos. 19.

VI. Mis Wisil andis Jummal neid?

Koye mürris: amrit le walgoiemisse, ja tullele-gega: paks suits toufiss Sinai mäe peält orsego ahjust, ja teik se mäggi warrises.

VII. Mikspärast andis Jummal need kymmene kaksikymmentä ni hirmsaste?

Sepärast, et inimesesl Jummalta sure au piddid ti ndma, ja te ma kange wiuha patto peäle; sest et pat iggawesse tulle waart on.

A, Loja. B, Ysa. C., Onisteggia. D, Wälgus,
taja. E, Kõnnuistaja. F, Yggaw. ello andja.

XI. Vastustuksella on ^u Eronna, Vies moiotab heaõ
teha, ja ei te joda mitte, sellal on se pättura

***VII. Mis peäle kirjotas Jummal
need künne kásfo.**

Kahhe kiw wi-laua peäle; ja sega táhhendas
Jummal, et meie súdda ni kowwa on kui kiw wi.

Sepárrast ei woi úkski Jummala kásfud om-
mast wáest piddada ja armastada; agga Jum-
mal tahhab ja woiw sedda kow wa kiw wi; súddant
meie seest árrawótta, waggera súddant meile jálle
anda, ja ommad kásfud seama sisse kirjotada.
Esef. 11, 19. 20. 36. p. 26. 27. s. Jer. 21, 33.

***IX. Kellele on Jummal need künne
kásfo annud?**

Keikile innimestele.

**X. Mikspárrast on Jummal need
künne kásfo annud?**

Sepárrast, et innimesed neist piddid oppima
omma patto hádda ja kurjast díete moistma, ja
omma hinge Arsti Jესusse jures abbi otsida pat-
to wasto.

**XI. Kui nüüd innimenne saab Jummala
pole pöörnud, kas temmale siis weel need
künne kásfo tarwis láhhewad?**

Jah láhháwad tarwis, sest Jummala kásfud
on waggadele kaunis oppetus, et nemmad woi-
wad neist moista, mis hea ja mis kurri on, ja
nenda omma ello se járrele aiada. Rom 6, 11 n. t. s.

**XII. Mis oppetawad Jummala
künne kásfo?**

Nemmad oppetawad, et se ei olle úkspáinis
hea ehk kurri, mis innimesed arwawad hea ehk
kurja ollewad, waid nemmad katswad súddame
peä-

peäle, ja õppetavad, et ka kurjad sallaja him-
mud ja mõtted pattud on, ja et waggad ka nen-
de wasto veawad pannema. Rom. 7, 7.

XIII. Mis peame meie iggaühhe kässo ju-
res tähhele pannema?

Kui Zummal ühhe kässo sees kúrja kelab, siis
kásfib temma sel jures head, ja kui temma head
kásfib, siis kelab temma se jures kúrja. Nenda,
kui Zummal neljandamas káskus kásfib wanne-
mad auustada, siis kelab temma, et meie neid
ei pea põlga wihhastama.

XIV. Mitme laua peale kirjotas Zum-
mal need kümme kässo?

Kahhe kirwi laua peale 2 Mos. 31, 18.

***XV.** Mitto kässo on esimesse laua peal?
Kolm esimest.

***XVI.** Mitto kässo on teise laua peal?
Seitse wimist.

***XVII.** Mis õppetavad need kolm es-
mest kässo?

Et meie peame Zummalat armastama.

***XVIII.** Mis õppetavad need seitse wi-
mist kässo?

Et meie peame omma liggimest armastama.

XIX. Mikspárrast on Zummal ommad
kásstud kahhe laua peale kirjotanud?

Sepárrast, et meil kahhega on teggemist; es-
site; Zummalaga, teisets; liggimessega.

XX. Mis on meil Zummalaga teggemist?

Temma on meie õige Isjand, kedda meie pea-
me ille teige asjade kartma ja armastama.

Moseste leibbi andis U need rümmie
reio no. Agga Jesus tuli neid jelletama:
Matth. 5, 14. Arge möttelge et minno
ollen tulnud reiopeid kautama. Minna ep
olle tulnud neid kautama, vaid töens
teggema. Temma rulutab et armastuse
leibbi U ning inimeste waoto, täieminne
peab jündima mis reiojad rulat. oiguo ollewad
U es. - Jaunig dnr spirit. Vildaulsunn: -

Matth. 5, 14. Misuggune on se üllem
reiojanna reiojus? Siina pead armas-
tama jolandaast oma Jummalast reigest
omast. Jüdelamest, ja reigest omast
hingest ja reigest omast melest,
Sisama on se esimene juur reiojanna
agga teine on lile jurnans; Siina pead
oma liiggimest armastama rau es-
ennast.

Neis kahhes reiojannas on reio se
raipre ja prohvetid nous.
Luvauß Sr. XVII u. XVIII. -

ad XXII. Matth. 4, 12. Keis, mis tui
ial tehate et inimestid teile panna
teggema, nendafarmisti teine ka teie
neile.

Mis see rote vihkad, sedda ärra te
ühhelegi. / Exy/ynla.

Meie usume kolm - aino Ja
riste, kes reigew.

Armastus Ja vasto. reisis painus, reis
asjad neid.
Meie Isanda Yef. Nr. jure tulli kuusaja,
ja näitis temmale reis Ma - ilma ruming.
reigid ja nende au. Ja ütles temmale; sedda
nein takhan ma lulle anda vui ja meikha
heida ning mind rummar rad, siis ütles, Yef. : tag
ga ladan, siis nisi on, sinna pead Isf. omma lat rummar
de II. Meie peame lad ulle reige asjade

harmta, armastame ja tema peale
lootme, hivavut di kuus, mit Exy/ynla aru
allau.

II - reigewäggenam

*XXI. Kuida peame meie Jummalat armastan a?

Keigest süddamest, keigest hingest keigest me-
lest ja keigest wäest. Mark. 12, 30.

*XXII. Kuida peame meie omma liggimesi armastama?

Kui isse ennast. Matt. 22, 39. 40.

XXIII. Kes on meie liggimenne?

Keik innimesed, olgo tutwad ehk wõbrad,
olgo sõbrad ehk waentased. Luk. 10, 29. 37.

XXIV. Kas innimenne woib Jummalat armastada ja omma liggimesi wihkada?

Ei woi mitte, sest kes Jummalat süddamest ar-
mastab, se peab ka omma liggimesi süddamest
armastama, ja kes omma liggimesi wihkab se
wihkab ka Jummalat, kelle käsud nisuggune
põlgab. I Joan. 4, 7. 8. 20.

Esimenne Käst.

Sul ei pea mitte teisi jummalaid
ollemä minno kõrwas.

*I. Küsf. Mis kelab suur Jummal
esimese käso sees;

Et meil ei pea mitte teisi woõraid jumma-
laid ollenra temma kõrwas 2 Mos. 20, 1. 6.

*II. Mis on woõras Jummal?

Keik se on woõras Jummal, mis innimenne
ennam kardab ja armastab, kui suurt Jumma-
lat, ja mis peäle ta ennam lodab, kui es-
lawa

lawa Jummalala peate; nenda, kui kegi innimeste nähes ennast hoiab kurja teggemist, agga kui temma on ükspäinis, ehk omma kurja seltsiga kous, siis temma ei karda polegi kurja tööd tehhes et kül feigewäggeram Jummal temma jures on, kes keikis paikus on, keik asjad teab ja näab.

III. Mitmesuggune on woõra jummalatenistus?

Kabhesuggune, teine on arwalik, teine salla ja woõra Jummalatenistus.

IV. Mis on arwalik woõra Jummalatenistus?

Kui meie sedda, mis ei olle Jummal, kui Jummalat kummardame. Kalat. 4, 8.

Nenda kui kegi (1) päilikko ette, ku, taewa tähte, metsade ja muu paiga ette kummardab, neile ohrorib ja neist abbi otab.

(2) Kui temma kuiud, mis on puust ehk kiwast tehtud ehk mallitud, pallub kui Jummalat. Rom. 1, 23. I Korint. 12, 2.

(3) Kui ta täht-päwad peab, nelja päwa, Karuse Tuleristi Jüri ja muud päwad, mis ei sünni piddada, kui ka keiksuggused ebba usso wiisid ja kombed, mis Jummal ei olle käsknud.

(4) Kui innimenne isse on noid ehk noidade, lausiatte, ja sola puhhujatte jurest abbi otsib.

(5) Kui kegi arwalikko pattude sees kurratit tenib, ja lodab siiski õnsaks sada. Rom. 6, 16.

V. Mis on sallaja woõra jummalatenistus?

Kui meie isse-ennast ja muud lodud asjad enam kardame, ja armastame kui Jummalat

Ükski ei voi rahite Isandad temida, jist
ehre temma wihrab ühhe ja armastab teise,
ehre hoiab ühhe pole ja põlgab teist ärra.

14. 2. Kas nummad on kartuse wäärt?
Kas on armastuse wäärt? Kas on
lotuse wäärt? — fbrufv 13 u. 4. —
14. Tähtpäawi: Neljapäaw. Yürripäaw. Lawuthe
päaw.

ad 4. Brjffjale drw Polyan, isse drw Kwanke
Kiude, sed drw Kütffor. —
Noid tahhab olla rui yl omma tarnuse
ning omma sammade polest. —
Temma püttab. Temma teeb kahjo. / . ob

Ymmästykselle meidän heurapatto teha on
rämmälus on pat. -

IV.

Yesus nähtis emmäm omma teurwaofe Yosa
teht misof waoto teha, kui irawog nähha
ning furma kanda. -

Kui kegi mind armastab rüül se peab minna
fannad. | Yesus piddas Yosa fannad. | f. pag. 109.
Yesuse armastus: - Yosa kui se woi olla
fius mingo et c.

Yesuse lotus: - Simon Petrus panni möögog
waoto. Fius ^{ruus} Yesus ja ütles: eks ma woin
omma Yosa palluda et temma ommaid ingelid
mulle abbiris jadaaks. Agga se peab nenda
fündima. -

Lojat ja Issandat Nenda kui legi 1) Innimese-
te mele heaks kurja teeb Jummal kasso wastu.

2) Kui temma puab omma ennese auuks ja
kassuks teik tehha, ja mitte ütspainis Jummal
auuks hea melega ellada. Kol. 3, 5. Wit. 3, 19.

3) Kui temma omma rikkuse, au, hea põlwe
tarkusse ja suurte issandatte peäle ennam lodab
kui ellawa Jummal peäle. Jer. 9, 23. 24.

VI. Kui innimenne heal mele omma rum-
malusse ja pattude sisse jääb, kes on
süs temma wodras Jummal?

Kurrat, kedda pühhas kirjast hütakse Maailma
jummalaks, kes nende uskmatta rahwa meled sög-
gedaks teeb, et nemmad Jummalat ei pea õppi-
ma viete tundma. 2 Kor. 4, 4.

*VII. Mis kassib Jummal esimesse
kasso sees?

Et meie tedda üt painis ülle teite asiade
peame kartma, armastama, ja temma peä-
le loorma.

VIII. Kuida peame meie Jummalat
kartma?

Ei mitte nenda kui kurjad lapsed, waid nenda
kui waggad lapsed ommad wannemad kartwad.

IX. Kuida süs kurjad lapsed kartwad?

Need kartwad ütspainis wannematte hirno
ja wiisa; ni pea, kui nemmad ei nä hirno,
lähhawad nemmad wallatumaks.

X. Mis sugused innimesed kartwad
Jummalat nenda, kui kurjad lapsed om-
mad wannemad kartwad?

Keit need, kes süs puawad waggad olla, kui
Jum-

Jummal omma witsa ehk suurt hädä ja witsust nende peäle läkitab; agga kui Jummal, omma witsa nattoke kōrwale panneb, lähewad nemmad kurjemaks.

XI. Kuida fartwad waggad lapsed ommad wannemat?

Need ei jätta wallatusi mahha witsa egga hirmo parrast, waid waggast süddamest ja selgest armust omma wannemätte wasto, kedda nemmad heal meel ei tahha wallatussega wihhastada.

XII. Mis sugused innimesed fartwad Jummalat waggade laste wisi järrele?

Keif need, kes pattust pōrwad, ja pannerwad keige kurja tö wasto ei mitte Jummalat raske nuhtlusse ja hirmo parrast, waid separrast, et nemmad omma armolist taewast Jsa ei tahha wihhastada, sest et temma ni wägga helde ja armolinne on.

XIII. Kuida peame meie Jummalat weel fartma?

Ülle keige asjade, keif ülle innimeste ja kuratide. Luf. 12, 4. 5.

XIV. Mis se on: Jummalat armastama?

Se on heal meel temma peäle mõtlema, ja keigest süddamest temma järrele iagatsema.

XV. Kuida peame meie Jummalat armastama

Ülle keige asjade, ülle keige kallima ja armsama asjade Ma peäl ja taewas. Luf. 14, 26 27.

XVI. Miks parrast peame meie Jummalat fartma?

Separrast, et temma on õige ja pühha,

Kartus.

Kui meie Ulat keigüülemaks ja parre-
maks arvame,

Nakkul olleme keige jellega mis temma
wottab teada, nime nenda mõttelda, rääkida
ja teha teha, mis temma meele pärrast on.
ja hoianae mõtlemast et c. mis teha
pekkhandab ..

Parigem tahhelt, temma tarrust, temma
wägge, - et temma keisis pairus.

Armastus.

Teada armjamaaks piddama, kui keik
asjad ma peäl.

Temma meie heateggia, hoidja, õnnis-
teggia

Hea melega teada meele tulleitame.

Hea melega teme mis temma tahhelt

Ustume et temma keise hästi teab.

Lotus

Keindel lotus et U tahhelt mis meele
keikes.

ja teigewäggewam, kes patto ei jätta nuhtlematta.

XVII. Mikspärrast peame meie Jummalat armastama?

Se pärrast, et temma on üpris wägga helde ja armolinne, kes meile ihho ja hinge polest wägga paljo head on teinud, ja weel teeb.

XVIII. Kust tunnusse, ehk kegi Jummalat süddamest kardab ja armastab?

Kui inimenne süddamest kiusab, teib kurja tööd mahhajätta, ja head tehha ja tännab Jummalat ka juis, kui Jummal hädä ja willetsust temma peäle läkkitab. 1 Joan. 2, 3 6.

XIX. Kelle peäle peame meie lootma?

Sure Jummal peäle. 1 Petr. 1, 13 21.

XX. Kuida peame meie Jummal peäle lootma?

Ülle teige asjade, ennam kui ühhegi inimesse ehk warrandusse peäle. Luk. 12, 15 21.

XXI. Mis se on: Jummal peäle lootma?

Se on, süddamest Jummal jurest abbi ootma, ja kindlaste uskma, et Jummal tahhab ja woib aidata. Ebr. 11, 1 6. Rom. 4, 20. 21.

XXII. Kas inimenne woib ennese wäest Jummalat ülle teige asjade karta, armastada, ja temma peäle lota?

Ei woi mitte, se pärrast peame meie Jummalalt allati pühha Waimo abbi palluma.

XXIII. Mis sellele lähhab tarwis, kes Jummalat puab karta, armastada ja temma peale lota?

Se peab oppima Jummalat ja temma puha tahtmist diete tundma. Kol. 1, 9-12.

XXIV. Kust oppime meie Jummal tundma?

Jummale puhabast sannast. 2 Peetr. 1, 19.

XXV. Kuida oppime meie Jummalat diete tundma?

Kui meie Jummalat janna heal meel kuleme, ja kiusame keigest waest se jarrele elloda. Joan. 7. 17. Luk. 11. 18. Ap. T. 16, 14. Matt. 11, 27.

XXVI. Kas siis se, kes rummalusse ja patto sisse jaab ei woi Jummalat diete tunda?

Ei woi mitte. 1 Joan. 2, 4. Joan. 3, 20.

Teine Käst.

Sinna ei pea mitte Jummalat omma Isfanda nimme ilma asjata subho wõtma; sest Island ei jatta tedda nuhtlematta, kes temma nimme furjaste prugib.

*I. Käst. Mis kelab Jummal teise Kästo sees?

Et meie ei pea mitte Jummalat omma Isfanda nimme asjata subho wõtma ehl furjaste prugima.

II., Kein mis läbbi tema iofenast meie
ilmutas, jamiis tema ds seadmis meie püh-
hitsemiofers.

Rühka olgo meie melest II. ist. - Temma
wäggen. Temma ~~arvustas~~ pühha.

Auustades mötlegem tumma peäle. Auustades
nimmetagem tedda. Meie teud tunnis-

tago et meie tedda auustame. -

Rühha olgo Ma launa. Et meie tedda ei
pölgä. Noudkem selle tundmist. -

Rühhad olgo lauramentid. Neist minne ja
altari laurament olgo meie hinge heas-
teatud. -

Needminne V. - II on armastus. -

Ta moistab mihtlust tiggedale. Jesus
pallus nende eest kes teelele teotafid, ja
kes surma hädda temmale sowifid

***II. Mis on Jummal nimmi?**

Jummal isse, temma pühha sanna, pühhad sakramentid, ja keik, kust tedda tunnukse, otsego innimenne ommaast nimmeast tunnukse.

III. Kuida wõttab innimenne Jummal'a nimme ilma asiata suhho?

Kui innimenne Jummal'a nimme juures neab, wannub, lausub, waltetab ja pettab.

IV. Kuida wõttab innimenne weel Jummal'a nimme asiata suhho?

Kui innimenne keige tahja asia juuris õppib Jummal'a nimme kurja wiisi pärrast nimmetama, ja ütleb; Jesa! Poioke! pühha ristike! Jesus Kristus hoidko ja keelgo! Jummal sedda teab, minne Jummal'a kätte! n. t. s.

V. Mis se on: Jummal'a nimmi juures needma?

Se on, kui innimesed isse ennaste ehk teiste peäle kurja palluwad, ütlesdes; nuhhelgo mind Jummal; Jummal nähko maksko temma kätte. Zak. 3, 9. 10. 5. p. 9. s. 1 Peetre. 3, 10.

VI. Mis pärrast on needminne kurri?

Sepärrast et Jummal ei tahha meie egga ligi gimesse nuhtlust; waid et meie isse ennese keikide innimeste, ja ka omma waentaste eest peame palluma. Matt. 5, 44 45. 1 Peetr. 3, 8. 9.

VII. Kelle sarnane on se innimenne, kes omma liggimesse peäle kurja pallub?

Temma on selle sarnane, kes teistele auko karwab, ja isse sisse lanaeb. Estr. 7, 10.

VIII. Mis se on, Jummalalast nimme jures wandma?

Se on, kui innimenne Jummalat kutsus tunnistajaks teige tühja asja jures, ja ütleb: se on Jummal eest ehk Jummal aita tõssi. Jak. 5, 12.

IX. Mis meie Issand Kristus sest õppetab?

Matt. 5, 37. Teie kõnne olgo jah, jah; ei mitte, ei mitte, agga mis ülle sedda on, se on sest riggedast.

X. Kas siis ial ei sünni wanduda?

Ja sünnib, kui innimenne wannub Jummalalast auuks ja liggimesse heaks, ja kohtowannemad temma peäle pannemad, et ta peab wanduma.

XI. Mis se on: Jummalalast nimme jures lausuma?

Kui innimenne Jummalalast sanna. Issa meie ehk mu palwe läbbi tahhab hawo ehk haigust parandada, ja ärrakaddunud asja jälle leida.

XII. Mikspärrast nimmetakse sedda lausmisseks?

Sevõrrast, et Jummalalast sedda omma sanna sees ep olle käsknud, egga tootanud sel wiisil aidata.

XIII. Mis se on: Jummalalast nimme jures walletama ja petma?

1) Kui innimenne Jummalalast sanna kurjaste ja teist wiisi ärrakalletab, kui kohhus on, ja sedda usub ja õppetab, mis Jummalalast sanna ei õppeta. 2 Kor. 2, 17. 1 Tim. 6, 35.

2) Kui innimenne kuleb Jummalalast sanna, ja ei te se järrele. Jak. 1, 22, 26. Luk. 8, 14.

3) Kui temma ka käib Jummalalast sanna ja palub Jummalalast, agga jääb ommeti omma pal-

I. Wanduminne. Mu luttji sees. Jesuoll
lamma. - Kohto ees. -

Teie koonne olgo jalki jalki et. Kes wannuub,
tunniotab Ila himme ~~ku~~ kuhno wöttes. Tojan
da ees, iht aija oigeko, ete koonnita lubbamaht
plango lammile mis temma tunniotab ming luttja

II. Kaufuminne.

Mingpärraht on Ila, janna innimestele
antud? - Walguotera.

Kas woib seft abbi tulla?

As. ka. 19, 19. Kalso neid kes liga kuuji
ollis jruksimud, toid koonno need ramiatid, ja
pöletajid neid kainide nähhes ära, ja ammasid
neide hinda illes, ja leidjid sehta wiisumme
tuhhat hõlle - türeki ollemast 16250 lb. d. m.

XIII. Retminne. Kor. No 1. Kõletumalt ja
tui malt luggeminne. - 2. Kor. 2, 17. Seft
meie ei olle mitte kui mitto, kes Ila
lamma jaggawid, waid kui seft meiest ja
kui Ila seft räqime meie krostuoses.

ad XIII. Ei sa keis kes minna ovast
u'lel : Tojand, Tojand, taevorini, waid
kes teib omma Toja tahtmist, kes taewas
on. —

tuse ja rummala ello jise, idotab ikka omma
ello parrandada, ja ei liusa ommeti se järrele
mitte tehha Matt. 7, 21. 22. 23.

XIV. Redda pettab ja herdune innt-
menne?

Temma pettab isse ennast ja keik, kes temma
sanna wotwad kuulda. Jaf. 1, 22. 25.

XV. On se siis wägga raske pat: Jumma-
la nimme ilma asjata suhho wötma?

Jah on, sest Jummal ahwardab tedda mitte
nuhtlematta jätta, kes temma nimme kura-
jaste pruugib. 2 Mos. 20, 7. Matt. 12, 36. 37.

XVI. Mis käsib Jummal siin teise
kässo sees?

Et meie tedda keige hädda sees peame appi
hüüdma, palluma, kiitma, ja tännama.

XVII. Mis on ühhe wagga innimesse
keigesurem hädda?

Patto hädda; sepärast pallub temma Jum-
malat allati, et Jummal ei tahhaks tedda pattust
peasta Jes. 59, 2. Rom. 7, 23. 24. Ebr. 12, 1.

XVIII. Kas Jummal tahhab meid
pattust peasta?

Ja temma tahhab ja woiw meid pattust peas-
ta. 1 Joan. 3, 8. Sels on Jummal poeg
ilmunud, et temma kurrati rõõd piddi ära-
rikkuma

XIX. Kuida peastab Jummal neid pat-
tust kes tedda suddamest palluwad?

Temma annab neile woiwust patto peale, et
remmad ikka patto wasto pannewad. 1 Joan. 5, 4

XX Kas siis keikide inimeste palwed Kristus ja tänno on Jummalale mele pärrast?

Ei olle mitte, waid ükspäinis nende palwed on Jummalale mele pärrast, kes pattust pöörwad ja Jummalale sanna kuulwad. Jes. 1, 1, 15.

XXI. Kelle palwed ei olle mitte Jummalale mele pärrast?

Nende palwed ei olle Jummalale mele pärrast, kes omma patto ja rummalusse sisse jäwad, Joan. 9, 31. Meie peame et Jummalale patust ei tule waid, kui kegi Jummalale talle on, ja teeb temma tahtmist, sedda tuleb temma. Jak. 4, 3. Matt. 6, 7.

Kolmas Käst.

Sinna pead pühapäewa pühitsema.

I. Küsf. Mis käsib Jummal kolmandama kässo sees?

Et meie peame pühapäewa pühitsema.

II. Mis sagguse päwa on Jummal pühapäewaks seadnud?

Kui Jummal kae päwage keik asjad sai lonud, hingas temma seitsemel päwal, ja käs kis seitseme päwa pühitseda lomisse tö mällestusseks, 2 Mos. 20, 8-11. Ebr. 4, 1, 11.

III. Kas siis meie pühapäew weel on se seitsemes päaw?

Ei olle mitte. Sejt kui meie Jofand Jefus Kristus

Tunnimenne peab Ulat kartma, teida
armastama, temma peäle lootma; peab
teelela fiedelamest uuustama, ning kannu-
des ja teqqudes teida tunnistama. Sene
on tarwis et temma Ula wäqge, temma
armastust, ning õigust omma mele tullela.
Teida peab temma iggapäiw teqquma,
agga keiqennamiote neil peiwil mis
U pillepärast teidnuud. -

El. Ymmienne hingago ihho toost
Noudne hingete tärnuft, ja rimi-
tuft. - Lilledärraft noudko temma
reigest tüdelameft Ula lanne
tundmist, - Omaa rodo, ning rütkime.

Christus omma kalli surmaga meid sai lunnastanud ja kolmandamal päeval ülestõusnud seadis pühha rist, koggodus näddala esimesse päeva pühhapäwaks, meie Issanda Jesusse Kristusse kalli lunnastamise ja ülestõusmise mälestuseks; ja se on nüüd näddala esimesenne pääw, mis meie pühhapäwaks hüame. Mark. 16, 2.

IV. On siis weel teisi pühhapäivi?

Jah on, Nelli-pühhi. Joulo. Ülestõusmise, ja muid teist pühhasid. Ap. T. 2, 1. Luk. 2, 10, 11. 2 Tim. 2, 8.

V. Mikspärrast on need teised pühhad seätud?

Sepärrast, et meie neil päiwil koggodusse sees teine teisega peame ennaste mele tuletama sedda, mis Jummal meile, ja teistele on head teinud.

VI. Mis se on: pühhapäwa pühhitsema?

Se on. teik muud argipäwa tööd mahhajatma, jutlust ja Jummal sanna pühhaiks pidama heal meel kuulma ja oppima, ja Jummal armso läbbi omma ello se järrele parrandama. Luk. 6, 46. 49. Rom. 12, 1. 2.

VII. Kas siis se, kes omma ello süddamest ei parranda, pühhapäwa pühhitseb?

Ei pühhitse mitte, waid temma koggub Jummal nühilustennese peäle, et temma kuleb Jummal sanna, ja ei holi sest mitte. Jak. 1, 26.

VIII. Kas siis meie ei pea muil päiwil ka Jummal sanna tähhele pannema?

Ja kowwaste peame iggapääw Jummal sanna

fanna tähhele pannema, meles piddama, io omma
ma ello allati parrandama. Kol. 3, 16.

IX. Mikspärrast kâstakse siis, et meie
peame pühapäwa pühitsema?

Sepärrasi, et meil argi päwal ka muud on teg-
gemist, siis on Jummal heldest armust meie was-
to keige pühapäwa seâdnud meie hinge heaks, et
meie sel päwal woiwe õppida mis keigel nõdda-
lal meie parrandamiseks tarwis on.

X. Eks siis sest ka kül kurrinimenne Jum-
mala sanna kõrwadega kuleb?

Ei mitte; waid sepärrast peab igg üks, kes
püab hinge õnne Jummal sanna kuulma, et tem-
ma omma ello woiks parrandada Ma 17, 26-27.

XI. Kuida woib inimenne omma ello
Jummal sanna järrele parrandada?

Kui temma Jummal sannast õiete õppib om-
ma patto hädda, ja mis ial kurri on, tundma
ja ommast Issandast Jesussest abbi otsima.

XII. Mikspärrast peab inimenne Jesus-
se jurest abbi-otsima?

Sepärrast, et temma tahhab ja woib patto
peale woimust sata keikile, kes süddamest tedda
palluwad?

XIII. Mis kelab Jummal kolmandama
kâsto sees?

Et meie ei pea mitte juelust ja Jummal
sanna põlama. Luk. 10, 16.

XIV. Kes põlgab Jummal sanna?

1) Kes Jummal sannast ei holi, ja ei tabha
sedda kuulda, ei õppida egga se järrele ellada

2) Kes tullewad juust ja Jummal sanna

kuul-

ad 2., Kõrte lüft. Kõrtis tekitab
inimemee omma mõistust, tekitab
eristavale, temma teeb patte, temma
raotab melest mis ehk ta kuulnud
ja õppinud Ula jannast.

Kuulma; agga nemmad witawad ommad aega tühja juttudega, lobbisewad, maggawad ehk rewad muud wakkatumat tööd kui Jummalä sanna kuulutakse.

3) Kes küll hästi sedda loewad ja kuulwad, agga warsti unustawad, lahkawad kõrtsu ehk muu paika, lahkuma, riidlema ehk muud kurja tööd teggema. Euf. 8, 1.

XV. Kas siis ne d ka võlgwad Jummalä sanna, kes sedda õppiwad ja moistwad sest palju lobbiseda?

Ja need võlgwad ka Jummalä sanna, kes palju sest moistwad lobbiseda, agga omma ello ei wotta se järrele ajada. Rom. 2, 17-24.

XVI. Mis keeltakse weel pühhapäwal?

1) Keik tööd, mis argipäwal tehakse, ja keik muu tööd mis kelab, et inaimenne Jummalä sannast ei woi diget kassu sada. Euf. 10, 40-42.

2) Keik patto tööd kumbed ja kõnned, kui on: liigste joma, ehk teistele andma liigste jua, taplema, riidlema, ja muud sellesuggused kurjad wiisid. Ewef. 5, 18-19. Kol. 3, 8.

XVII. Kas siis patto tööd ei keelta argipäwal?

Jah korwaste keeltakse patto tööd iggal ajal, sest et se, kes patto teeb, on kurratist. 1 Joan. 3, 8.

XVIII. On siis pattud pühhapäwal surema nuhtlusse wäärt?

Jah on, sepäerast et se pääw on meie hinge õppetussels ja parrandamissels seätitud, ja üks wallato inaimenne prugib sedda päwa omma hinge hukkamissels. Joan. 12, 48. Euf. 12, 47.

XIX. Kas siis keik tööd keeltakse?

Ei keelto mitte.

XX. Mis tööd ei keelta mitte pühha päeval?

Keik sedda tööd ei keelta mis tehakse Jummalala sanna ja kasso järtele. Lu. 6, 9.

XXI. Mis tööd tehakse Jummalala kasso järtele?

Keik tööd, mis tehakse meie tarwidussaks, ja liggimesse abbiks, kui on: roga teggema ei mitte liaks, waid ni paljo, kui ihho toidussaks tarwis lähhab haigid katsma, tulle kahjo, weehädä, ja keige mu hädda sees liggimest äitma. n. t. s. Matt. 12, 1, 3. 10. 11. Lu. 13, 10, 16.

Neljäs Käst.

Sinna pead omma isja ja omma emma auustama, et sinno kassihästitäib, ja sinna kawa illad Ma peäl.

*I. Mis kassib Jummal neljandama? Kas o sees?

Et meie peame omma isja ja omma emma auustama.

*II. Kes on meie isja ja emma?

Meie lihhasse wannemad ja keik sugused wannemad, kes isja ja emma asemel on; sest Jummal ei arwa üksipainis neid meie wannemaks, kes Meid sunnitarwad ja kaswatawad; waid isja ja emma asemel on keik sugused wan-

Kuula peame meie isjennast armasta
tama?

Et meie isjennastele head sovitime ning
teme hinge ja ihho polest. ^(Ja taitmist ja nide) Agga ei
Hinge eest. ^{mitte nuda ei} Il on hinge soie loomad moio
tuft ja keie meled. Iis peame moio
tuft keie hea oppetuofega ehhitama,
mio meie ial lame tashale peanna.
Aialinno ello, ning ieggarveste ello
tarwis. - Teie too mis tarwis
lahhel, keie mio meid oppetab
Mat parreminne tundma. ^{Wahhust} hea ja ^{ieggime} nuga wakkul
Tahmist. Olyo hea, ei mitte kurwa

Lüdeleme tunnistust.

Kandrem holt ihho eest.

Hoidrem ello | Is on Isa nairrast hoid
rem tarwist, kelleparrast hoidrem lia
eest.

Kandrem peatoidust. Ning rohramine
nui toidusters tulleb. -

IV. Kämm. finl.
Armas taze liqqimest nui isjennast
... mis tui tashate etc.
... Drott wist L

Aurstage wannemad. Kuntze nunde
fama, Amestage neid. -

Kunmingad. Gya ning emma. -

Gründe für die Wollherber, die die großen
Künste, Gottes Gaben. Das folgt, was für eine
Giltigkeit. - Hears. Hast patet.

Abzügen.

ad. II, Klippen der
Abzügen, Größe,
fond. -

Kochowannemad.

Moiz ning leiwawannemad

Onpetajad.

nemad kunningad, kohto, wannemad, moisa ja leiwa wannemad, õppetajad, ja kes meid kolis õppetawad. Ebr. 12, 9. Galat. 4, 19.

*III. Mis on se: wannemad auustama?

Se on: wannematte sanna kuulma, neid armsaste ja kalliste piddama, ja nende mele parrast teggema. Ewes. 6, 1. 2. 3.

IV. Miksparrast peame meie wannemad auustama?

Separrast, et wannemad Jummalast on seatud, ja Jummalas asemel on, ja et se Jummalas auuks sünnib, kui meie neid auustame. Rom. 13, 1.

V. Kuida peame meie wannemad auustama?

Ommas süddames peame meie neid armsaste ja kalliste piddama, ja omma sanna ja teoga nende mele parrast teggema. Sir. 3, 9-15.

VI. Kas peame ka need wannemad auustama, kes waljud on?

Jah peame. I Pettr. 2, 18.

VII. Kui wannemad peaksid käskma, mis kurri on, kas meie siis peame nende sanna kuulma?

Ei pea mitte. Siis peame meie Jummalas sanna ennam kuulma, kui innimesse sanna. Upost. Tegg. 5, 29. Matt. 10, 37. I Pettr. 1, 18.

VIII. Miksparrast peame meie wannematte sanna kuulma?

Separrast et Jummalas sedda tahhab ja käsib; kes nüüd hea melega ja Jummalas sanna parrast wõttab wannematte sanna kuulda, jedit

arvab Jummal ommaks sulla seks, ümmardajaks ja lapses. Ebr. 13, 17. Ewes. 6, 6.

***IX.** Mis tootab Jummal neile, kes sannakulelikud on?

Jummal tootab, et nende käsfi peab hästi käima, ja et nemmad kaua peawad ellama Ma peäl. Ewes. 6, 2 3.

X. Kas siis keikide sannakuuljatte käsfi käib hästi?

Ja käib hästi Jummal tahtmisse, et käl mitte keikide inimeste mõtte järrel. Rom. 8, 28.

XI. Kelle käsfi käib siin hästi inimeste arvates?

Nenda käsfi käib hästi inimeste arvates, kes rikkad ja sure au sees on, ja kellel hea põlle on siin ilmas. 144 Paul. 11, 15. s. I Joan. 2, 15 17.

XII. Kelle käsfi käib hästi Jummal tahtmisse järrel?

Nende käsfi käib hästi Jummal tahtmisse järrel, kes rikkust, au, ja kurjad himmud põlgwad, kes omma risti iggavääw ennast peäle wõtwad, ja Jeesuse mele pärrast ellawad. Mark. 10, 29. 30 Rom 8, 13. Matt. 11, 29.

XIII. Kuida woib nende käsfi hästi käia, kes ommad kurjad himmud peawad lämmatama, ja iggavääw omma risti ennaste peäle wõtma?

Nenda käib nende käsfi hästi, et keik tulleb hinge heaks ja õnneks, kui nemmad järgeste omma kurja himmude wasto pannemad. Rom. 8, 28. I Paul. 1, 2. 3. s. 2 Kor. 4, 17, 18.

XIV. Kas siis keif sannakulelikkud kaua ellawad Ma peäl?

Ei ella mitte. 1. Kor. 4, 7. 14.

XV. Mikspärrast korristob siis Jummal monningad sannakulelikkud warre minne siit ilmast ärra?

Sevärast, et nemmad ei pea ueste kurja patustse jeltji sekka sattuma ja hukka sama.

XVI. Ons siis Jummal tootus ilma asjata?

Ei olle mitte, sest tõsine Jummal teeb ikka tõeks, mis temma tootab. 2 Kor 1, 20.

XVII. Kui kegi sannakulelikkude kässt siin ilmas ei käi hästi, ja keif kaua ella, kuidas Jummal tootus saab tõeks?

Jummal tootus saab tõeks ei mitte inimeste, waid Jummal tahtmisse järrele.

XVIII. Kuidas siis se tootus saab tõeks Jummal tahtmisse järrele?

Kui temma tunneb omma lastele jedda parrema ollowad, siis annab temma neile aialikko hea põlwe asemel iggawest rõno, ja hea põlwe hingepolest. ja aialikko pitka ea asemel annab Jummal iggawest ello. ja nenda saab temma tootus ommeti tõeks. Rom. 2, 6. 7.

XIX. Mis kelab Jummal neljandama kässo lees?

Et meie ei pea omma wannemid ja isfandid põlgama egga wihhastama

XX. Kes põlgab ommad wannemad?

Se põlgab ommad wannemad, kes neist ei ho

holt, se, kes kurja kõnne nende peäle tõstab
soimab ja teotab neid.

XXI. Kes wihhastab wannemad?

Need wihhastawad wannemad kes kange-
kaelsed on, ja ei te mitte, mis kãstakse.

***XXII. Mis ahwardab Jummal neile, kes
wannemad põlgwad ja wihhastawad?**

Salomoni kunninga Dypetusse sannade rama-
to 30 Peat. 17 salm nõudakse: Sedda silm mis
isä irwitab, ja ei tahha emma janna kuulda,
peawad kaarnad jõe äres wãljanakkima, ja
kõrka poaid sedda ärrasõma. 5 Mos. 21, 18-21.

**XXIII. Kas siis sefennane nuhtlus tulleb
keikide peäle, kes wannemad põlgwad?**

Et tulle kül se nuhtlus keikide põlgjatte peäle.

**XXIV. Onn siis Jummal ahwarda-
minne ilma-asjata?**

Ei õlle mitte; fesi tõssine Jummal kãkkitab
mondakord kã muud nuhtlust nende sannakuul-
matta laste peäle siin ilmas, ehk pãrrast igga-
wesse pina, ja se on weel raskem nuhtlus.

Wies Käst.

Sinna ei pea mitte tapma.

***I. Mis kelab Jummal wiendama
kãslo sees?**

Et meie si pea mitte tapma.

***II. Redda meie ei pea mitte tapma?**

Ei õmma liggimest egga isse-ennast.

1. Üks Yl, kes meie reisiside loja ning hooldja
 2. Üks linnastaja Jofus Veriõd. 15., Üks õnistos.
 ad 1., fulmariõl. 10. Jofus, ygyne sõnne Oph. 10. Mordõn
 ad. W. Whastus on hirmus asf, pattune inni
 menne petarõle left minni

ad 2., Ealsõglyrit, fuidõglyrit. | Yl on tõõde, - in. tee
 rahhewõra patto.

ad 15., lõimama (inimene teotab iseenast), nac
 tab Yl partust, ning rahho. Ex. Yef.: an a
 niile andens oh tola etc.

ad 4., Nõõglyrit wlaubf. Waeferõs persfab (Wanem)
 Ex. Samaritan, Liibu ygyne sõnne. -
 gyryõ f. V.

III. Kes on meie liigimenne?

Keif innimesed olgo turwad ehk woöbrad, olgo söbrad ehk waentased. Luf. 10, 29-37. *(Samarit)*

IV. Mitmi saggune on tapminne?

N. hasaggune.

(1) Süddamega, kui inni nenne tohhab heal meiel teisel kurja tehha, ja tedda wihtab.

(2) Valle ehk nävga, kui temma liigimesse peäle wihta pärrast woöriti watab, et ka wihta temma vallest tunnukie; ehk kui ta heldeste teise peäle watab, agga kurja ommas süddames temma peäle mötleb.

(3) Kelega, kui temma tedda söimab, teotab laidab, ja kurja temma peäle pallub.

(4) Käega, kui ta tedda süta ehk sü pärrast waeseks pekfab, ja firwe, moöga, püssi ehk mu riistaga tedda foggone surnuks lööb. Matt. 5, 21. 22. 4 Mos. 35, 16. 21. Jes. 59, 3.

V. Kuida tappetakse muil wiisi?

Kui fegi omma liigimest sunhib siaste joma, ehk pänneb wägga raske tö temma peäle, ehk ei aita liigimest hädda lees, n. t. f.

VI. On siis keif wihta feeltud?

Keif mu wihta on feeltud; agga se wihta on üks päimä hea, kui fegi on wihtane pättö tö peäle, misä Jummalat wihta takse. Ewes 4 26. 27.

VII. Kes siis kohtowanemad tewad wiendama kässo wasto, kui nemmad kä twad kurjate giad nuhhe da ehk hürkata?

Ei se kohtowanemad mitte wiendama kässo wasto, kui nemmad tak twad kurjate giad nuhhelda.

helda ehl huffata, sest et Jummal isse sedda on
käsfnud. Rom. 13, 4. 3 Mos. 24, 17, 19.

***VIII. Mis keeltakse weel wiendama
kässo sees?**

Et meie ei pea omma ennese egga omma liggi-
messe hinge tapma.

**IX. Mikspärrast keeltakse ka hinge
tapminne?**

Sevärast et hing paljo kallim on kui ihho.

X. Kuida tappetakse liggimesse hinge?

Kui inimenne Jummalala tahmist ei moi ta,
ja arowatelleb omma rummala ja paituse ello läb-
bi ka teisi nenda ellama; sest se peale tulleb inga-
wenne surm. Mat. 18, 6 7. 5 Mos. 13, 1, 18.

**XI. Mis käsib Jummal wiendama
kässo sees?**

Et meie peame omma liggimest aitma, ja
temmale head teggema teige ihho hädda sees.
Jes. 58, 7. 8. 9. Raf. 2, 15. 16. 1. Joan. 3, 16.

XII. Mis on ihho hädda?

Kell suggune haigus, wigga ja hädda mis ial
liggimessele woib sündida, kui temma on allasti,
wangs, tulle ehl wee hädda sees, kui temmal
janno, nälg, ehl muud middagi waia on.

**XIII. Kuida peame meie liggimest
aitma?**

Hea melega, ja teigest süddamest.

**XIV. Kas siis se ep olle mitte Jummalala
mele pärrast, kui kegi pahha melega
aitab?**

Kui kegi pahha melega aitab, se ep olle mitte

ad X. Doppelte Feld, der Vorläufer. n. d. u. u. u. u. u. u. -

Matth. 6 v. 13 u. 14. Agga nui sinna waes tele
andid annid, jio ei pea sinno pahhori
naasi mitte taadma, mis sinno peon
kausi tab. Et sinno waeste andid waeste
jall ja olla, ja sinno cosa, mis jallajasse
naasi mitte julle marjab arwathu
Woltemade's Logg. -

Zummala mele pärrast; waid Zummal arwab
sedda nenda, kui ep olleks temma liggimest mit-
te alitud. 1 Kor. 8, 12. 9 peat. 7, salm.

XV. Mis on hinge hädda?

Hinge hädda on se pat, kui inimenne jääb el-
lama omma patto sees, ja ei pea mitte õiget
murret omma hinge eest. Ewes. 4, 18. 19.

XVI. Eks Zummal üksväinis ei aita hinge ehk patto hädda sees?

Zummal üksväinis aitab meid pattust ehk pat-
to hädda seejt nenda, et temma woimust ja wäg-
ge annab patto peäle, et meie woime patto wasto
panna. Ewes. 3, 6. 7. 1 Joan. 5, 4. Rom. 8, 13.

XVII. Kuida woib siis inimenne teine teist hinge hädda sees aidata?

Nenda, kui temma esmalt isse süddamest pat-
tust pörab, woib temma omma wagga ello ja
sanna läbbi omma liggimest maenitseda, et tem-
ma ka woiks pattust pöörda. Luk. 22, 32.

Kues Käst.

Sinna ei pea mi te abbiello är-
rarikkuma.

I. Mis kelab Zummal fuendama käs o sees?

Et meie ei pea mitte abbiello är-
rarikkuma.

II. Kas siis Zummal siin kelab abbiello- rikkest üksväinis?

Ei kela mitte üksväinis abbiello rikmist; sest Zum-
mal watab inimesse süddame sisse: sepärrast

felab temma siin keik sedda, kusti üks rop ello ja abbiellorikminne tulleb. Ewes. 5, 5. 3. 7.

*III. Mis siin ülleüides keeltakse?

(1) Keik roppud himmud, (2) keik roppud kõn-
ned ja laulud, (3) hora ja vordo ello, (4) ab-
biellorikminne, (5) laiskus, (6) liigjominne ja
prassiminne, (7) Ma ilma lust ja rõõm.

IV. Mis saggud on need roppud himmud?

Kui meeste rahwas ihhaldab lihha himmudega
naeste rahwas, ehk naeste rahwas ihhaldab
ja jookseb meeste rahwa järrel. Jer. 5, 7. 9.

V. Mis saggused on need roppud kõn- ned ja laulud?

Kui innimesed nalja heitwad, roppust ja ho-
ra tõõst hea melega kõnnelewad ja laulwad.
Ewes 4, 29. Jer. 3, 9.

VI. Mis on hora ja vordo ello?

Kui wallalinne rahwas ühhe roppo ello sees
ellawad ja tewad omma roppo himmude järrele.

VII. Mis on abbiellorikminne?

Kui naene ihhaldab teise mehhi, ja mees teist
naest ehk tüdrukuid, ehk kui abbiellorahwas teine
teisega kurraste ellawad. Mat. 5, 28. Ebr. 13, 14.

VIII. On siis se ka abbi ellorikminne, kui abbeello rahwas kurraste ellawad?

Jah se on ka Jummalale ees abbiellorikminne,
kui abbiellorahwas taplewad, rüdlewad ja teine
teise warts wihha piddawad. Ewes. 5, 28. 29.

IX. Mis wärrast keeltakse siin laiskust?

Separrasi et roppud himmud laiskusse läbbi
woimust jawad: sest laiskus on kurrati pea-paddi.

ad. 1., Südam. lehvad välja et c., sülgid sin
 Dunda, - aul 3. Gnd. / 23' Gott yghnlight. / Ma kärs
 ad. 2. künne tunist. patta mis südam., - aurna.
 talleb teisi, - keel on meil antud jeda raki.
 ma omis õige, raspin, puhhas. / Ma kärs
 ad. 3. Hora - ello, kaotab meelt ja moistuht, - et inim
 himodega täidebud, ei moista Ma peale mõttelda, ei
 moista palvet tehta / Ma Gotted / ei voi enes
 valmistada iggaw. ello peale; - kaotab inno
 ranno ja terweist et ta ene aego Ma ette jõuab
 rno õigust timalle moistetahtse.

Lapsed ~~hinn~~ wanauw. neid. -

Selles. 10. 5: Tullela oma mele et Ma sind
 näeb; ad. hore laisruust eest, - tee tööd;

6. 4.

ad. 4. abiellori kinnime. - Kes enast abbiello
 jõe tahhab anda, ^{noy, no} waltitsego abbinajeno niseqgult
 kes moistlin ja Harantlin on, Mees ja
 wane peawad teine teist auustama, kes oma
 abbinaja alwano peab, se peab isepäast alwano, peawad
 teine teist auustama. Selles. horeno enast 7. 5,
 6. 4. Mees waltitsego moistlinnalt, wane wotr
 isestult minnet wanda maja eest. / Mees
leminc (wane aigo pango wasto).

Def. 13 v. 9. Nende habbematta julqns
tannistab nende waoto ja nemmad
nulutawad omma patts'ülles rui lödome
rahwas, ja ei pea sedda mitte waryul.
Hädda nende hingele. -
Def. 5, 22. Hädda neik, nes wäggewad mekhei
on wina jome. -

X. Mikspärrast feeltakse siin liajomist ja prassiimist?

Sepärrast, et kurrat liajomisse läbbi wõttab kurjad himmud kaswatada. Ewes. 5, 18.

XI. Mis sugune ma-ilma rõõm on se, mis siin feeltakse?

Keif se ma-ilma rõõm feeltakse, mis läbbi innimesed Jummalala käsust ja tahtmisest ärrataggenewad, ning omma kurja himmo pärrast kottotullewad hüppama, kargama n. t. s.

XII. Mikspärrast feeltakse siin ma-ilma rõõmo?

Sepärrast, et kurrad se jures need kurjad himmud külwab ja kaswatab. Luuk. 6, 25.

XIII. Kas ma-ilma rõõmo selgeste feeltakse Jummalala sanna sees?

Ja feeltakse ma-ilma rõõmo. 1 Joan. 2, 15. 16. Ärge armastage mitte ma-ilma, eaga sedda, mis ma ilmas on; kui kegi ma ilma armastab, selle sees ei olle mitte Jsa armastust. Sest keif, mis ma ilmas on, lihha himmo, ja silma himmo ja ello kõrkus ei olle mitte Jsa sasi, waid se on ma ilmast. Ja ma ilm läh häb hukka, ja temma himmo; aaga kes Jummalala tahtmist teeb, se jääb iggaweste.

XIV. Mis käsib Jummal kuendama kässo sees?

Et meie kasfinaste ja puhtaste peame elama kõnnete ja teagude sees, ja et iggaweste peab omma abbitaja armastama ja auustama. Rom. 8, 13. 14. 1 Peetr. 3, 2.

XV. Mis on puhhas ja kassin ello?

Kui inimene Jummalale armu läbbi ommad roppud himmud tallitab, head himmud armastab, head känded rägib, ja hoiab ennast se eest, mis need kuriad himmud woib sata ja kawatada.

XVI. Mis on nüüd keikide innimeste kohus kuendama kasso järrele?

Et nemmad peawad kassinaste ellama, ja ennast hoidma ma ilma rõmo, liajomisse, ja laisuse eest, sest et nende läbbi roppud himmud woimust sawad. Matt 5, 8 44. 1 Peetr 4, 3. 4. 5.

XVII. Mis kassakse siis wallalise rahwale?

Et nemmad peawad puhtaste ihho ja hinge poolest ellama, ja liahimmude wasto pannema. 1 Kor. 7, 34. 1 Peetr. 2, 10. 12. 2 Peetr. 2, 22.

XVIII. Mis kassakse siin abbiello rahwale?

Et nemmad peawad teine teist armastama, ja auustama, ja omma abbiello sees kassinaste ja puhtaste ellama. Ebr 13, 4.

Seitsmes Käst.

Sinna ei pea mitte warrastama.

I. Mis kelab Jummal seitsme kasso sees?

Et meie ei pea mitte warrastama.

II. Mis on warrastamine?

Se on liggi nesses omma rahha ehk warra wõrma kaxwala kauba ja pettise tõganneje pole kistma.

ad. ~~VIII~~. Abb. ello sakura nohtaus on omad
lapset vaasvatada : 1., Yla kartuspes, moistlia-
nkult neio juhhatada / moio. takim., õnis-
tus(es) jelles. Matund miotele neio lata,
Folgen, Wusstigt., Juun pit, Laster, flug. In
fliron. -

a., Il andis iggan' hule, res
õignosega omma nonab, mis
temmal tarrois. - b., Il' rulat
üllekohkut. c.,

IV 1. Muusast et' d'ubh. a. Mis ja isõ orimad,
äma te ü' hulegi. b. Tule wawast puab wase
ilma wawata. c. Na wälw. d. tiote häwa

2. Folgan. a. Petars alwaxo. Kartus C. sm' h' h' w.
tiotehäwa petars alwaxo C., Tulleb m' h' h' w. Slap.

ja iggan. -

3. Hoidro riotiin. jelle eest: a. Tulleb lais ruotest.
b. Tulleb praotimioest ja jomioest. c. Ahmus.
est. - Hoidram jelle eest, noudram
iggan. warra tagga. -

III. Mitmesuggune on wargus?

Kahhesuggune, (1) teine arwalik, (2) teine sallaja wargus.

IV. Mis on arwalik wargus?

Se on, mis keik innimesed ka teadwad wargusse ollewad, kui kegi õ ehk pawa aial omma ligimesse warrandust ehk muud riisto ärrawõttab ehk tedda risub. Ewes. 4, 28. Ebr. 10, 32.

V. Mis on sallaja wargus?

Se on keik üllekohtune, tõ, mis se surem innimeste hulka ei holi, et teisele kahjo sünnib, kui temma isse agga nou parrast omma kasso woib sada.

VI. Mis saggused innimesed woitwad sallaja warrastada?

Keiksaggused innimesed, (1) ma- ja kohtowannemad, (2) perre, ehk leiwa wannemad (3) allamad ehk perre, (4) keik mu innimeste saggud

VII. Kuida ma ja kohtowannemad warrastawad?

(1) Ma- wannemad ja herrad warrastawad, kui nemmad allamad wägga sure maksoga wae wawad, ehk hakkawad üllekohtusfel kombel siddi ma, ja tewad nenda ommad allamad waeseks. Jes. 1, 23. 33.

(2) Warrastawad kohto- wannemad, kui nemmad annete parrast kohhut moistwad, n. i. s. 5 Mos. 16, 19.

VIII. Kuida warrastawad perre ehk leiwa wannemad?

(1) Kui wannemad omma perrele ei maksa sedde, mis kohhus on ne le maksta. 5 Mos. 24, 14.

1. 3. 5, 4. Kol. 4, 4.

(2) Kui need, kellele Jummal middagi on antud, ei anna waestele andi, ehk annawad wägga pisut. 1 Tim. 6, 17. 18. Matt. 19, 21.

IX. Kuida warrastawad allamad?

(1) Kui nemmad hea melega ei tahha maksta omma wannemile mis nende kohhus on, ja mis nemmad ka joudwad maksta. Rom. 13, 6. 7.

(2) Kui verre on laisk, ei wiitsi tööd tehha ja ei teni truiste; kui nemmad ka sest ei holi, et wannemile kahjo sünnib. 2 Tess. 3, 10.

(3) Kui palgalised, päälised, ja muu töö rahwas wõtwad täte hinna, ja ei te mitte, mis kohhus on tehha, waid on laisad. 2 Tess. 3, 11. 12.

X. Kuida siis keik mu innimesse suggu warrastab teine teise käest?

(1) Kui nemmad ei te sedda, mis õige on omma töö ja kauba jures. 1 Kor. 6, 10.

(2) Kui nemmad kahhesuggust mõõta peawad, suremaga wastawõtwad, ja wähhemaga wälja annawad. 4 Mos. 25, 13, 16.

(3) Kui nemmad se peäle, mis nemmad, teistele laenawad, wägga sure kasso wõtwad. Esek. 18, 13, 15. Paul. 5. s. Luk. 6, 34.

(4) Kui nemmad waeste käest kasso wõtwad, kellele peaks ilma laenatama. Luk. 6, 44.

(5) Kui nemmad hea kauba kurjaga seggawad, ehk omma kauba eest wägga sure hinna wõtwad, ehk omma wilja määriks kastwad. 1 Tess. 4, 6.

(6) Kui nemmad sedda, mis nende holeks on antud, salgawad, ja taggasi ei anna. 3 Mos. 6, 2. 4.

(7) Kui nemmad omma wõlga ei maksja, neil küll on joudo. 37 Paul. 21. s.

(8) Kui nemmad liggimesse omma leidroad ja ei anna sedda mitte temma kätte.

(9) Kui nemmad teadroad, kuhho liggimesse warrandus on widad, ja ei iuhhata tedda mitte fenna jure, n. t. f. Wata, need ja keik nisugused kumbed on Jummal ees wargus.

XI. On siis se ka wargus, kui innimesed omma warra pillutawad?

Ja se on ka wargus, kui innimesed omma warra prassimisse, liajomisse ja mu wiisiga pillutawad, sest nemmad warrastawad sedda Jummal ja nende käest, kedda nemmad olleksid woinud sega aidata, mis nemmad wallatumal kumbel raiskawad. Öppet Gan. 23, 20, 21.

XII. On se ka wargus, kui innimesed laiskusse pärrast kärjawad?

Jah se on ka wargus, kui innimesed laiskusse pärrast kärjamisse peäle heitwad, ja ei wiitsi tööd tehha. 2 Tess. 3, 11, 12. Ewes. 4, 28.

XIII. Mis pärrast on se ka wargus?

Sepärrast et Jummal käsib tööd tehha, et meie sega, mis meie omma same töga, woiksime omma liggimest aidata. Kes nüüd laiskusse pärrast ei woi liggimest aidata hädda sees, se warrastab sedda temma käest, misga temma tedda olleks woinud aidata. Ewes. 4, 28.

XIV. Mis öppetab Jumma'a sanna wargussest?

Jummal sanna öppetab, et Jummal ei anna wargusse patto mitte andeks, kui warras ei maks sedda egga anna taggasi, mis temma on warrastanud. Esel. 18, 10. 13. 33, 15. 16. 1 Kor. 6, 9. 10.

XV. Et's olle sest fui, fui warras kahhetseb omma wargusse tööd?

Ei olle mitte fui, sest fui se kahhetseminne on diige ja töösine, siis peab temma ka wargust taggasi maksma ja tasuma. 3 Mos. 6. 4.

XVI. Kas meie sedda leiame, et se on sü dinud?

Zah meie leiame. Luf. 19. 8. et üks tölneri lüllem kelle nimmi olli Saffeus, sedda on teinud, ja peälegi ne jaworra kätte tasunud, mis temma enne teiste käest olli ärtapetnud. 2 Mos. 22, 1.

XVII. Ugga mis nou on siis kui need ei elia, kelle käest temma on warrastanud?

Se keigeparram nou on, et temma waestele, kellel tarwis on, sedda annab. Luf. 16, 9.

XVIII. Ugga kui temmal ep olle maksta?

Suis peab temma iurema holega sedda kahhetsema, ka Jummalat palluma, et Jummal tahhaks temmale sedda andeks anda, ja temma assemel jälle tasuda,

XIX. Mis käsib Jummal seitsme käske lees?

Et meie peame aitma omma liggimesse warra ja peatoidust kaswatada ja hoida, 1 Kor. 10, 14

XX. Redda peame meie aitma?

Meie peame keit innimesi aitma, kellele meie abbi tarwis lähhab, keige ennamist need waesed, kes Jummal süd damest kartwad. 112. Paul. 5. 9. f. 41. Paul. 2, 3. 4. f. 1. Tess. 5, 14.

XXI. Kuida woime meie omma liggimese, se warra ja peatoidust kaswatada ja hoida?

- (1) Kui meie iggaühhele temma omma jättame.
- (2) Kui meie omma liggimesele hädda sees laenane ehk hea nou temmale annane.
- (3) Kui meie tedda ta omma jure juhhatame, ja kui kegi sedda jälle kätte annab, mis temma pettisel kombel olli eanese pole kisknud.
- (4) Kui meie tööd teme, et meil ep olle tarwis lahkusse pärrast kerjada, ja et meie ka teisi wae sid woiksimme aidata. Ewes. 4, 28. Ap. T. 29, 34 35.

Kahherjas Käst.

Sinna ei pea mitte üllekoh. o tunnistama omma liggimese wasto.

***I.** Mis kelab Jummal kahherjama kässse sees?

Et meie ei pea mitte ülle koho tunnistama omma liggimese wasto.

II. Mis on üllekoho tunnistus?

Keik walle, mis liggimese peäle räkitalkse 1) kui kegi kurjaste sedda mõtleb, mis ei olle tõssi. 2) kui kegi tedda pettab, keele pehjab, ja kurje kõnnesid temma peäle tõstab.

III. Kuida walletakse liggimese peäle?

(1) Kohto ees. (2) Mu jeltsi sees.

IV. Kuida räkitalkse wallet ehk üllekoho tunnistust kohto ees?

(1) Kui tunnistusse mees ei rāgi sedda, mis tõssi

tõssi on, ehk on sest walt, mis temma peaks
üllesrääkima. Ewef. 4, 25.

(2) Kui teine ilma asiata teise peale kaebab.

(3) Kui se kellel süüd on, sedda salgab.

(4) Kui teine wõitab teise kurja tööd wabbandada

(5) Kui kofto wannemad woisiwad üllekohhut.

Oppet. Sanna. 17, 15. Joan. 7, 24.

V. Kuida rääkitakse waltet liggimesse
peale mu seltsi sees?

(1) Kui sedda liggimesest rääkitakse, mis ei olle
tõssi, ehk mis ei olle õiete teada. Joan. 8, 44.
Ilmut. 22, 15. 3, 9.

(2) Kui liggimesi teiste ees teotakse. Jak. 4, 11.

(3) Kui need kideatakse, kes kurjad on, teise kah-
juks, kes sedda ussub. Jesa. 5, 20.

VI. Kas siis sünnib sedda kurja ülleerääkida,
mis meie teame tõssi ollewad?

Kui keegi pahhast melest sedda kurja ommast lig-
gimesest räägib, ja laiale lautab, mis tõssi on,
siis on temmal ommeti suur sü Jummalale ees.

VII. Kellele sünnib siis teiste pattud
teada anda?

Kui liggimenne meie maenitsussest ei holi, siis
sünnib meile temma hinge heaks temma pattud
teada anda neile, kelle kohhus on tedda maenitse-
da, olgo kohtowannemad, õppetajad, ehk muud
wannemad. 3 Mos. 19, 17. Matt. 18, 16. 17.

VIII. Mis se on? Liggimesest petma?

Se on, kur keegi pahhast melest sedda ommast
liggimesest ülleeräägib, mis temma peaks sallaja
piddama. Teine a si on se petminne, mis Jum-
mal seitsme kassu sees kelab. Opp. san. 24, 28.

Tarn. 24, 25, 26. So filma es rägib ta libbe -
daote ja pannel lo laundä immere. Agga
pärrast pöral temma omma laundä teijit
ja ladab lo laundäst pahhandust. -
Matth. 4 v. 1. Arge moostne rookhut et teie
peäle rookhut ei moisteta. -

Tarn. 28 v. 4. -
Kahhereedne on ärranetud jett ta on paljo
rahholisti hurrat saetnud. -

IX. Mis se on: Keelt peksma?

Se on kui fegi omma liggimesse peale kurja kõnnet tõstab ja hea melega teiste ees iedda ärerateotab. Opp. Sann. 19, 5.

X. Mis feeltakse weel kahheksama käsko sees?

Keik kurjad ja tühiad juttud. Matt. 12 36.

XI. Mikspärrast on ka tühiad juttud feeltud?

Sepärrast, et tühiad juttud Jummalala ees ep olle muud kui walle, ja et nende läbbi ka paljo kurja liggimessest räkitaakse. 1 Kor. 15, 33.

XII. Mis kässib Jummal kahheksama käsko sees?

Et meie peame omma liggimesse eest kostma, keik head temmast kõnnelema, ja keik asjad heaks käämma.

XIII. Kuida peame meie temma eest kostma?

Kui meie middagi kurja temmast kuleme, mis ei olle tõssi, siis peame temma eest kostma, ja üllestunnistama, et temma on ilma süta.

XIV. Kas peame meie head temmast kõnnelema?

Jah peame hea melega sedda temmast räkima, mis temma head on teinud.

XV. Kas peame siis kurja tõdd heaks kijtma?

Ei pea mitte, waid kui meie isse Jummalat kardame, siis on meie kohhus tedda maenitseda, agga mitte temma tõdd keikile kulutada. Jes. 5, 20.

XVI. Mikspärrast kääsib Jummal sedda?

Sepärrast et Jummal meie meie keel on an-
 nud sedda räkida, mis öige ja tössi on. Ewes.
 4, 25. 1 Peetr. 3, 0. Jak. 3, 8. 12.

Uhhelias Käst.

Sinna ei pea mitte himmusta-
 ma omma liggimese e kodda.

Künnes Käst.

Sinna ei pea mitte himmusta-
 ma omma liggimesse naest, sullast,
 ümmardajad, weiksed, egga muud,
 mis temma pärrast on.

I. Mikspärrast nimmetakse liggimesse kod-
 da naest, sullast ümmardajad n. t. s.

Sedda teik nimmetas Jummal ülles Juda
 ja Israeli rahwa ja nende Ma wiisil ja kombe
 pärrast.

II. Mis isse wiis ja kombe olli neil?

4 Mol. 36, 5. II. kääsib Jummal, et iggaüks
 omma ennese jou Ma seest ennesele pididi seltsi
 wõtma ja mitte teigest soust kossima, sepärrast
 kelas Jummal; sinna ei pea mitte himmustama
 omma liggimesse kodda, egga temma pärrandust
 ennese pole kysma, ja sepärrast ei pea sinna
 mitte teigest soust naest wõtma.

III. Mikspärrast keeltakse isse ärranis:
sinna ei pea mitte omma liggimesse
naest himmustama?

Zummal olli Zuda rahwale nende süddame
Kangusse pärrast lubba annud, ommast naesist
ennast ärralabhu ada, ja neile ühhe labhutamisse
ramato anda, kui nemmad ei süündind rahho
sees teiseaa ellada. Matt. 19, 8

Et nüüd monningad omma turja himmude
pärrast ommast naesist ilma asjata ennast lab-
hutasid, ja teisi naesi ihholdasid, sepärrast kelab
Zummal: sinna ei pea mitte himmustama
omma liggimesse naest.

IV. Mikspärrast keeltakse: sinna ei pea
mitte himmustama liggimesse sullast
ümmardajad?

2 Mos 20, 1. Olli Zummal käsko annud, et
Israeli rahwas igaa seitsme aasta takka omma
perre, mis nemmad ommast soust ollid ostnud,
piddid lahti lastma. Et nüüd monningad sulla-
sed hea melega weel kauemaks tahsid omma is-
sandatte jures jada; siis kelas Zummal, et teised
ei piddand neid ärra arwatellema sinna ei pea
mitte himmustama omma liggimesse sullasid
ehk ümmardajad, kes omma wannematte jures
tahtwad jada.

V. Ons meil ka nende käsitudega
teggemist?

Zah on, sest needjinnatsed käsitud on meil ka
antud; et meil käl need Israeli rahwa kumbed ei
olle, ommeti kelab Zummal keik innimesse, et
nemmad ei pea omma liggimesse pärrandust naest
sullast,

sullast, ümmardajad himmustama sedda möda, kui kues ja seitsmes käst meid õppetab.

VI. Kes arwatelleb omma liggimesse perre?

Se arwatelleb omma liggimesse perre kes neile ennam palka ja parrama põlwe tootab, kui neile enne on olnud, et nemmad agga ommast wannast isсандast ehk perremehhest peawad ärratullema.

VII. Kas arwatelleminne on ni wägga kurri?

Jah se on wägga kurri; sest Jummal käst õppetab ka se kurja ollewad, kui kegi himmustab omma liggimesse perret ärra arwatelleda, et temma kül neid ei olle weel augutellenud.

VIII. Mis kelab Jummal ühheksama käs'o sees?

Keit kuriad himmud ja mõtted, mis innimenne armastab kui ta omma liggimesse pärrandust ehk kooda kaxwalussega püab, ehk õigusse nimmel ennese pole kisub.

IX. Mis saggused on need kurjad himmud?

(1) Kaddedus, kui kegi heal meel näab, et liggimessele kurja tehakse, ehk, kui temmal sest on mehehaigus, et liggimesse kässi hästi käib.

(2) Kahha ahnus, kui innimenne kiisab rikust ja warrandust kogguda; ja ei olle sega rahhul mis Jummal temmale annab. 1 Tim 6, 9. 10.

(3) Au ahnus, kui innimenne surema au püab, kui liggimessele on. Joän. 5, 4. 44. Lut. 14, 11.

(4) Sea põlwe himmo siin ilmas, kui innimenne himmustab omma kurja tahtmissse järrele elhada. 1 Joän. 2, 15. 16. 17.

fg. 36 Grotto. 24 juu Oulu kirjall.

Matth. 6 v. 19 u. 20. Ärgä kogguge ennes teli
warrandust Ma pööl, kus noi ja roo t
fiota ääxinkub, ja kuosa wargad
tälhiraenawad ja warcaotawad. Äggä
kogguge ennes teli warrandust tae
wääl kuosa egga noi egga rooste ei
käsi ja kuisa wargad läbbi ei kaeu
egga warcaota

X. On siis rikkus pat?

Rikkus ei olle mitte pat, kui Jummal sedda annab, ja kui inimenne sedda diete prugib Jummal aauks ja liggimesse heaks. Matt. 9, 23, 26.

XI. Mikspärrast siis ei pea meie mitte rikkust himmustama?

Sepärrast, et need rikkusse himmud, nenda kui keik muud kurjad himmud, meid keelwad Jummal sanna kuulmast, 1 Tim. 6, 9. Kes tahwad rikkaks sada, need langewad tiusatusse ja kōje sisse, ja mitme rummala, ja kahjo: reggewa himmo sisse, neid wa utawad inimessed alla hukkamisse ja ärratimisse sisse.

XII. Mis käsib Jummal ühheksama kässo sees?

Et meie peame keik kurjad himmud ja mõtted lämmatama ja airma, et liggimenne sedda omma ennesele woiks pidada. 1 Tim. 6, 11.

XIII. Mis käsib Jummal weel?

(1) Et meie peame omma liggimesi armastama ja heal meel temmale jätma, mis Jummal temmale annab.

(2) Et meie peame sega rahhul ollema, mis meil on ja mitte ennam iggatsema kui Jummal meele pärrast on meie anda. Öpp. Sann. 30, 8. 9.

(3) Et meie peame allandust takka noudma, ja se järrele iggatsema, mis hea ja Jummal meele pärrast on. Wiliy. 2, 5. 9. Joan. 13, 5.

XIV. Kuida woime meie kurjad himmud lämmatada?

Kui meie palwega Jhsanda Zeiusse Kristusse läest nende wasto abbi otsime. Kal. 5, 24.

XV. Mis kelab Jummal kümnema kässo sees?

Sedda pärris himmo ehk pärris, patto, mis innimesse süddames ka meelt wasto touseb. Rom. 7, 7. 18. 20. 23. 51. Paul. 7. f. Jaat 1, 14. 15.

*XVI. Mis käsib Jummal kümnema kässo sees?

Et meie südda teigest kirjast himmust puhhas peabollema. Ewes. 4, 24. 5. p. 25. 26. 27. f.

*XVII. Kuida nimmetakse ühhe sannaga sedda, mis Jummal nende kümne kässo sees kelab?

Keit mis Jummal kümne kässo sees kelab, nimmetakse pattuks. Rom 7, 23.

*XVIII. Mis on pat?

Pat on keit se, mis Jummal kässo wasto on. I Joan. 3, 4. 8.

XIX. Mitmesuggune on pat?

Kahhesuggune (1) pärris pat, mis kümnema kässo sees teeltakse (2) teggo-pat, mis nende ühheksa sees teeltakse.

*XX. Mis on pärris pat?

Se on se suur hinge hädda, mis meie ommast wannemist pärrime, et meie ommast wäest ei kolba head teggema; agga ussinad ja walmis olleme kirja teggema. I Mos. 8, 21. Rom. 5, 12.

XXI. Mis on teggo-pat?

Keit, mis mele ja mõtte, sanna ja kõnne, tö ja teggudega Jummal kässo wasto tehakse. Gal. 5, 19. 20. 21. Rom. 1, 29. 31.

XXII. Kas siis üks õige risti-innimenne
woib sest pärris-pattuit lahti sada
süin ilmas?

Et woi mitte, sest et temma kül watto ei armasta,
ja ei wõtta watto himmud kuulda, ommeti jääb
se watto juur alles temma sisse, mis wasto temma
peab söddima ni kaua, kui temma ellab. Kol. 5.24.

XXIII. Mikspärrast käsib siis Jummal
ilma pattota olla?

Sepärrast, et Jummal sega meile tahhab teä-
da anda, et need himmud, mis ühhe õige risti-in-
nimesse süddames ka meelt wasto rouswad, Jum-
mala ees hirmsad pattud on, ja Jummalala tullise
wihha ja pöörgo wina wäärt. Matt. 5, 38.

XXIV. Mikspärrast tahhab Jummal et
meie peame tundma, need kurjad him-
mud ni süred pattud ollewad?

Sepärrast, et meie peame sest hirmso tundma
omma Issanda Jesus e pole pööрма, ja tem-
mast õige pahwega abbi kurja himmude wasto
otsima, et meie woiksime neid wihkada, nende
wasto panna, ja Jesusse wäe läbbi neid läm-
matada. 2 Peetr. 1, 3. 8

XXV. Mis kasso on sellel, kes pattuste
himmude kurjust tunneb, ja Jesussest
süddamest nende wasto abbi otsib?

Kes Jesussest süddamest abbi otsib, temmal
on se suur kasso, et se suur Jummal temmale
need kurjad himmud, mis temma mele wasto
temma süddames rouswad, mitte ennam ei arwa
süüks meie Issanda Jesusse Kristusse kalli lun-
nastamisese pärrast. 1 Joan. 2, 1. 2.

Rom. 8, 1. Sepärrast ei moisteta nüüd mitte neid hukka, kes Jesus e Kristusse sees on, kes ei käi lihha jätreel, waid waimo jätreel. w. 9. s.

*Mis ütleb nüüd Jummal keikist neist-
sinnatsist käskudest?

Temma ütleb nenda: Minna Jehowa so Jummal ollen üks pühha wiuhaga Jummal kes wannematte üllekohhut nühtleb lasre kätte koimandamast ja neljandamast põlwest sadik k. s. mind wihtawad? Ja kes heldust üllesnäital mitte tuhhandele neile, kes mind armastawad ja mo käsjud pidawad. 2 Mos. 20, 5. 6. 34 p. 7. s.

*I. Mis õppime meie neist sannast?

Et Jummal tahhab kangeste, ja kowwaste nuhhelda keik, kes tedda wihtawad ja et ta tootab head tehha neile, kes tedda armastawad. Rom. 2. 6. 10. Matt. 25, 35, 41.

II. Mikspärrast ütleb Jummal: minna Jehowa sinno Jummal?

Et meie peame õppima, et meie kohhus on Jummalat kartma, sest et temma meie õige Isand on. Matt. 1, 6. Ioan. 20, 28. Ap. 5, 6.

III. Mikspärrast ütleb temma: minna ollen pühha wiuhaga Jummal?

Sepärrast, et meie peame temma wiuha kartma; ja mitte nisugguste käskude wasto teggema sest Jummal on õige ja pühha, kes ei jätta nühtlematta neid, kes temma sanna põlgwad.

Yef. 13, 10. Ühtelge õigete et temma peab
omma tekkude raske raitte sama.
v. 11. Hädda öälale ja raurjak, teit temma
kätte peab taolutama lidda mõda rui ta
wäärt on.

IV. Kas mitte palju kurje ommeti ella nuhtlematta?

Jah ellawab; agga et kui Jummal mondafor da kannatab, siis nuhtleb temma ommeti wimaks hirmsaks neid, kes omma patto sisse jãwad, ja nenda Jummalat wihhastawad. 2 Mos. 32, 34.

*V. Kes wihkab Jummalat?

Se wihkab Jummalat kes temma sannast ei holi, ja armastab omma wanna pattust ello.

VI. Kas Jummal wannematte pattud nuhtleb la te kãtte?

Ja nuhtleb siin ilmas, kui lapsed wõtwad wannematte kurja wiisi jãrrele ellada ja tedda wihkada. 1 Kunn. 25, 25, 28.

VII. Agga kui lapsed Jummalat sanna kuulwad, kas Jummal siis wannematte patto pãrrast neid nuhtleb?

Wõnne korra lãkkitab Jummal ommeti kanende peale hãdda ja willetsust et nemmad sedda surema hõlega pattude eest ennast peawad hoidma.

Wõnne korra, kui Jummal tunneb se pãrrema õllewad, hoiab temma waggad lapsed mitme hãdda eest, mis wannematte pattude pãrrast õlles piddant nende peale tulles.

*VIII. Kes armastab Jummalat?

Se, kes hea melega temma kãssud peab. 1 Joan. 5, 2, 3. Joh 14, 23, 15, v. 10, 11.

IX. Mikspãrrast peame meie Jummal armastama?

Sepãrrast, et se helde ja armolinne mal meile wãgga palju head teeb, et tem.

keige hädä sees omma sure wäe läbbi meid tah-
hab ja woib aidata. I Joan 4, 10. 19.

X. Mis siis Jummal nei'e head tootab,
kes temma käsud peawad?

Jummal tootab neile armo, ja keik head
ruhhandest põlwest sadik. 2 Mos. 34, 6. 7.

XI. Mikspärrast on Jummal need kum-
me käske annud?

Sepärrast, et nemmad peawad ühhe peegli
sarnatsed ollema, et meie neist öiete woiksime tunda
1) omma uskmatta süddant, ja selle kurjad kombed.

2) Jummal pühha tahmist, kuuda meie tem-
ma käske möda pühhaste ja waggaste peame el-
lama. Rom. 7, 7. 3 p. 20. s. Gal. 3, 24.

XII. Ugga kas meie woime ommaast wäest
Jummale käsud piddada?

Ei woi mitte; neid ep ölle ka mitte sepärrast
antud, et meie woiksime sin ilmas nende järrele
ilma pattota olla. Rom. 3, 20. 4 p. 15. 8 p. 3. s.

XIII. On siis Jumma'a käsud sega rah-
hul, et meie ei woi neid täieste piddada?

Ei ölle mitte, waid nemmad juhhatawad meid
Jesuse Kristusse jure. Gal. 3, 10. 23. 24.

XIV. Mikspärrast juhhatawad need käs-
sud meid Kristusse jure?

Rom. 10, 4. Käske ots on Kristus, öi-
usfeks raggauhhele, kes ustub.

Sepärrast, et öige usso läbbi Jesusse sisse sun-
n mis käst tahhab, mis meie ilma Kristus-
i woind teha. Rom. 3, 31. Gal. 2, 17.

3, 3. 4. Sest ek käst ei woini pattust
teha, sepärrast et se rannas öllt libba

lääbi, siis lätkitas Jummal omma Poega
patust lihha sarnadusse, ja patto parrast,
ja moietis sedda patto hukka mis lihha sees.

Et käsko õigus piddi täieste sündima
meie sees, kes meie ei käi lihha järrel, waid
waimo järrel.

XV. Kas meie nüüd käsko tühjaks teme
usso lääbi?

Ei mitte, waid meie kinnitame käsko.
Rom. 3, 31.

XVI. On Kristus siis Jummal käsko
täieste piddanud?

Jah, temma on ilma pattota olnud, ja on
Jummal pühha tahtmist teiki käsko möda täies-
te teinud. Rom. 7, 9. Ebr. 7, 26. 10 p. 7. 10. 14.

XVII. Mis käsko tulleb meie sest?

Se käsko, et 1) temma omma pühha sanna-
kuulmisse lääbi meid sest käsko needmisest on är-
rapeastnud, 2) et õige usso lääbi temma sisse meie
sees sünnib, mis käst tahhab. Galat. 3, 13. 14.
Rom. 8, 2. 4. Ebr. 8, 10. 1 Joan. 3, 9.

*XVIII. Mis lääbi saad sa nüüd õnsaks?

Ei mitte käsko, waid õige usso lääbi Jeesuse
Kristusse sisse. Gal. 2, 16. 3. p. 21. 22. s.

*XIX. Kus õppime meie sedda?

Teises peatükis pühast ristist usjust.

Teine Peatük.

Pühast Risti Usjust.

*I. Mis tähendab se sanna Us?

Kaks asja, (1) usso-õppetust, (2) sedda
mis süddames on.

*II. Mis on usso õppetus?

Reik mis meie Jummal sanna meie hinge õnnistuseks tarwis lähhab õpida ja uskuda.

*III. Mis on usk, mis süddames on?

Se on sesamma, mis Jummal omma sanna ja pühha Waimo lähbi nende süddame sees sütab, kes temma janna kuulwad, ja pattust põõrwad.

*IV. Mis teeb meid siis õnsaks?

Ei mitte usso õppetus, waid se usk, mis süddames on.

*V. Mitmesuggune on se Usk?

Rahhesuggune (1) walle usk, (2) se tõssine, õige ehk eham usk.

*VI. Mis on se tõssine ja õige Usk?

Se on üks kindel lotus Jummal armu peäle, ehk se Jummal wäggi, mis lähbi innimenne kes omma aino õnnisteggiaht abbi otsib, omma patto waewas temma armu peäle lodab, ja temmast ka ükspäinis abbi otab ja saab. Ebr. 11, 1. 2 Kor. 4, 6. Matt. 15, 22. 25. 27. 28.

S e l l e t u s.

Sest kui sa neist pühhasi kinnest käsust õppinud tundma, et sa üks suur pattune ja sepärrast Jummal needmisse ja iggawesse wiha wäart oled, ja sinno süddant patto pärrast waewatakse; Siis sa õige usso lähbi, mis pühha Waim armu õppetusse lähbi sinno süddames sütab, õpid Jesust diete tundma, jo ommast pattust sel wiisil arwama et Kristus kui se ilma süta Jummal tal sinno pattud ommaks teinud ja nende sü pärrast sinno asemel kannatanud, surnud ning sinno õigeksamisse pärrast surmast üllestõusnud ja nenda Jummalaga rahho teinud Wata siis sinno kurb südda tunneb Jummal iggawest armu Jesusse sees sinno wasto, wihtab hea melega pattud, iggatseb Jesusse õiguse

järele, lodab temma armo peäle ja le ab temma sest rah-
ho rdmo ja diget hingamist omma hingele. Sesinnane usk
teeb sind Jummal ees digeks, pühhasi ja waggaks.

XII. Mis on walle usk?

Se walle usk on 1) walle õppetus. 2) Se
tühhi mõtte, kui need innimesed ommast pattust
ei põra, ja ommeti mõtlewad et nemmad Jumma-
la peäle lootwad ja õnsaks lawad. Jak. 2 20.

VIII. Mis sadab se õige usk usklike sees?

Se õige usk sadab (1) Jummalia armo, igga-
west õigus ja pattude andeks andmist. Rom 3,
24. 25 4. p. 5. 7. 8. f. Apost. 10, 43.

(2) Pühha waimo abbi, se pühhasiab südda-
med pattust. Apost. Tegg. 15, 9. Kol. 1, 22. 23.

(3) Diget armastust Jummal ja liggimesje
wasto. 1 Joan. 4, 7 11. 5. p. 1. 2. 3. f.

(4) Sarnakulelikko süddant. Ebr. 11, 8.

(5) Woimust feige pattude peäle. 1 Joan 5 4.

IX. Kuida woime meie õiget usko sada?

Kui meie Jummalia sanna ja usjo õppetust
hea melega kuleme, wastowõttame, ja allati Jum-
malalt pühha Waimo pallume. Ebr. 1, 2.

X. Kelle sisse peame meie uskma?

Selle kolm aino Jummalia sisse. 1 Joan. 5, 7. 10.

*XI. Onn enam kui üks Jummal?

Üks ainus Jummal on, agga kolm temma olle-
misse sees, Issa, Poeg; ja pühha Waim, ja
need kolm on üks, separrast on se ka üks suur sal-
laja asfi. 5 Mos. 6, 4. 1 Joan. 5, 7.

*XII- Mis on Jummal?

Jummal on surem, kui et meie nõdder mois-
tus peaks diete moistma, mis ja kui suur Jum-
mal on. Dimmeti on Jummal meile ni paljo en-

nesest teada annud, kui meile meie hinge õn-
nistusfeks tarwis lähhäb. Nenda on.

*Jummal üks Waim, selge armastus,
pühha ja õige, iggawenne, keiggewägge-
wam tõsine, heide ja armolinne, kes keikis
paitus on, kes keik asjad nääb, ja keik tar-
gaste seab. Joan. 4, 24. 1 Joan 4, 16.

XIII. Mis öppetab nüüd teine peatük?

Se öppetab seoda lühhidelt, mis meil tarwis
on teada ja uskuda Jummalala ollemisest ja
teggudest.

XIV. Mitto öppetust öppetab teine
peatük?

Kolm, (1) Lomisest. (2) Ürralunnasta-
misest (3) Pühhitsemisest.

Esimenne Öppetus:

Lomisest.

Minna ussun Jummalala se Jõsa,
keigewäggewama taewa ja Ma-
Loja sisse.

*I. Küsl.

Mis on se lominne?

Se on Jummalala id, kui Jummal keik loi
ja teggi, mis enne es olle olnud.

*II. Kes on keik asjad lonud?

Se suur Jummal, Jõsa, Voeg, ja pühha
Waim. 33 Laul. 6, s. 1 Kor. 8, 6.

*III. Mis asjast on Jummal keik lonud?

Ei ühhestki asjast. Ebr. 11, 3. 2 Kor. 4 6.

*IV.

*IV. Mitme pãwaga on Jummal
keif lonud?

Kue pãwaga; Esimessele pãwal loi Jummal se walgusse; teisel se taewa; Kolmandas mal lahutas Jummal se Ma merrest ärra, ja loi Ma peäl keifsuggust rohto ja puud; neljandas mal se pãwa, ku, ja need tähhed; wiendamal, keifsuggused kallad ja linnud; kuendamal keif, suggused lojuksed, ussid, ja ma, ud, ja wimaks innimesse. 1 Mos. 1.

V. Miksparrast on Jummal keif lonud?

Et temma sega tahtis teada anda omma suurte jummalikke au, wägge, tarkust ja heldust.

VI. On Jummal suurte waewa se lomis-
se tõ jures näinud?

Ei mitte, waid temma on keif asjad lonud omma tahtmisse ja sanna läbbi, kui enne sedda üh-tegi ei olnud. 33 Paul. 6. s. Joan. 1, 3.

*VII. Mitmesuggused on need lomad?

Kahhesuggused, (1) näggematta, (2) need nähtawad lomad. Kol. 1, 16.

*VIII. Kes on need illemad neist nägge-
matta lomadest?

Need inglid.

I.

Neist Inglidest.

I. Mis tähendab se sanna Ingel?

Se on ni paljo meie kele, kui üks Käst, kedda, läkkitakse sannumid, wima, ehk muud asja aiama.

*II. Mis on need Inglid?

Nemmad on waimud Jummalast lodud.

*II. Mitmesuggused on need Inglid?

Kahheuggused, teised head, teised kurjad Inglid.

IV. Misuggused on need head Inglid?

Need head Inglid on waimud, targad, waggewad, pühhad ja õnsad. Neid on üks ärwamatta hull ja nende seas on üks kaunis wallitus, monni on surema, monni wähhema au sees. Kol. 1, 16 17. Matt 25, 31 18. v 10 f.

*V. Mis tewad need head Inglid?

(1) Kutwad nemmad Jummalat, ja tewad temma tahtmist. (2) Kaitswad ja hoidwad nemmad neid innimesi, keigeennamiste neid waggasid. (3) On nemmad rõõmsad, kui kegi patust põrab. (4) Witwad nemmad waggade hinged iggawesse rõõmo paika. Jes. 6 2. 3. 103. Paul. 20 f. 34 Paul. 8 f. Ebr. 1, 14.

VI. Mis on sepärrast meie kohhus?

Meie kohhus on Jummalat Inglide kaitsmise eest süddamest tännada, ja sedda nouda, et meie süddamelikko pattustpõõrmissegaga neid woiksimet rõmustada, ja nenda Jummalat tahtmist tehha Ma peäl, kui sedda tehakse neist Inglidest taewas. Jlm 19, 10. Luf. 15, 10 Matt 4, 11.

VII. Ons Jummal ka need kurjad Inglid lonud?

Jah on lonud, agga mitte kurjaks, waid heaks ja ilmapattota. Juda 6, salm. Joan. 8, 44.

*VIII. Kust nemmad siis kurjaks sanud?

Nemmad on Jummalast ärratagganenud pativ teinud ja nenda omma enneste sü läbbi kurjaks ja pattuseks sanud, sepärrast hütakse neid kur-

Kurjaks waimuks, kurratiks, n. t. s. 2 Petr. 2, 4. Jud. Kam. 6. salm.

IX. Misfuggused on need kurjad Inglid ehk kurratid?

Need kurjad Inglid on ka waimud, wäggewad, karmalad, petrifid, rojasid, wallekikud; agga se jures Jummalala ennast lahti, ja pimmedusse ahhalattega kinniseutud iggawes seks hukka tusseks. Neid on ka üp is palju, neil on isse wallitus, et teine on surem teist. Luf. II, 15.

X. Mis tewad need kurjad Inglid?

Nemmad pannerwad allati Jummalala wasto ja puawad innimesi hukka sata, neid kurje innimesi nende rummalusse sees kinniwiddada, neid waggasid ueste Jummalast ärraugutelleda.

XI. Mis on sepärrast meie kohhus?

Meie kohhus on (1) Jummalat süddamest tänada, et temma omma Poia on lakkitanud meie lunnastajaks ja õnnisteggiaks, et temma ka kurrati tööd meie süddames pididi ärrarikkuma, (2) On meie kohhus, et meie keigest wäest kurrati melerwallast selle sure Jummalala pole põrame, I Joan 3, 8. I Petr. 5, 8. 9. Ebr. 2, 14. 15.

II.

Neist nähtawaisi lomadest.

*I. Misfuggused on need nähtawad lomad?

Keif mis meie silmaga woime nähha.

*II. Kes on need üllemad neist nähtawaisi lomadest?

Need innimesed. I Mosi, 1, 27. 28. Ap. 2.

*III. Kas sa ussüd, et Jummal ka sind on lonud?

Jah minna ussun, et Jummal mind ja keik lomad on lonud. 139 Laul, 14. 16. s.

IV. Kust on Jummal esfimesse innimesse ihho lonud?

Ühhest mulla tütkist. 1 Mos, 2, 7.

*V Kust temma hinge sai?

Jummal puhhus temma ninnasse ühhe ella wa hinge. 1 Kor. 15, 45.

*VI. Kuida on Jummal innimesse lonud ihho polest?

Jummal on temmale annud silmad, korwad ja keik liikmed, ja enne kui innimenne patto sisse langes, olli ka se ihho keige liikmettega ilma pattota ja waewata.

*VII. Mis ta hinge sees lonud?

Moistust ja keik meled. 94 Laul. 6. 11. s.

VIII. Mis on se moistus?

Moistus on se, et innimenne woib middagi öppida, tähhäle panna ja meles piddada.

IX. Mitto meelt on Jummal lonud?

Wiis (1) on kuulminne, (2) näggeminne, (3) haistminne, (4) maitsminne, (5) tundminne.

*X. Mis esfimesse innimesse nimmi olli?
Adam.

XI. Mis temma naese nimmi olli?

Ewa 1 Mos. 3, 20.

*XII. Kust Jummal Ewat loi?

Adama külje luust. 1 Mos. 2, 21.

*XIII.

1. 9. 24 J. 11: 1, moistus. 2, tahtmiot
3,

*XIII. Kelle sarnatseks on Jummal innimist lonud hinga polest?

Jummal on innimenne eunes sarnatseks lonud, nenda, et temma olli pühha, õige ja õnnis.

*XIV. Onn innimenne Jummal sarnatseks jänud?

Ei olle mitte jänud. 1 Mos. 3, 1-7.

*XV. Mikspörrast mitte?

Seft et temma kurrati pettuse ja kowwa-lusse läbbi Jummal kääsust ärratagganes, ja söi seft ärrakeeltud puust. Rom. 5, 12.

*XVI. Kelle sarnatseks on temma siis sanud?

Kurrati sarnatseks Kal. 5, 19-21. Ewes. 2, 2.

*XVII. On siis Adama patto läbbi keik innimesed kurrati sarnatseks sanud?

Jah, on sanud, Jummal parrago! ja se läbbi se keige surma hädda ja waewa sisse sanud. Rom. 5, 12. Zark. 2, 23-24

XVIII. Kuida on innimenne kurrati sarnane?

Nenda on innimenne kurrati sarnane, et temma ommaft wäest ei kolba ühtegi head teggema, aaga wägga ussin ja walmis on kurja teggema. Rom. 3, 10-18. Mos 8, 21. Jer. 4, 22.

XIX. Misugguse hädda sisse on innimenne patto läbbi sanud?

Se sure hädda sisse, et temma on üks wiha ja surma laps, se on Jummal wiha ja iggawesse põrgo pina wäärt. Ewes. 2, 1.

*XX. Kas Jummal siis meid tahhab jätta kurrati sarnatseks?

Ei tahha mitte; sest Jummalal ep' olle hea meel pattuse surmast, waid et temma peaks pattust peastetud ja õnneks sama. 1 Tim. 2, 4.

*XXI. Ugga kes hoiab ja toidab innimeset?

Se Jummal, kes tedda on lonud.

*XXII. Kuida ta toidab neid?

Temma annab peä egi rided, kingad, lõmisje ja jomisse, kodda ja maia, naese ja lapse pollo, weiksed ja keik wilja, keik ihho ja ello tarwidust ja toidust, rohkest ja igga-pääww. Ap. E. 14, 17. Dse. 2, 3.

*XXIII. Kas Jummal weel ennami head meile teeb?

Jah teeb, temma hoiab ja kaitseb meid keige hädda ja kurja eest. 91 Paul. 9, 10. s.

XXIV. Kas Jummal murretseb kurjade innimeste eest?

Jah murretseb, teeb neile palju head, ja hoiab neid, muido tappaks kurrat neid keik ühhe hobiga. Matt 5, 45. Rom. 2, 4.

XXV. Kas Jummal ennami waggade eest murretseb?

Jah Jummal murretseb ennami waggade eest, ja kaitseb neid. 1 Tim. 4, 10.

XXVI. Kas siis waggad sedda wäart on et Jummal neid peab kaitsuma?

Ei olle mitte waggadke sedda wäart, paljo wähhem need kurjad. 1 Mos. 32/11.

*XXVII. Misvärrest kaitseb ja hoiab
Zummal neid?

Sedda keik teeb temma isalikkust! jum-
maikkust armust ja heldussest.

*XXVIII. Mis on sevärrest meie kobbhus?

Se eest on meie kobbhus Zummalat tita,
tännada, tenida ja temma janna kuulda.

XXIX. Kas sinna usud, sedda keik
tõssi ollewad?

Jah se on tõeste tõssi.

XXX. Kas siis Zummal neid teised lomad
ka hoiab ja nende eest murretseb?

Jah temma hoiab keik mis temma on lonud, ka
need keigealwemad lojuksed Matt 19 29 30 ütleb
Jesus et ilma Zummalata tahtmat ä ei läge warb-
lane Ma peäle 147 Paul. 9 1 õppetäkse, et Zum-
mal weistele toidun annab, ka neile nõre kaarnai-
le, kui nemmad tedda appi hüüdwad ehk nalja
pärrast küssendawad. 104 Paul. 21. s.

XXXI. Mis õppime meie s. st?

Et keik inimeste inu red ima on, ja et meie se-
pärrast Zummalata pole süddainest peame põsrma,
ja keik liad peatoidusse murret mahhajätmä, sest
et Zummal isse tabhab murretseda. 55 Paul. 23. s.

XXXII. Ons Zummal meile weel
suremat head teinud?

Jah on teinud, sest temma on meile omma aino
süddind. Poia läkkitanud Lunnastajaks ja õn-
nusteggiaks, kes meie päito läbbi kurrati laps-
siks ollime sanud. Rom. 8, 32.

XXXIII.

XXXIII. Kust öppime meie sedda?

Pühha Ewangeliummi ehk armo öppetüs fests; ja sühhidelt teise peatükki teisest öppetüssest. sest Arralunnastamisest.

Teine Öppetüs:

Lunnastamisest.

Minna ussun Jesusse Kristusse Jummal aino Poia meie Is-
sanda sisse, kes on sadud pühhas
Waimust, ilmae todud neitsist
Mariast, kannatanud Pontsiusse
Pilatusse al, risti peäle podud,
surnud ning mahhamaetud, alla-
lainud põrgo hauda, kolmanda-
mal päwal jälle üllestouõnud sur-
nuist, üllelõanud taewa, istub
Jummal omma feigewäggewama
Issa parremal kael, seält temma
tulleb kohhut mõistma ellawatte
ning surnutte peäle.

*I. Kes on meid innimesi lunnastanud?
Jesus Kristus Jummal Poeg, tõsine
Jummal ning tõsine innimenne.

Moosele tabbi andti Ioraeli rah-
wale Ma näöpid.

Vuludapid jurehmetid / epl. ps. 132 /
Jesuuse püüdi minne kuulutati enne.
Lindis Pettern ma linna. Ingliseid vudu-
baid jeda. - Tempelis rüdat Simon

Mat - Joannes ristia. -
Jesuuse rüdat rüdat. - Jeda rüdat rüdat.
Temma kuulutab: Ma rüdat on liigi-
tulnud. Temma rüdat - Temma

imne - teud. - / Enne yndriid /
Temma ello suo pümitas armastust
Ma ning innimuste wasto.

Hannafid innimustid rüdat rüdat. Res-
te on? - Minna ollen Kristus.
Agga Inngriidelle kuulutas Temma
omma jumma / -

Temma lärs. Jerusalemma linna
ja jeda woiti aunge wasto.
Joh. 103 - 14. Temma lärs
aida. - And Rullus - higgis

tas rüdat - andis ennast
innimuste kätte.

*II. Mis on Jummal Poia nimmi?

JESUS KRISTUS. Bil 2, 11.

III. Mis on Jesus meie keele?

Uks ärrapeastja ja õnnisteggia Mat. 1, 21.

*IV. Mis on Kristus meie keele?

Uks salmitud ehk woitud. 45 Paul 8 s.

*V. Misga on Kristus woitud?

Kui ennemuiste üllemad preestrid, kunningad, ja prohwetid woiti õlliga, nenda on Kristus ka woitud pühha Waimoga, ja on seatud meie üllemaks Preestriks, Kuningaks ja prohwetiks.

VI. Kuida on temma tõssine Jummal?

Et temma Jummalast ommast Isjast on sündinud iggaweste. 2 Paul 7. Mik. 5, 1.

VII. Kuida on temma tõssine inimenne?

Et temma sel ajal mis Jummal oli seadnud, neitsist Mariast on ilmale todud. Gal. 4, 4.

*VIII. Ons Jesusel Kristusel ka isja libha polest?

Ei olle mitte, sest temma on pühhas Waimust sadud, ehk walmistud pühha neitsi Maria ihho sees. Luf. 1, 35. Ebr 8, 3.

*IX. Mikspärrast piddi Jesus Kristus tõssine Jummal ja tõssine inimenne ollema?

Et temma piddi meie Isjand ollema, kes meid ärrakaddunud ja hukkamoistetud inimesesi pidi i peastma ja lunnstama.

*X. Kelle pääst piddi temma meid peastma ja lunnastama?

Keitsist parust, surmast ja turrati wäest.

*XI. Misga on temma meid lunnastanud?

Ei mitte kulla eht hõbbedaga, waid omma pühha kalli werrega, ja omma ilmaõita kannatamisega ja surmaga. 1 Petr. 1, 18. 19.

*XII. On Jesus Kristus siis kannatanud?

Jah on kannatanud ihho ja hinge polest.

*XIII. Kelle all on temma kannatanud?

Pontsiusse Pilatusse al, kes sel aial Juudaraha wallitseja oli. Matt. 27, 2. 26.

XIV. Mis kannatas Jesus hinge polest?

Jummala kange wiha patto peäle waewas tedda hirmsaste, ja keif patto wallo ja nuhtlusfed tundis temma, sepärrast higgistas temma werd aedas, ja küssendas; minno Jummal minno Jummal, miis sa mind olled mahhajärnud. Lul. 22, 14. Matt. 27, 46. Joan. 12, 27.

XV. Mis kannatas Jesus ihho polest?

Juda ja paggana, rahwas tullid temma külühhe rõõwli peäle moõkade ja nujadega, siidusid tedda ja wisid kohto kotta, süllitasid temma silmi löid tedda ruskikaga ja kāmlega kõrwa äre, ja kui nemmad tedda kül said teotanud, löid nemmad tedda risti, ja naersid siiski weel tedda. Matt. 26, 55. 67. Lul. 32, 32. 35. n. t. s.

XVI. On Jesus Kristus ka surnud?

Jah on surnud. Mark. 15, 37. 39.

*XVII. Mis surma temma surri?

Tedda lödi risti.

*XVIII. Miis ta risti surma pididi surema?

Et temma meid pididi lunnastama kāsso n. d. missest ja Jummal wihasi. Kalat. 3.

XIX. Kas jái risti?

Ei jánud mitte, waid tedda maeti mahha.

*XX. Ons temma haua sisse jánud?

Ei olle mitte, waid temma on üllestousnud
surnust kolmandamal páwal. Luf. 24, 5. 6.

*XXI. Ons ta ka pörgo láinud?

Jah on pörgo láinud kullutama neile, kes
pörkus ollid, et temma se õige õnnisteggia kedda
nemmad ei tahtnud omma eüo atal wastopõtta,
ja et ta patto, kurrati ja surma peäle olli woinust
sánud. 1 Petr. 3, 19. 4. p. 1. Ewef. 4. 9. 10.

*XXII. Kubho láks temma párrast
üllestousmist?

Kui temma neilikümmend páwa sai náhtawal
kõmbel Ma peäl olnud, láks ta taewa seäl istub
temma Jummalal omma keigewággewama
Jesa párramal káel, pallub meie eest, ja an-
nab pühha Waimo neile, kes jüddamesi Jumma-
lat palluwad. Ebr. 7, 15. Joan. 14, 16. 18.

XXIII. Láks temma siis kaugele meist árra?

Ei mitte, waid et temma isse juur Jummal on,
siis on temma meie jures ma ilma otsani, agga
mitte náhtawal ombel. Matt. 18, 20. 28. p. 20. f.

XXIV. On Jummalal siis lutiifmid, et
Jesus õõltatse Jesa párramal káel
istuwad

Jummalal ei olle mitte lutiifmid, egga istet
tarwis.

*XXV. Mis on siis Jummalal párra-
ram kássi?

Se on Jummalal úpris wágga suur au,
wággi ja meelwal taewa sees ja Ma peäl.

*XXVI. Mis se on, et Jesus istub omma
Issa parremal käel?

Se on, et meie Issand Jesus iesamma jum-
malikko au ja wäega wallitseb, kui taewane Issa,
ja keikis paikus on. Ewes. 1, 19. 23.

*XXVII. Kui temma keikis paikus on,
mispärrast meie tedda ei nä?

Sepärrast, et temma kül ärraselletud ihho
on; agga wiimisel päwal peawad meie silmad
tedda näggema. Ap. T. 1, 11. Jlm. 1, 7.

*XXVIII. Mispärrast tulleb temma jälle
wiimisel päwal nähtawal kombel?

Et ta tahhab kōhhut moista ellawatte ja
surnutte peäle. 2 Kor. 5, 10. Ap T. 17, 30. 31.

XXIX. Misnngused on need ellawad
ja surnud?

Need ellawad on kes siis Ma peäl ellawad,
kui Jesus tulleb. Need surnud on, kes enne on
ärrasurnud, ja siis peawad üllestouuma.

*XXX. Mil aial tulleb wiimne päaw?

Sedda ei tea meie mitte, egga Inglise tae-
was, waid Jummal üksi. Matt. 24, 36. 42.

XXXI. Mispärrast on wiimne päaw
meile teadmatta?

Sepärrast, et meie iggapäaw peame sedda oot-
ma, ja se wasto ennast walmistama. Luf. 21, 36.

XXXII. Kuida moistab Jesus Kristus
kōhhut?

Temma moistab sedda möda, kui iggaüks
sijn ilmas on ellanud.

2 Kor. 5, 10. Sest meie peame teik awo
walikkuks sama Kristusje koho järre ees,
et iggawiks peab sedda möca sama, kui tem
ma ihhus on reinud, olgo hea ehk kurri.

XXXIII. Kuida moistab Jesus nüüd koh-
hut waggade peäle?

Et nemmad siin pattud andeks- andmist ja woi-
must teige patta peäle on sanud Jesusse Kristusse
omma Issanda läbbi, ja temma sanna kuul-
nud, sepärrast moistab temma neid lahti teigest
waewast, hukatussest ja nuhtlussest, ja sadab
neid iggawesse hingamisse ja ilmalõpma rõmo
paika. Matt. 25, 34. 40. Joan, 5, 24.
Jlm. 7, 14. 17.

XXXIV. Mis kohhut moistab Jesus kur-
jade ja nende sannakuulmatta peäle?

Et nemmad siin ei tahtnud Jesusse sanna
kuulda egga temma rigi sees ellada; sepärrast
moistab temma neid hukka ja annab neid wae-
wajatte ja pinajatte kätte. Rom. 2, 8. 9.
Matt. 25, 41-46.

XXXV. Eks Jesus meie Issand teik inni-
messi ep olle iggawessest hukatus-
sest peästnud?

Jesus on teik peästnud ja omma kalli werre-
ga lunnastanud, agga mitte sepärrast, et nem-
mad omma pattuse ello sees piddid jama ja süski
õnjaliks sama. 2 Kor. 5, 15. Rom. 14, 7. 8. 9.

***XXXVI.** Mikspärrast on siis Jesus
meid lunnastanud?

Et meie temma ommad piddime ollema,

ja temma rikis temma al ellama, ja tedda tenima Kol. 1, 13. 14. Luk. 1, 74. 75.

XXXVII. Eks siis kurtjad innimesed ey olle Jesusse ommad?

Ei olle mitte, waid nemmad on kurrati ommad kinni nemmad kurrati sanna kuulwad ja patto tööd armastawad. Joan. 8, 44. I Joan. 3, 8.

XXXVII. Eks kurtjad ka ei ella Jesusse rikis?

Ei ella mitte, waid nemmad ellawad kurrati riigi sees, sest et kurrat kui üks kunningas nende süddames wallitseb, pattused hinnud neile käsib ja nemmad ka kui truid allamad temma sanna kuulwad, ja temma tahtmisse järrele tewad. Ewes. 2, 2. Tit. 3, 3. Ilmut. 22, 15.

XXXIX. Kes on siis Jesusse ommad?

Need on Jesusse ommad, kes siin ilmas temma rikis temma al ellawad ja tedda teniwad. Tit. 2, 14. Joan. 12, 26. I Kor. 7, 23.

XL. Kes ellawad temma rikis temma al?

Need ellawad temma rikis temma al, kes kui truid allamad Jesusse sanna hea melega wõtwad kuulda, kelle süddames meie Jhsand Jhsus Kristus kui üks kunningas wallitseb. Kol. 2, 19. 20.

XLI. Kuida weame meie tedda tenima?

Iggawesse õigusse, waggadusse ja õnnistusse lees, nenda kui temma on üllstousnud surrust, ellab ja wallitseb iggaweste.

XLII. Kelle käest tulleb iggawenne õigus, waggadus ja õnnistus?

Ei mitte meie käest ehk wäest, waid üks päinis meie Jhsanda Jesusse käest. Temma üksi on woinud meid lunnastada ja meile iggawest õigust

gust sata. Temma ükski teeb meid õiete waga-
gaks, kui meie omma patto hädda tunneme, ja
süddamest õige usso läbbi temmast abbi otsime.
Rom. 5, 17. 21. Wil. 3, 8. 9. 10. 11. 12.

XLIII Kauaks peawad need, kes pattust
pöörwad Jesust tenima?

Ei mitte üks ehk kaks päwa, ehk näddalat,
waid allati omma ello aia peawad nemmad kur-
rati ja patto wasto pannema, senne kui meie Jē-
sand Jesus neid keigesi pattust häddast ja waewast
saab peastnud: otse nenda kui temma on ülles-
tousnud, surnust, ja ei surre mitte ennam, waid
ellab ja wallitseb iggaweste. Ebr. 10, 35. 39.

XLIV. Kas sinna ussüd sedda keik tõssi
ollewad?

Jah, se on tõeste tõssi. Ap. T. 24, 14. 16.

***XLV.** Algga kas meie woime ommast
wäest Jesust nenda tenida?

Ei woi mitte, waid pühha Waimo wäe ja
abbi läbbi. Wil. 4, 13. 2 Kor. 3, 5.

XLVI. Kust õppime meie sedda?

Teisi peatükki kolmandamast õppetusest,
pühhisemisest.

Kolmas Õppetus:

P ü h h i t s e m i s s e s t .

Minna ussun pühha Waimo
sisse, üht pühha ristis-kogodust,
pühhade õsfasamist, pattude an-

deks andmist, lihha üllestoustmist
ja iggawest ello, Amen.

*I. Mis se on: pühitsema?

Se on: pühaks puhtaks, ja waggaks teg-
gema.

*II. Kes teeb innimesest pühaks?

Suur Jummal keigeennamiste õppetakse püh-
has kirjas, sedda pühha Waimo tõ ollewad, et
temma pühitseb. Esel. 36, 26. 7. Rom. 15, 16.

*III. Mis läbbi pühitseb temma?

Jummala sanna ja Saframentide läbbi.

*IV. Mis on pühha Waim?

Pühha Waim on kolmas selle aino Jummal
olemisse sees, üks ainus tõsine Jummal,
Jesja ja Poioaga. APOST. 2. 5, 3 4.

*V. Mikspärst st nimmetakse tedda
pühaks?

Sepärast, et temma isse pühha on, ja neid,
kes Jummal sanna wõiwad kuulda, pühaks
ja waggaks teeb. 1 Kor. 6, 11. Joan 16, 13.

VI. Kas inimenne ei woi mitte om-
mast wäest Jesusse nisse uskuda ega
waggaks sada?

Ei woi mitte: sest ükski inimenne ei woi
ommast melest ja wäest Jesusse Kristusse
omma Jssanda nisse uskuda, ega temma
järe sada 1 Kor 2, 14. Joan. 3, 6.

VII. On siis inimenne nenda fogaone
ärarikkutud.

Inimenne on nenda ärarikkutud, et ühtegi
head temma sees ei olle, et temma ei woi, eaga
taha

G. W. P.

W. P. G.

tahha isse ennesest möttelda, räkida ja tehha, mis õige ja hea on. 1 Kor. 2, 14. Ewes. 4, 18.

VIII. Kuida sawad siis innimesed Jesuse iure?

Kui pühha waim neid Ewangeliiummi ehk armo õppetuse läbbi kutsus omma ännetega walgustab, ja õige usjo seis pühhiuse ja hoiab. Ap. T. 26, 18.

IX. Mis on Ewangeliium ehk armo õpetus?

Se on need rõõmsad sannumed, Et Jummal omma Poia feikile innimestele, kes kurrati melewalla al, on läkkitanud lunnastajaks ja õnnisteggiaks.

X. Kas siis feik innimesed wõtwad Ewangeliiummi sanna wasto?

Ei wõtta mitte. Rom. 10, 16. Surem hull põlgab sedda, ja ei tahha feigest pattust pöörda.

XI. Ous neil, kes sanna ei kule Ewan- geliiummi sannast kasso?

Neil ep olle ühtegi kasso, sepärrast et nemmad omma pattuse ja rummala ello sees tahtwad jada; agga neil on surem kahjo, sest et nemmad omma Issanda tahtmist teadwad, ja ei te sedda mitte. Luf. 12, 47. 2 Kor. 2, 16. Ebr. 4, 2.

XII. Kas Jummal tunneb neid kes Ewan- geliiummi sanna wastowõtwad?

Jummal tunneb neid iggawessest aiast, ja on neid enne ma ilma algmist ärrawallitsenud. Rom. 8, 29. 2 Tim. 2, 19. Ewes. 1, 4.

*XIII. Mis kasso on neil, kes ewangeliummi sanna wõtwad kuulda?

Kes ewangeliummi sanna wõtwad kuulda, neil on se suur kasso, et pühha Waim neid omma annetega walgustab ja õige usso sees pühhitseb ja hoiab. Rom. 15, 16. 1. p. 16. s. Tit. 2, 11. 12.

XIV. Mis saggused on need ännatsed pühha Waimo annid?

Õige usk, õige armastus Jummalale ja innimeste wasto, kannatlik ja tasfane meel, ja keik muud head kumbed, mis Jummal omma kassude sees kassib. Gal. 5, 22. Ewes. 5, 9

XV. Kuida walgustab pühha Waim sanakulelikkud omma annetega?

Kui temma nende süddame rummalust ja pimmedust ärrawottab, ja pühha tarkust neile jälle annab, et nemmad õiete moistwad sedda kurja ollewad, mis nemmad enne ei usnud kurja ollewad; ja et nemmad sedda ka õiete uskwad omma hinge õnneks tarwis minnewad, mis nemmad enne nenda ei moistnud egga usnud. Ewes. 1, 17. 18. 19.

*XVI. Mis pärrast õõidakse: temma walgustab?

Se innimenne, kes rummalust armastab, ja ei tahha heal meel Jummalale sanna õiete kuulda ja õppida, se ellab sure pimmedusse sees. Kui nüüd pühha Waim ewangeliummi sanna läbbi redda tutsib, ja temma kuleb ja usub Jummalale sanna, siis peaseb temma sest surest waimolikust pimmedussest, ja saab targemaks, ehk tulleb walgusse ette; sepärrast õõidakse: pühha Waim

P. W. Walquist

W. W. Reichelt.

walgustab, se on wiib pimmedussest walgusse
ette. 119 Paul. 104. 105. s. 1 Petr. 2, 9

XVII. Kuida p-ästab pühha Waim rummalussest?

Kui temma neid, kes Refusse sanna wõiwad
kuulda, ueste sünnitab, et nemmad woiwad om-
ma patto hädda tunda, kahhetseda, ja õige usso
lääbi omma pattust ello parrandada. Tit. 3, 5 6, 7.

XVIII. Mis on uusündimine?

Se on, kui Jummal omma sanna lääbi õige
usso walgust innimesse sees sütab, temma kowwa
süddant tühimaks teeb, et temma woib illestous-
ma waimolikkõ surma seest, ja ue ello sees ellada,
sest et temmal uus meel, mõtte ja wiisid on.

XIX. Mis on patto kahhetseminne?

Kui innimesse omma patto parrast süddamest
kurb on ja wiikab pattud. 2 Kor. 7, 10.

XX. Kuida pühhitseb ehk parrandab pühha Waim usklikkud?

Kes omma patto kahhetsewad, ja ueste on
sündinud, neid pühhitseb pühha Waim nende, et
temma nende süddamed õige usso lääbi p-äärw p-
walt waggamaks ja puhtamaks teeb walle-ussust,
ebba-ussust, wiikast, kawwalussest, wallest, ning
keigest kurjast himmust, et waggad neid ei armas-
ta waid kowwaste nende wasto pannewad. Ap.
Tegg. 15, 9 Ebr 12, 7 11. Rom. 6, 12.

XXI. Mis saggune usso lääbi pühhitseb pühha Waim?

Õige usso lääbi: sest walle-uss teeb innimesse
wollatumaks ja kurjemaks. Wata 2 Peat.
6 Rõõsim. 78 leähhä küljes. 2 Petr. 1, 5, 8.

XXII. Kes hoiab waggad õige usso sees?

Pühha Waim, kes neile õiget usko on annud, se hoiab ka õige usso sees otsani keit kes wallatu-
mal kombel ei põlga Jummalata armo sanna.

XXIII. Kuida nimmetakse neid hevis, ked-
da pühha Waim kutsub, koggub,
walgustab, n. t. s.

Neid nimmetakse pühha risti, koggodus,
seks ehk pühaks.

II.

Pühhasi risti-koggodussest, ja püh-
hade õsfasamisest.

*I. Mis on pühha risti-koggodus?

Keit pühhad risti-innimesed siin Ma peäl-
mis pühha Waim Ewangeliummi ehk armo
õppetusse läbbi kutsub, koggub, walgustab,
pühhitseb, ja Jesusse Kristusse/jures õige
ja aino usso sees hoiab. I Petr. 2, 9.

II. Ons üks ainus koggodus?

Ja on üks ainus, kellel on üks Jummal,
üks Kristus, üks Waim, üks õppetus, ühes-
suggused Sakramentid ja üks iggawenne ello.
Ewes. 4, 3-6. I Kor. 12, 4-13.

III. Eks olle mitto risti-koggodust siin
Ma peäl?

Et käl mitmes paikas Jummalata lapsed on,
siiski on nemmad keit üheses kous Jummalata ees
üks ainus koggodus, kelle pea Jesus Kristus on;
otsego üks ainus ihho on, ja selle käljes õn mitto
liikmet. Rom. 12, 4. 5. 16. Ewes. 4, 15. 16.

*IV.

IV. Mikspärrast õöldakse: pühha foggodus?

Seväärrast, et pühha Waim sedda pühhitseb ja puhhastab pattust. Ewes. 5, 26. 2. p. 19. s. n. t. s.

V. Mikspärrast õöldakse: risti foggodus?

Kristusse pärrast, kelle õppetust pühha foggodus wõttab kuulda, Kristusse risti kanda kannatlikko süddamega. Matt. 16, 24.

VI. Kuida tunnukse pühha risti foggodusse ollewad?

Seäl, kus 1) Jummalata sanna selgeste ja puhtaste õppetakse, 2) pühhad sakramentid Kristusse seadmisse järrele wäljajaetakse, ja et kül mitte keik ommeti monningad kui Jummalata lapsed sedda möda ellawad. Joan. 8, 31. 32.

VII. On siis keik pühha risti foggodus, kes Jummalata sanna kuulwad kõrwadega?

Ei olle mitte keik pühha risti foggodus: surem hull on jummalakartmatta, kes omma hinge pärrast mitte ei kanna murret nenda, kui Jummalata sanna õppetab. Matt. 7, 13. 31. 15. p. 8. s.

*VIII. Mis on pühhade ossa saminne?

Kui waggad innimesed pühha Waimo läbbi teine teisega Jummalast, ja teine teise kääst isse testis ossa ja kasso sawad. 1 Pet. 4, 10. 11.

IX. Kes on need pühhad?

Keik waggad pühha risti foggodusse lapsed, sedda pühha Waim walgustab ja pühhitseb.

X. Kuida sawad nemmad teine teisega ühhesugguse ossa?

Nenda, et mis ühhe pühha innimesse pärrast

on se on ka teise parrast: Kui üks pallub, siis teisele tulleb sest kasso: kui üks kannatab, siis teised kannatavad ka: kui Jummal ühe waggarõmustab, siis teised on ka rõõmsad. See löbbi nüüd, et üks Jummalale Waim teikide süddames wallitseb, separrast tulleb teikide heaks, mis head ial teisele Jummalast antakse. See on nüüd pühhade ossa-saminne. I Kor. 12, 10, 27. Ewes. 4, 3, 7.

III.

Pattude Andeks andmistest.

I. Kas sa usud pattude andeks andmist? Jah, minna ussun ei pattud andeks antakse. Ewes. 1, 7. Luf. 24, 46. 47.

II. Kes annab pattud andeks?

Kolm. ainus Jummal, kes omma sullastele ka on meelwalda annud pattud andeks anda neile, kes ommast pattust süddamest pöörwad. Esel. 28, 21. 22. Mark. 2, 7. Joan. 20, 23.

III. Mis pattud annab Jummal andeks?

Keik pattud, agga mitte sedda patto, mis pühha Waimo wasto tehakse. Matt. 12, 31. 32.

IV. Mis on se pat pühha Waimo wasto?

Sedda nimmetakse pattuks pühha Waimo wasto, kui innimenne, kes Jummalale sanna wägäe ommast süddames on tunnud, parrast sedda wallatumal kombel põlgab, teotab, ja ütleb sedda kurrati tõ ollowad, mis Jummalale tõ on, ja jääb seinnatse omma kurrusje sees otsani. Mark. 3, 22, 30.

V. Eks siis Jummal ei woi ka sedda patto andeks anda?

Kül Jummal tahhaks ja woiks sedda andeks anda, kui nisugaune tiggene innimenne wõrtaks omma mast kangelgelussest pöörda; agga et nisuggune ei pöra mitte, sepärrast ei woi Jummal temmale sedda andeks anda. Luk 12, 19. Ebr. 6, 4. 6. I Joan 5, 16.

VI. Kellele antakse pattud andeks?

Neile, kes ommad pattud õige tundwad süüdamest kahhetsewad, ja õige ussoga Jesusse käest abbi otsiwad. Esek 18, 21. 22. Rom. 4, 5.

VII. Kellele ei anta pattud andeks?

Neile kes tahtwad omma rummalusse ja patto fees jada. Joan. 8, 23. Ap. T. 8, 20. 23.

VIII. Kas need, kennele pattud andeks antud, patto kiusatussest ka foggone lahti on?

Ei olle mitte. Ebr 12, 1.

*IX. Millal sawad nemmad sest lahti?

Kui nemmad surrewad. Rom. 8, 22, 24.

IV.

Lihha ülestõusmisest.

I. Kas keik innimesed peawad surrema?

Jah peawad. Rom 5, 12. 6. p. 23. f.

II. Kes on surma innimesse peäle saatnud?

Ei mitte Jummal, waid kurrat. Kelle kaddeusse ja pettusse läbbi keik innimesed patto ja surma sisse sattunud. I Mos. 3, 3. 4. 5. 13. 19.

Rom. 5, 12.

III. Kuida tulleb surm innimeste peäle?

Monne wiisiga: Teised surrewad wannusse

teised haigusse läbbi, teisi tappetakse wägaise; teised lühhendawad omma ello aega, ja surewad enne aega liajomisse, prassimisse liajulgusse ja sure kurwastusse läbbi. 2 Kor. 7, 10.

***IV. Mis on sepärrast meie kohhus õppida?**

(1) On meie kohhus õppida ja moista, mis hirmus asü pat on mis pärrast innimesed peawad surema. Rom. 6, 23 7. p. 24. f.

(2) Peame allati ennaste mele tuletama, et meie surelikud olleme. 90 Paul. 11, 12. f.

(3) Peame meie õige pattustöörmisse ja õige usso läbbi iggapäwa enuast wolmistama omma surma wästo. Matt. 24, 42. 44. 2 Pet. 3, 11. 12.

***V. Mis kasso on neil, kes sedda süddamest õppiwad?**

(1) Et neil ep olle tarwis surma karta, sepärrast et Kristus omma surma läbbi surma ülle woi must sanud. (2) Et surm neil ep olle mitte üks Jumala nuh lus, waid keige hädda löppetus.

VI. Eks siis innimesed ei jä surma sees?

Ei jä mitte 1. Timut. 20, 13.

***VII. Kas nemmad siis surmast peawad üllestousma?**

Jah, peawad üllestousma. Joan. 5, 28. 29.

VIII. Mil aial?

Wimisel päwal. Zan. 12, 2. 3. Joan. 6, 39.

IX. Mis peab üllestousma?

Ei mitte hing, sest hing ei jurre; waid lihha ehk meie ihho, mis mullaks lainud, peab üllestousma.

*X. Kas siis sesamma ihho ja lihha, mis
meil nüüd on, peab ülestousuma?

Sesamma ihho ja lihha peab ülestousuma,
agga mitte ennam pattune, többine ehk surrelik,
waid waimolikko kumbedega. Joab. 9, 26. 27.

*XI. Kes ärratab furnud üles?

Kolm ainus Jummal. 2 Kor 4, 14. Joan. 5,
25. 26. Röm 8, 11. Luf. 7, 14.

XII. Mis äggusid innimesesi ärratab
Jummal üles?

Keit innimesesi pühhaid ja kurjaid.

XIII. Mis kasso on pühhadel sest üles-
tousmisjest?

Et nemmad äggawesse ello ja rõmo sisse sa-
wad. Matt. 25, 34. 46. 1 Petr. 1, 7. 8. 9.

XIV. Mis kasso on kurjadel?

Ühtegi ka so; waid suur kahjo ja hädda saab
neile sest nemmad peawad ülestousuma äggawes-
seks hukatusseks ja teotusseks. Jesa. 66, 24.
Jlmut. 21, 8. Matt. 2, 41. 45.

XV. Kas siis pühhadel ja kurjadel saab
ühhesüggune ihho ollema?

Ei mitte: pühhade ihhud peawad paistma kui
päilit omma taewase Jesa au rigi sees; agga
kurjade ihhudel saab hirmus näggo ollema.
Matt. 13, 43. Jesa 66, 24. Jlmut. 21, 8.

XVI. Mis pärrast peawad need ammad
ihhud, mis siin ilmas on olnud,
ülestousuma?

Et äggauks peab sama valka sedda möda, kui
temma ühhus on teinud, olgo hea ehk kurri. Se

ihho, mis si n on hädä ja risti kannatanud, ja Jeesuse sanna kuulnud, peab sama rõmustud, ja se ihho, mis siin on wallatust teinud, peab sama waewatud. 2 Tesal 1, 6. 7. 8. 9. 20.

XVII. Kuida woivad need ihhud, mis ammogi on põrmuks läinud, ehk muido laiale sanud üllestousta?

Et meie kül ei woi sedda moisia; ommeti tahhaa ja woib Jummal tehha ülle sedda, mis mere moistame, nenda kui temma on sedda isse tootanud ja fulutanud. Joan. 5, 28. 28.

***XVIII.** Mis tulleb siis, kui surnud on üllestousnud?

Suur kobbus ja ma ilma ots. 1. Sm. 20, 12.

XIX. Kes moistab siis kobbut?

Kolm ainus Jummal; keige ennamiste meie Jeesand Jeesus Kristus kes on seätud kohtomoistjaks, ja tulleb nähtawal kombel keikide pühha Inglise ja mitme tuhhande pühhadega kobbut moistma. Ap. Teg. 17, 31. 10. p. 42. f. 2 Tim 4, 1. Rom. 2, 16. Matt. 25, 31. 32.

XX. Kelle peäle moistab temma kobbut?

(1) Kurrati ja keikide kurja Inglise peäle. 2 Petr. 2, 4. (2) Keikide innimeeste peäle,

XXI. Kas keik peawad kohto ette tullema?

Jah peawad. 2 Kor. 5, 10.

XXII. Kuida moistetakse kobbut?

Jummal sanna järrele moistab Jeesus Kristus kobbut, et miite ükspäinis arwalikkude pattude, waid ka süddame mõttele ja nouude peäle, et iggaküs peab sanna sedda mõda, kui temma on elanud. Joan. 12, 48. 1 Kor. 4, 5. 2 Kor. 5, 10

XXIII. Kas siis tulleb ma ilma ots?

Jah tulleb, nenda tui A. ostel. Petrus on kuulutanud. 2 Petr. 3, 10 ja manitseb sepärast 11. ja 13. salmis. Mat. 24, 35.

*XXIV. Kubho siis sawad pühhad?

Jaggawõkse ellusse.

*XXV. Kubho sawad kurjad?

Jaggawesse hukatusse sisse. Matt. 25, 6.

V.

Jagawessest ellust.

1. Mis on iggawenne ello?

Jaggawenne ello on se kallis Jummalala au ja rõõmu riik, ja se õnnis põlli, mis keik waggad ja pühhad sawad, kes pühhasi Waimust on kutsutud, walgustud, ja pühhitsetud, et nemmad Jummalat pallest pallesse näwad, ja iggaweste ellawad ühhe ilmalõpmatta rõõmu sees, mis meie siin ilmas ei woi moista. 1 Kor. 13, 12.

1 Petr. 1, 3 4 5. Ilm. 21, 3. 4

II. Kes saab iggawesse ello sisse?

Keik need, kes tõeste Jeesuse Kristusse sisse uskwad, temma sanna kuulwad, ja pühha Waimo läbbi ennast lassewad pühhitsema.

III. Kas keikide rõõm saab ühhesuggune ollema?

Sedda suremat murret kegi siin ilmas on pidanud omma hinge eest, sedda ennam waewa kegi on näinud, sedda surem saab temma au ja rõõm ollema. 1 Kor. 15, 41. 42. 43. 49.

IV. Mis peab siis meie keigesurem murre ollema, kui meie iggawesse ello sisse tahhame sada?

Et meie peame aegsaste sedda kitsast ello teed armastama, ja wihtama, sedda laia patto teed, mis huffatusse sisse satab nenda kui meie Jhsand Jesus Kristus öppetab. Matt. 7, 13 14.

VI.

Iggawesest huffatusfest.

I Mis on iggawenne huffatus?

Se on se wägga hirmus ja kuri põlli, mis Jummalä sanna sees nimmetakse tulli- ja weeroliga põllewaks järweks. Jmut. 19, 20. 20. p. 10. f.

II. Kes saab iggawesse huffatusse sisse?

(1) Keik, kes rummalusse arwaukkude patude sees järwad ellama. Jlm 21, 8.

(2) Kes omma ihho ja ilmalikkude asjade eest ennäm murret kandwad, kui omma hinge parandamisse eest, kes ma ilma rikkust, au ja himmud takka noudwad ja armastawad.

III. Kas keikide wallo ja piin saab ühhesuggune ollema?

Ei mitte; waid sedda ennäm kegi wallatust ja patto teinud, sedda ennäm kegi Jummalä sanna põlgnud; sedda surret saab temma wallo ja piin ollema. Matt 11, 20. 24. 23. p. 14. f.

*IV. Mis peab sepärrast meie keigesurem murret ollema?

Et meie omma Jesusse armo öppetust heal meel kuleme ja wastowõtame. Joan. 5, 24. keige.

Tämmo - palwe

Kituolet - palwe

Abbi - palwe } hinge ja ihho eest }

ennamiste, et meie ka hästi tähhele panneme, mis Jeesus maenitseb. Luf. 21, 36. **Wälwage ja palluge iggal aial!**

***V. Kust õppime meie sedda õppetust palwest?**

Meie lattetismusse ramato kolmandamast peatükist.

Kolmas Peatük.

Issa meie Palwest.

***I. Mis läbbi same meie Jummalä käest õiget usko ja keiksuggusid muid annid?**

Süddamelikko palwe läbbi. Jak. 1, 5. 6.

***II. Ons Jummalä ka käsknud palluda?**
Jah on käsknud. Matt. 7, 7. 8.

***III. Kelle kohhus on palwet tehha?**

Keikide innimeste kohhus, agga keik ei kölba palwele. Öpp. san. 28, 9. Joan. 9, 31.

***IV. Kes ei kölba palwele?**

Se ei kölba palwele, kes melega omma rumalusse ja patto sees jääb ellama. Jes. 1, 15. 16.

***V. Kes woib siis Jummalä mele pärrast palluda?**

Se pallub Jummalä mele pärrast kes omma patto hädda tunneb, ommast rumalussest ja pattuust põrab ja Jeesusse Kristusse käest abbi otsib. Joan. 9, 31. 145 Laul. 18, 19. f.

*VI. Kuida peab temma palluma?

Waimus ja toes. Joan. 4, 24.

VII. Kust saab inimenne wägge ja tarkust Jummalat palluda?

Jummalala Waimo ja sanna labbi tulleb õige tarkust Jummalat palluda.

VIII. Mis peame meie palluma?

Keik, mis meie ja meie itggimesse ihho ja hinge heaks tarwis lähhab. Rom. 8, 26.

IX. Kenne nimmel peame meie palluma?

Jesuse nimmel. Joan. 16, 23.

*X. Kelle eest peame meie palluma?

Jsse enneste, keikide innimeste, ka meie waenlaste eest: keige ennamiste keigide waagade Jummalala laste eest. 1 Tim. 2, 1, 4. Matt. 5, 44. Ew. 6, 18.

*XI. Mil aial peame meie palluma?

Jggal aial, nenda kui meie Jsiand Jesus Kristus omma sanna sees käsib. Luk. 18, 1, 21, 36. 1 Tess. 5, 17. Ewes. 6, 18.

XII. Kus paikub peame meie palwet teggema?

Keikis paikub. 1 Tim. 2, 8. Joan. 4, 21.

*XIII. Mis on keigeparras palwe?

Jssa meie palwe, mis meie Jsiand Jesus meid on õppetanud. Matt. 6, 9, 13.

XIV. Kas meie ei vea teiste sannadega palluma, kui Jssa meie palwes on?

Jah peame sedda möda, kui meie hinge ja ihho hädda meid õppetab. Agga keik, mis meie laies malt peame palluma omma hädda sees, sedda on meie Jsiand Jesus meid lihhidelt Jssa meie palwe sees õppetanud. Joan. 17. Ewes. 6, 18.

ad 14., a., Waimus
b., Tões.

Täpäs nttles: Mimma ja le Pota olleme
u⁷ks.

Opvetus Issa meie Palwest.

*Utle ülles Issa meie Palwe esimes,
sed sannad.

Issa meie, ehk meie Issa, kes sa
olled taewas.

Mis se on?

Jummal tahhab meid se läbbi armolik,
ku t kutsuda, n. t f.

*I. Kes on se Issa, kedda meie peame
valluma?

Kolm ainus Jummal. Matt. 4, 10.

*II. Mikspärrast nimmetame meie tedda
Issaks, ja mitte sureks kunnigaaks?

Sepärrast, et armolinne Jummal Issa nim-
mega meid tahhab armolikkult kutsuda, et
meie peame uskma, tedda meie õige Issa —
— issa palluwad. Kol 4, 6. Rom 8, 14.

III. Mikspärrast õoldakse: meie Issa?

Sepärrast et meie kohhus on, ei mitte ükspäi-
nis ennaste eest, waid keikide innimeste eest pal-
luda, sest et Jummal keikide Issa on. Ewes. 4, 6.

IV. Mikspärrast õoldakse: Kes sinna
olled taewas?

Sega tuunistame meie Jummalta suurt au, et
temma ep olle üks surelik issa, waid üks wäg-
gew jagawenne Issa, kes ellades ei surre.

V. Mis on se: kes sinna olled Taewas?

Se on: kes sinna olled teigewäggewam. uma-
otsata sure au sees, helde ja armolinne, kes kei-

Kis paikus on, heal meel tahhab, ja kes woib aidata keik, kes ilma karwalusseta temmast abbi otsiwad. Jer. 23, 23. 24. Ean. 4, 31. 32. 34.

VI. Mis peame meie weel siin tãhhele pannema?

Meie peame ka hãsti ommad sũddamed lãbbi katsuma, kas meie ka tõeste Jummalala lapsed olleme, kes selle helde taewase Jõsa sanna wõiwad kuulda, ja Jummalala sanna põlgab, se on kurrati laps ja ei woi julgeste Jummalat ommaks Jõsaks hũda. 1 Joan. 3, 9. 21. 22. 24.

Esimenne Palwe.

Pũhhitsetud sago sinno nimmi.

*I. Mis on Jummalala nimmi?

Jummal isse, temma pũhha sonna, pũhhad sakramenti, ja keik, kust tedda tunnukse.

*II. Efs Jummalala nimmi olle pũhha ilma meie palweta?

Jummalala nimmi on kũl isse. enneses pũhha pũhhitsetud. 72 Laul 17, 18. 19. s.

III. Kuida pũhhitsetakse Jummalala nimmi?

1) Kui Jummalala sanna selgeste ja puhaste õppetakse, ja 2) meie ka pũhhaeste kũl Jummalala lapsed sedda mõda ellame.

IV. Kas meie ommast wãest jouame selgeste Jummalala sanna õppetada, ja pũhhaeste ellada?

Ei joua mitte, Sepãrrast on meie lohhus sũddamest palluda: Sedda aita meid, armas taewane Jõsa. Jer. 15, 17.

Jesus ütles: Minna olen siin
suustanud Ma peal, minna olen
tööd lõpetanud, mis ja mulle
andis et minna seda pidin tegema.

Teine käsn

Teine kapp

Yhdeste riis olli waimolise. Pilatusse
tunnostas temma: minno riis es
olle mitte lehtimattest Ma-ismatt

*V. Kes ei pühhitse mitte Jummalala nimme?

Kes teist wiisi õppetab ja ellab kui Jummalalanna õppetab, se ei pühhitse mitte meie seas Jummalala nimme. Esek. 36, 22. 23.

VI. Kes õppetab teist wiisi, kui Jummalalanna?

Se, kes õppetab, et innimenne ommeti woib õnsaks sada, ehk temma kül omma rummalusse sees jääb, ja ussub ja peab need kombes, mis Jummalal ial ep olle kasknud. Matt. 23, 23.

VII. Kes ellab teisi wiisi, kui Jummalalanna õppetab?

Kes ei lasse mitte pühha Waimo läbbi omma süddant parrandada; ja lodab ommeti õnsaks sada, et temma kül sedda tööd armastab, mis Jummalal omma sanna sees on keelnud.

VIII. Kas meie isse ennast walle õppetuse se ja kurja ello eest woime hoida?

Et woi mitte. Sepärrast peame meie Jummalat süddamest palluma: Se eest hoia meid, armas taewane Jesa. Joan. 17, 15. 17.

Teine Palwe.

Tulgo meie sinno riik.

I. Mitmesuggune on Jummalala riik?

Kolmesuggune, (1) Wäe riik. (2) Armo riik. (3) Au riik.

II. Mis on Jummalala wäe riik?

Keik sesinnane ma ilm, kus Jummalal keikide lomada ülle wallitseb. I Maar. 29, 10. 13.

*III. Mis on armo riik?

Pühha risti, kogodus, ja iggaihhe Jumma-
ja lapse südda, kus ta omma armo ja sanna läb-
bi wallitseb, ja nenda omma pühha risti, koggo-
dust hoiab ja omma armo andedega täidab.
Rom. 14, 17. Luf. 17, 20. 21.

IV. Mis on au riik?

Iggawenne ello. 2 Tim. 4, 18 Luf. 22, 28. 29.

V. Mis sagguse rigi pärrast pallume
meie siin?

Ei mitte wäe rigi pärrast, mis sees meie jo el-
lame; waid meie pallume armo ja au rigi pärr-
rast. 2 Tess. 1, 11 12 Rom. 8, 17. 22. 23.

*VI. Eks Jummalala riik tulle ilma meie
palweta?

Jummalala riik tulleb kül ilma meie pal-
weta isse ennesest, — meie jure tulleks.

*VII. Kuida tulleb Jummalala armo riik
meie süddamesse?

Kui taewane J ja omma pühha Waimo
— ning seäl iggawestt.

VIII. Kes saab au riki?

Kes pühha Waimo armo läbbi Jummalala
sanna on usk nud, ja Jummalala mele pärrast
ellanud omma ello otsani. Jlm. 2, 25. 28.

IX. Kes panneb Jummalala rigi wasto?

Kurrati riik. Kurrat nimmetakse see ärrast ma-
ilma jummalaks, kes pimmedusse sees wallitseb.
Ewes. 6, 12. Jlm. 12, 7. 9. 2 Kor. 4, 4.

X. Mis on kurrati riik?

Se on patto riik, seäl sees ellatakse Jummalala
ja temma pühha sanna wasto. 2 Kor. 4, 4.

ed. VIII. Esfinenne ja
Kolmas kapp

XI. Kes ellab Kurrati rigi sees?

Kes patto ja rummalusse sees tahhab jada, ja armastab sedda, mis Jummal on keelnud, se ellab kurrati rigi sees. Rom. 6, 16.

XII. Kes ellab Jummal rigi sees?

Kes Omma kalli Sanisteggia Jesusse ianna armastab, ja sedda wottab kuulda, se ellab Jummal rigi sees, ja Jummal riik on selle süddames. Joan. 17, 8. 24. Ebr. 12, 28.

Kolmas Palwe.

Sinno tahtminne sündko kui taewas, nenda ka Ma peäl.

*I. Mis pallume meie siin?

Et Jummal tahtminne peab sündima.

*II. Eks Jummal tahtminne ei sünni ilma meie valweta?

Jummal hea armolinne tahtminne sünnib kül — jures sünniks.

*III. Mis tahhab Jummal?

Et meie omma patto hädda peame tundma, Jesusse omma õnnisteggia sisse uskma, pühaste ellama, ja nenda iggaweste õnsaks sama.

*IV. On Jummal tahtminne ikka hea?

Jah, on hea; ka siis, kui temma nuhtleb, et kül meie sedda ei moista. 135 Laul 6. Jes. 45-7.

V. Kes peab Jummal tahtmist teggema?

Jannimesed keik peaksid Jummal tahtmist teggema, agga waggad üksypäinis woivad sedda teha pühha Waimo abbi läbbi. Rom. 8, 14.

*VI.

•VI. Kuida peab Jummalatahtminne
Ma peäl sündima?

Nenda kui taewas Ingrid ja õnsad innimesed seddeda teggewad. 103 Paul 20, 21, s.

VII. Kas siis Jummalatahtminne nenda
woib sündida Ma peäl kui taewas?

Et Jummalatahtminne kui usklikust ei tehta ni täieste ja ilma pattota, kui taewas; õmmeti kiusawad waggad pühha Waimo armo läbbi Jummalatahtmist tehha keigest süddamest, rõmoga ja ilma karwalusseta. Ebr. 23, 20. 21.

•VIII. Kes julgeb Jummalatahtmistesse
wasto panna?

Need kolm hinge waenlast: kurrat, ma, ilm ja meie lihha tahtminne.

IX. Mis siis kurrat tahhab?

Temma tahhab, et innimesed ei pea mitte Jummalatahtmist sanna kuulda, mitte uskma, mitte pattust põrma egga õnsaks sama. Luk. 8, 12.

X. Mis on ma, ilm?

Ma, ilm on keik kurjad innimesed, kes isse kurja armastawad, ja teisi wõtwad eksitada.

XI. Mis siis ma, ilm tahhab?

Ma, ilm tahhab, et need Jummalatahtmist lapsed, kes õige usso läbbi kurrati käest peasnud, peanad nende kumbed ja wisid heaks kiitma, ja nende nou järrele ellama. 1 Tess. 2, 15. 16.

XII. Mis on lihha?

Lihha tähhendab siin meie kurja pattust süddant. 1 Petr. 2, 11.

ad XVII. Nelyas kaysa.

XIII. Mis on siis lihha tahtminne?

Lihha tahtminne on keif kurrad himmud ja nouud, mis süddames tousewad, sepärrast on meie lihha kurrati ja ma ilma surem söbber, ja wõttab heal meel sedda kurrja nou wasto, mis kurrat ja ma ilm annab. Kal. 5, 16, 18.

XIV. Mis on siis lihha tahtminne?

Temmad ei tahha lasta meid Jummalanimme pühhiseda, egga Jummalanime jure tulla. 2 Kor 4, 4.

XV. Kes tahhab meile nendesinnaste hinge waenlaste wasto appi tulla?

Armolinne taewane Jäsa tahhab isse keiae nende kurja nou ja tahtmist rikkuda ja keelada Rom. 16, 20. 1 Joan. 3, 8.

*XVI. Mis on siis temma armolinne ja hea tahtminne?

Et temma meid kinnitab ja hoiab kindlaste omma sanna ja usso sees meie otsant.

XVII. Kas Jummal tahhab sedda ka tehha?

Ja temma tahhab sedda tõest tehha, sest se on temma armolinne ja hea tahtminne.

Neljäs Palwe

Meie iggapäwast leiba anna meile tänapäiw.

1. Mis pallume meie siin?

Keif sedda, mis meie waese ihho toidusseks ja üllespidamisjeks tarwis lähhab.

II. Kelle kääst same meie iggapääwast leiba?

Omme taewase Jäsa kääst, kes meid on lonud, hoidnud, ja toidust tootanud. 13: Paul. 15. f.

*III. Kelle eest pallume meie iggapääwast leiba?

Enneste ja teikide eest, waggade ja kurjade eest. Matt. 5, 45. 1 Tim 2, 1.

IV. Kas Jummal annab ka kurjadele iggapääwast leiba?

Jah Jummal annab iggapääwast leiba käl ilma mei palweta ka teikile kurja inimesele, et temma se läbbi neile tahhab omma rohke armo teada anda, kas nemmad wottaksid targe maks sada ja pattust pöördä. Rom 2, 4.

*V. Mikspäärrast pallume meie siis?

Meie pallume sesinnaise palwe sees, et temma meile annaks sedda moista ni: g tännoga wa: eowotta meie iggapääwast leiba.

*VI. Kas siis waggad ja kurjad omma iggapääwast leiba wastowötwad ühhel wiisi?

Ei mitte, waid waggad wötwad omma leiba tännoga wasto; agga kurjad tännamatta südda mega. 1 Tim. 4, 3. 4. 5. Sir. 50, 24. 25. 25.

VII. Kuida wötwad siis waggad omma iggapääwast leiba tännoga wasto?

Nenda et nemmad mwistwad sedda öiete, et nemmad middagi wäärt ep olle, sepäärrast ei raiska, waid prugiwad sedda omma enneste tarwidusseks, toitwad waesi ja kütwad Jummalat.

ad IX. Leitomes reysa.

VIII. Kuida wõtwad kurtjad omma iaga-
pärwast leiba tännamatta süddamega
was. o?

Nenda et nemmad pruugiwad Jummal wilia
kurtjaste ja ahnustega, liawimisse, prassimisse
ja kõrkussega sedda raistawad ja pillawad.
Jer. 5, 23. 24. 2 Petr. 2, 12. 13.

IX. Mil wiisil on Jummal tootanud
iggapärawast leiba anda?

Et ja waewa labbi. 1 Mos. Nam. 3, 19.
Omna palle higgi sees pead sinna leiba sö-
ma. 2 Tes. 3, 8. 10. 12.

X. Kes nüüd laisk on, ja ei te ühhelgi
head, ellab ommast surest warrandussest,
ehk feriab teiste käest, kas se sööb
omna leiba tännoga?

Ei mitte, waid nisuggused innimesed on
wargad, kes omma toidust Jummal ja inni-
meste käest warrastawad. Luk. 12, 19. 21.

XI. Mikspärast pallume meie igga-
pärawast leiba?

Et meie ei pea mitte tullewa aasta ette murret-
sema, waid rahhul ollema sega, mis meile igga-
päraw tarwis lähhab. 1 Tim. 6, 8. Op. san. 30, 8 9.

XII. Mis on iggapärwane leib?

Reik mis meie ihho toidueseks ning ülles-
piddamiseseks tarwis lähhab, sõminne, jo-
minne, rided, kingad, kodda, maia, põld,
weiksed, rahha, warra, wagga abbikasa,
waggad lapsed, wagga perre, wagga ning
truid üllemad, hea wallitus, hea ilm, rah-
ho,

ho terwis aus ello head söbrad, truid nabred, ja muud nisuggused asjad.

XIII. Misspärrast nimmetakse sedda keit leiwaks?

Sepärrast et need asiad keit siin ilmas meile ni tarwis lähhäwad, kui iggapäwane leib,

Wies Palwe.

Ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname omama wõlastele.

*I. Misuggused wõlad on need?

Keit pattud, olgo teadamad ehk teadmatta.

II. Kelle eest pallume meie siin?

Issse, enneste ja keikide innimeste eest.

*III. Kas meie peame ka furjade innimeste eest palluma?

Kah peame, kui meie issse esjite olleme pattust pöörnud, ka teiste furjade innimeste eest palluma, et Jummal tahhaks neid pattust peasta ja parrandada, et nemmad nenda woiksid pattude andeks andmist sada. Luk. 23, 34. Ap. T 7, 60.

I. Kes annab pattud andeks?

Taewane Issa.

*V. Kuida meie temma käest andeks andmist pallume?

Et temma ei tahhaks wadara meie pattude peäle, egga nende pärrast meile sedda keeldamis meie pallume. 51 Paul 11. s.

*VI. Kas meie sedda wäärt olleme?

Meie ep olle sedda mitte wäärt, mis meie pallume — tenime. Zan. 9, 18.

VII. Eks Jummal polle õppetajattele me lewalda annud pattud andeks anda?

Jah on annud. Nenda lüleb Kristus. Joan. 20, 22, 23. Matt. 18, 18. Luf 10, 16.

*VIII. Kellele antakse pattud andeks?

Meile kes omma patto hädda öiete tundwad, sedda süddamest kahhetsewad, ja öige usfoga Jesusse käest abbi otsiwad. Luf. 7, 37. 47. 48.

IX, Eks siis keik, kes vihtil käiwad ei sa pattude andeks andmist?

Ei sa mitte. Need kes pattust süddamest pöör nud Kristusse sisse usfowad, patto tö wihkawad, ja selle wasto pannewad, nende pattud on andeks antud, agga nende pattud, kes patto ja rummalusse sees ma ilma wiisi järrele tahtwad jada, ei anta mitte Jummalast andeks.

X. Kas siis waggad on pattude andeks andmisest wäärt?

Ei olle mitte wäärt; waid armust Kristusse pärrast antakse pattud andeks neile, kes Jesusse sisse usfowad, ja temma sanna wõtwad kuuida.

XI. Kas siis waggad tewad melega paljo patto?

Ei te mitte, waid omma nõdrusse läbbi ekfiwad nemmad foggematta; ja sedda arwawad nemmad ka raskeks pattuks, et kül Jummal Kristusse

se pärtast neile sedda keik süüks ei arwa. Rom. 7, 17-25. 19 Paul. 13. s. 1 Joan. 1, 9, 2 p. 1. 2. s.

XII. Mis tootawad need waggad Summalale?

Et nemmad tahrowad ka süddamest andeks anda, ja heal meel head tehha neile, kes nende wasto eksiwad. Matt. 18, 21. 22.

XIII. Kelle pattud tootawad waggad andeks anda?

Nende pattud, kes waggade ennesto wasto on kurja teinud. Matt. 6, 14. 15.

*XIV. Kuida andwad nüüd waggad omma waenlaste pattud andeks?

Nenda et nemmad ei tahhagi se peäle möttelda waid tahrowad weel pealegi omma kurja teggiatele head tehha, kui se tarwis lähhab. Kol. 3, 13.

XV. Ons need ka waggad, kes sallaga wihha omma liggimesse wasto piddawad?

Ei olle mitte waggad, waid tiggedad, kes ütleswad, et nemmad tahrowad andeks anda, agga nemmad ei leppi mitte süddamest. 3 Mos. 19, 17. 18. Str. 28, 1, 11. s. Matt. 26, 49

XVI. Kas nisuggused woiwad ka Issa meie palwe öiete palluda?

Ei woi mitte, waid nemmad palluwad isse ennesto wasto. Matt. 5, 23. 24.

XVII. Mis teeb Summal nisugguste wihhapidajattega?

Wata Matt. 18, 28, 35. salmüst sadik.

Matth. 6 v. 15. Kui teie inimesed teie nõude
eksituosid andeks annate, siis annab ka
teie taie andeks. Aga kui teie inimesi-
mestele nõude eksituosid mitte andeks ei
anna, siis ei anna ka teie Yoja teie eksituosid
mitte andeks.

ad XV. Wies Käsm

Kues Palwe.

Urta sata meid mitte kiusatusse
sisse.

*I. Mitmesuggune on kiusatus?

Kahhesuggune, teine hea, se on Jummalast;
teine kurri, se on kurratist.

*II. Kas siis Jummal ei kiusa kurjaste?

Jummal ei kiusa kedagi kurjaste.

*III. Kuida Jummal siis kiusab?

Temma kiusab innimeste heaks (1) heategge-
mistega, (2) kaskudega, (3) waeste haddaliste
innimestega, (4) pattuste kurjade innimestega,
(5) keigesugguse risti ja willetsussega. 1 Petr. 4/
12. Rom. 2, 4. Luk. 16, 20. Jof. 1, 12.

IV. Kuida kiusab Jummal heateg-
gemistega?

Nenda, et temma teeb innimestele paljo head
ihho ja hinge polest, ja katus, kas innimesed
tannoga sedda moistwad, ja Jummal sanna
kuulwad. 2 Mos. 16, 4. 5 Mos. 7, 2. 3.

V. Kuida kiusab Jummal kaskudega?

Temma kiusab, kas innimenne temma sanna
tahhab kuulda ehk mitte. 1 Mos. 22, 2. n. t. s.

VI. Kuida Jummal kiusab waeste had-
daliste innimestega?

Jummal lasseb separrast waesed ellada nende
seas, kellel ennam warrandust on, et Jummal

Patsub, kas nisuggused omma waese liggimese
sele head tewad ehk mitte. 5 Mos. 15, 11.

VII. Kuida kiusab Jummal pattuste kurjade innimestega?

Jummal lasseb ommad lapsed sepárrast kur-
jade hulkaš ellada, et temma kiusab, kas tem-
mal lapsed ka korwaste nende teiste kurja tööd
wihkawad. 5 Mos. 13, 3. 4. Kohlom.
2, 21. 22.

VIII. Mikspárrast kiusab Jummal risti- ja willetsussega?

Et innimesed peawad pattust pöörma, patto
wihkama, kannatlikkud ollema, waggamaks ja
wimaks õnsaks sama. 1 Petr. 1, 6. 7. 4. p. 12. s.
Gal. 13, 9. Ebr. 12, 5, 11.

IX. Mikspárrast kiusab Jummal nenda innimesi, eks Jummal enne ei tea, misuggused nemmad on?

Jummal teab kü, misuggused innimesed on:
agga temma kiusab neid sepárrast, et innimestele
peab teáda sama, misuggused nemmad on ehk
ollematta. 2 Miar. 32, 31. Joan. 6, 5. 6.

*X. Kes kiusab meid kurjaste?

Need kolm hinge waenlast, kurrat, ma. ilm
ja meie lihha.

XI. Kuida kiusab kurrat?

Kurrat kiusab ja arowatelleb innimest kurja teg-
gema, kui temma kurjad mõtted ja himmud
innimesse süddamesse küwab. Joan. 13, 1. 2.
1 Kunn. 22, 22. 1 Miar. 21, 1. 2.

ad XVIII: Tunes räfr.

Kanhenjans räfr

Kaddedus- ahnus.

XII. Kuida ma-ilm kiusab?

Ma-ilm ehk kuriad innimesed kiusavad, kui nemmad omma jummalafartmatta ello ja kõnne-
ga teisi puatvad patto sisse sata. 1 Kor. 15, 33.
1 Joan. 2, 15. Opp. san. 1, 10. 2 Tim. 3, 3.

XIII. Kuida lihha kiusab?

Meie lihha ehk meie kurri südda kiusab meid,
kui temma tahhab omma ennese kurja himmude
kurrati ja ma-ilma kurja nou järrele tehha.
Jal. 14, 15.

*XIV. Kes neist kolmest teeb meie keige- suremat kahjo?

Meie ennese lihha ehk kurri südda teeb meie kei-
gesuremat kahjo; sest temmata ei voi kurrat egga
ma-ilm meid patto sisse sata. Mark. 7, 21, 23.

XV. Mis on kurrati, ma ilma ja meie lihha nou?

Se on nende nou, et nemmad tahxwad
meid sata ebba usso, kaksipiddimõtlemisse
ja monne mu sure patto ja häbbi sisse.

XVI. Mis on ebba usk?

Ebba usk on, kui innimenne sedda ussub mis
Jummal ep olle kasknud uskuda egga viddada.

XVII. Mis on kaksipiddimõtleminne?

Kaksipiddimõtleminne on se, kui innimenne
kurrati, ma-ilma ja omma lihha sanna ja nou
ennam ussub, kui Jummal sanna ja õppetust.

XVIII. Missuggused on need sured pattud ja häbbi?

Keif, mis Jummal omma pühha sanna ja
kaskude sees ou keelnud. Gal. 5, 19, 21.

XIX. Mis sagguse kiufatusse wasto peame meie abbi otsima?

Ei mitte Jummal kiufatusse wasto, sest se tulleb meie hinge heaks; waid kurja kiufatusse wasto. Jak. 1, 12. 13. 14. Ewes. 6, 11. 12.

XX. Kas meie peame palluma, et ükski kurri kiufatus ei pea meie peäle tulles?

Sedda ei woi mitte palluda; sest Jummal on käsknud, et meie peame omma hinge waenlaste wasto pannema ja woitlema. Ewes. 6, 13. I Kor. 10, 13. Joan. 17, 15. Kal. 5, 17.

***XXI.** Mis meie nüüd pallume sesinatses Palwe sees?

Meie pallume, et Jummal tahhaks meid hoida ja üllespidada, kui meid sega peaks kiufatama, et meie kummatagi wiimselt ärrawoidame ja woimust same.

Seitsmes Palwe.

Peästa meid ärra sest kurjast,

*I. Mis meie pallume siin?

Et Jummal tahhaks meid ükskord kurjast foggone peästa. 2 Tim. 4, 18.

II. Kelle läbbi tulleb keik kurri?

Kurrati ja patto läbbi tulleswad keik kurjad nuhtlused, hädda ja waew. Rom. 5, 12.

*III. Mitmesuggune on se kurri ehk kahjo?

Näljasuggune (1) hinge, (2) ihho (3) warrandusse ja (4) au-kahjo. Matt. 26, 38. 27. p. 26. 30. f.

IV.

IV. Mis on hinge kahjo?

Hinge kahjo on keik pattud, kurjad kiusatussed, kangekaelus, ja iggawenne surm.

V. Mis on ihho kahjo?

Saigus, wallo, wiggadus, janno, nalg, allastus, wangi põlli o. t. s. 2 Kor. II, 23. 27.

VI. Mis on warrandusse kahjo?

Kui meie omma ärrarisutakse, ärrawarrastakse ehk teist wisi hukka saab. Ebr. 10, 33. 34.

VII. Mis on au kahjo?

Kui innimest ilma süta põlgtakse, naertakse, teotakse, n. t. s. Luf 6, 21. 23.

VIII. Mikspärrast lasseb Jummal meid lawsest sadik ni paljo häddaga waewata?

Sedda teeb Jummal keik omma targa nou läbbi meie hinge heaks, et meie peame õppima patto wihtama, mis läbbi keik hädda tulnud, ja Jummal sanna armastama, Jummalat süddamest palluma, et temma tahhaks meid õige usso, armo, tarkusse ja kannatussega ehhitada ja kinnitada. Ebr. 12, 11. Jak 1, 12 Rom. 5, 3. 5.

IX. Kas siis se hädda ja kahjo on Jummal nuhtlus?

Kes Jummal sanna ja omma hinge pärrast suurt ei holi, ja jäwad omma rummalusse sees neil on keik hädda ja kahjo üks raske nuhtlus: Algga kes ommast rummalussest Jeesuse pole süddamest pöörwad ja temma sanna wötrwad kuulda, neil ei olle nende hädda mitte üks nuhtlus, waid üks hea rist, mis hinge kasuks tulleb.

X. Kas siis nisuggune hädä waggadele ilma Jummalä tahtmata woib juhtuda?

Ei wo mitte. Matt. 10, 29. 30.

XI. Kas sünnib waggadele palluda, et üh- tegi hädä nende peäle ei tulleks?

Ei sünni mitte, waid sünnib neile palluda, et Jummal ommal aial neid tahhaks hoida ja ärrapeästa sest häddast ja waewast, mis nende kohhus on siin ilmas kannata. Joan. 17, 15.

***XII.** Kuida peästab Jummal waggad?

1) Kui temma nende risti wähhendab, ja omma Waimoga neid rõmustab, 2) kui temma õnsa orsa neile annab, ja armoga sestsinnat- sest hädä orrust ennese jure taewa wõrtab. 2 Kor. 1, 10. 2 Tim. 4, 18.

XIII. Kas sünnib surma Jummalalt palluda?

Nenda kui need innimesed surma himmusta- wad, kelle käsä ei käi nende kurja himmo ja tahtmisse järrel, ei sünni mitte waggadele surma palluda; sest waggad ihaldawad surma sepa- rast, et nemmad patto formast tahhaksid lahti sadä ja omma Onnisteggiat pallest pallesse nähä. 2 Kor. 5, 1, 9. Wil. 1, 22. 23.

XIV. Mis saggused on Jäsa meie Paltwe wiimsed sannad?

Sest sinno pärralt on se riik, ja se wäggi, ja se au iggaweste, Amen.

*XV. Mis õppetawad need sannad?

Need sannad kinnitawad nende waggade usko, et nemmad peawad kindlaste uskma, et Jummal tahhab nende palwet kuulda. Jes. 65, 24.

XVI. Kas Jummal peab siis nende palwet kuulma?

Ja peab, sest temma pärralt, on se riik, ja meie olleme temma riigi lapsed. 27 Laul, 8. s.

*XVII. Kas ta woib palwed kuulda?

Ja woib, sest temma pärralt on se wägge.

*XVIII. Kas ta tahhab palwet kuulda?

Ja tahhab, sest temma pärralt on se au, ja keik sünnib temma pühha nimme auuks. 1 Miar. 29, 10-14. 22 Laul. 5, 6. s. 1 Joan 5, 14.

XIX. Mis se on: Amen?

Se on: et minna pean kindlaste uskma, et taewanne Jäsa meie palwe heldeste on wastawõtnud — sündima.

XX. Kas Jummal keikide palwet kuleb?

Ei kule mitte nende palwet, kes melega omma rummalusse ja wallatusse sees tahwad jada wata. 2 Kõsk. 20, ja 21. küsim.

*XXI. Kust woime meie nüüd sedda kindlaste uskuda, et Jummal meie palwet kuleb?

Sest, et Jummal isse 1) on meid käästnud nenda palluda ja, 2) tootanud, et temma meid tahhab kuulda. Joan. 16, 23.

*XXII. Kas sinna ka usud sedda kindlaste?

Amen, Amen, se on, jah jah, se peab tõeste nenda sündima. 145 Laul, 18, 19. s.

*XVIII. Kust tulleb nisuggune ust?

Jummala sannast, ja pühhaist Sakramenti-
dest. 1 Joan. 5, 8, 10.

Sypetus Sakramentidest.

*I. Mis on üks Sakrament?

Sakrament on üks nähtaw assi, mis läbbi
Jummal omma näggematta armu ja annid
pakub ja annob, ja sega omma tootused ja
meie usko finnitab.

II. Mitto Sakramenti ollid wanna
Seädusse aial?

Kaks, (1) ümberleikamise, (2) Pasa-talle
sakrament. 1 Mos. 17, 7, 13. 2 Mos. 12, 3, 27.

III. Mitto Sakramenti on ue Seä-
dusse aial?

Kaks, (1) Nistmisse, (2) Altari, ehk pühha
õhto-sõmaia sakrament.

IV. Mitto asia tullewad ühhe sakra-
menti jures tähhele panna?

Kolm, (1) üks nähtaw assi, (2) üks nägge-
matta assi, (3) Jummala käst ja tootus.

Relias Peatük.

Pühha Ristmissest.

*I. Mis on ristminne?

Ristminne ep olle mitte paljas wessi —
— ühtepandud.

II. Ons siis pühha Ristminne üks Sakrament?

Jah on, sedda tunnukse fest, et ristmiseses on üks nähtaw ja üks näggematta assi, ja Jummal kâsk ja tootus.

*III. Mis on nähtaw assi ristmiseses? Wessi.

*IV. Mis on näggematta assi?

Näggematta assi on Jummal Jsa, Poeg ja pühha Waim omma armo andidega.

V. Ons Jummal ka ristmisesed seâdnud ja kâsknud?

Jah on seâdnud: sest ristminne ei olle paljas wessi, waid üks nisuggune wessi, mis Jummal kâskus on seâtud, ja Jummal sannaga ühtepandud. Luk. 3, 2. 3.

*VI. Mis on se Jummal kâsso-sanna?

Kui meie Jsand Jesus Kristus ütleb: Mat-
teusse ramato wiimses peatükkis (18, 19.)
Minge ja õpperage teik — nimmel.

VII. Mis on se tootusse sanna?

Kui meie Jsand Jesus Kristus ütleb: Mar-
tuse ramato wiimses peatükkis (16, 16) Kes
us

usub ja tedda ristitakse — — hukka moisa
terama.

*VIII. Mis annab ehk satab ristminne?

Temma satab pattude andeks, andmist—
— kulurawad. 1 Petr. 3, 21.

IX. Eks meie Jösand Jesus meile keik
sedda head ei teinud?

Jah temma on omma sanna kuulmisse, kannatamis-
tamisse ja surma läbbi ükspäinis meid lunnasta-
nud pattust, surmast ja kurratist, ja on keik
õnnistust meile jaatnud. Rom. 5, 8, 11.

X. Kuida siis ristminne meile keik
sedda satab?

Se Jösand, kes meile keik sedda head on saat-
nud, se Jösand on ka ristmist seätanud, ja toota-
nud ristmisse läbbi keikile usklikeledele sedda õn-
nistust anda.

XI. Kas siis keik, kes ristitud on, sawad
sedda õnnistust?

Ni kaua kui nemmad õige usso läbbi omma õn-
nisteggia sanna kuulwad, on keik õnnistus nende
päralt; agga kes wallatumal kombel kurrat ja
patto sanna wõtwad kuulda, need kautawad keik
sedda õnnistust ärra, mis armas Jesus neile
ulli annud. 1 Petr. 1, 5. 2 Petr. 1, 3, 9.

*XII. Kuida woib wessi ni sured asjad
tehha?

Wessi ei te sedda tõeste mitte, waid Jum-
mala sanna, — pühha Waimo läbbi.

*XIII. Mis õppetab pühha Paulus
sestinnatsest asjast?

Paulus sitleb Tuuse ramato solmandamas
peat kksis: Jummal on meid õnsaks teinud
uesündimise — se on tõeste rõõsi.

*XIV. Mis tähendab nüsuggune
wee rüüminne?

Se tähendab ee wanna Adam peab igg
gapawase kahhetsemise — iggaweste
ellama, 1 Petr. 3, 20, 21.

*XV. Mis on wanna Adam?

Se on meie turri pattune südda ehk pärris pat
keikide kurja hymmudega, mis meie omma wanne
matte löbbi esimesest Adamast olleme pärris
nud. Rom 5, 12. Ewes. 4, 22.

*XVI. Mis läbbi peab temma sama
ärä : uypitud?

Iggapawase kahhetsemise ja pattust
pöörmise läbbi Kol 2, 11, 14

XVII. Mis on iggawawane kahhetsemine
ne ja pattust pöörminne?

Se on, kui üts wagga risti innimenne tunneb
diete, et patto tõõ hirmus on ja otsib se wasto
Jesussesi abbi, ja kahhetseb ehk on turb igga
pääw selle pärrast, mist temma tunneb ennese süd-
dames Jummalala tahtmise wasto ollewad, ja
ei kule patto ihaldamist, waid Jesusse sonna.

XVIII. Kuida surretakse se läbbi pärris-
pat?

Pärris-pat surretakse ehk uoputakse ärä, se on
temma käest woetakse woimust henda, et pärris-
pat

pat teige mu patto ja kuu a himmudega üht
wagga innimest ei woi sundida patto mele pär
rast teggema. 2 Kor. 7, 9. 11. Rom. 8, 13.

XIX. Kas Jummalä sanna sedda ka
nenda õppetab?

Jah õppetab, Rom. 6, 12. argo wallitsego
pat mitte kui kunnigas teie surrelitko ihho
tees, et teie wõttaksite temma sanna kuul
da temma himmude tees.

XX. Mis pärrast kãstakse wanna
Udamat uuputada?

Se kõnne sünnib ühte se wanna wisiga, kui
ustlikud hommiko ja louna made sees allasti
piddid jõkke aetuma kolm kord wee alla minne
ma ja jälle ettetullema. Matt. 3, 16.

***XXI.** Mis siis se uuputaminne diete
tähhendas?

Et üks wagga Jummalä laps Jesusse läbbi
ikka piddi patto wasto pannema ja sedda alla
wautama, ja patto peale woi must sama. Gal. 5,
24. 2 p. 19. 20. 21. s. Rom. 6, 6.

***XXII.** Mis on uus innimenne?
Uus innimenne. 2 Kor. 4, 16.

***XXIII.** Mis on uus innimenne?

Se on uus süda ja meel, mis Jummal
neile annab, kes Jesusse Kristusie sisse süd
damest uitwad. Eie. 36, 26. Kol 3, 10.

***XXIV.** Kuida peab uus innimenne
ettetullema?

Nenda, et temma usso walgus peab ennä ja
en

nach ~~XXVIII~~ die Sr. ~~XXIX~~ mit Königs
Erklärung als schriftliche Bestätigung
der Übergang. Aufserdem i- ~~XXX~~ bis ~~XXXV~~
bleibt song.

ennam paistma teigesugguste hea teggude sees.
Matt. 5, 16, 1 Kor. 15, 58. 1 Tess. 4, 1.

XXV. Kuida peab uus inimenne üllestouma?

Temma ei pea mitte patto hädda ja kurrati
kuisamisje pärrast meelt ärrahetma, egga wägga
arraks minnema, waid iggapääw julgeste Je-
susse armo läbbi wasto pannema.

*XXVI. Kuida peab uus inimenne ellama?

Temma peab õigusse ja puhhastusse sees
Jummala ees iggaweste ellama. L 1, 74 s. 75.

XXVII. Mis se on: õigusse ja puhhas- tusse sees ellama?

Se on Jesusse armust ja õigussest ükspäinis
abbi õisima, Jummalala ja waggade inimeste
mele pärrast teggema ennast mitte teadma patto-
ga rojastama. Rom. 8, 1. 2. 2 Kor. 7, 1 Ehr.
12, 14. 16. Joan. 15, 5.

XXVIII. Kelle ees peab uus inimenne nenda ellama?

Ei mitte ükspäinie silmalirja's inimeste näh-
hes; waid Jummalala ees, kes meie süddame
pohja ja mõtted läbbikatsuh. 1 Mos. 17, 1.

*XXIX. Kus on se kirjotud, et ristiminne sedda keif tähhendab?

Pühha Paulus ütleb ommas ramatus Roma-
rahwale kirjotud kuendamas peatükis; Meie
õlleme Kristusjega — udes ellus kaima.

XXX. Kuida olleme meie Kristussega mahhamaetud?

Et Kristus meie assemele on surnud ja mahhamaetud, sepärrast arwab Jummal sedda keikide kasuks, kes on ristitud, ja süddamest uskwad otsego olleksid nemmad isse omma pattude pärrast surnud ja mahhamaetud. 2 Kor. 5, 15.

XXXI. Mikspärrast olleme meie Kristussega mahhamaetud surma sisse?

Et meie iggavääw pattused himmud süddames peame surretama, ja otsego hawa sisse jätma, ja keik risti ja surma hea melega kannatama. Rom. 6, 11. 13. Luk. 14, 26. 27.

*XXXII. On Kristus hawa sisse jäänud?

Ei olle mitte; waid temma on üllesärratud surnust Jsa au, se on Jummal wäe läbbi.

*XXXIII. Mikspärrast on Kristus üllesärratud?

Et meie peame udes ellus káima. Rom. 6, 3. 11.

XXXIV. Mis on uus ello ja waimolif öllestousminne?

Kui inimenne enne omma kurja himmude järtele on ellanud, ja omma au, kasso, ja tahtmist takkanoudnud; agga pärrast Kristusse läbbi hakkab omma ello sees teggema Jummal tahtmise järtele, ja liggimesie heaks.

XXXV. Kas meie ommast wäest woime ue ello sees káia?

Ei woi mitte, waid Jsa au ehk wäe läbbi kes Kristus on üllesärratanud; sepärrast teotawad ja

ja põlgwad need Jummalat wägge, kes ennast ei arwa woivad ue ello sees káia. Ewes. 1, 19 20.

XXXVI. Kas siis sünnib lapsi ristida?

Jah sünnib, otsego wanna seaduse ajal lapsokessi ümberleikari 1 Ap. Teg. 2, 39. Matt. 19, 14.

XXXVII. Kas siis lapsed woivad ka uskuda?

Jah woivad Jummalat armõ ja abbi läbbi, sest nende parralt sõidakse Jummalat rigi olles wad, agga Jummalat riki ei sa ükski ilma usfota. Matt. 18, 3. 6 8. Laul. 3. s.

XXXVIII. Kust teame meie, et Jummalat riik lapsokeste parralt on?

Meie Isand J. Kristus ütleb. Mark. 10, 14. 15. La. ke need lapsokessed minno jure tulla ja ärge keelge neid mitte, sest niusuguse parralt on Jummalat riik. Tõest minna ütlen teile: kes ial Jummalat riki wasto ei wõtta kui lapsoket, se ei sa mitte senna sisse. Ja temma wõttis neid süllesse, ja pani käed nende peäle, ja õnnistas neid.

XXXIX. Mis on isä ja emma kõhhus?

Et nemmad omma lapse parralt Jummalat süddamest peawad pälluma ja omma lapse ristmisse jures ei pea warrud piddama liajomisse, prassimisse ja mu. ebba. usfoga.

XL. Mis on wädderitte kõhhus?

Et nemmad peawad lapse asemel ärrawandma kurratit, temma teud, asiad ja kõmbed lapse eest Jummalat pälluma, ja ni paljo, kui nemmad joudwad, lapse hinge ja ihho eest murretsema.

XLI. Mis suggused peawad õiged wad-
derid ollema?

Nemmad peawad isse Jummalat õige usso
lõbbi õiete tundma, kartma, ja temma järrele süd-
damest iggatsema, kurrati tõõd ja kumbed ka
isse ärrawandma ehk mahhajätma.

XLII. Mis sest wigga, et wadderid rum-
malad ja wallatumad pattused on?

Kui wadderid isse rummalad on, ja ligajomist
ehk muud pattud armastawad, siis kurrat irwi-
tab neid, et nemmad julgewad laste assemel kur-
rati tõõd ärrawanduda, ja isse jäwad kurrati
wõõrkude sees.

Wies Peatük.

Pühast Altari Sakramentist.

*I. Mis on Altari Sakrament.

Se on meie Issanda Jēsusse Kristusse
tõõsine ihho ja werri — — seatud.

II. Kuida nimmetakse altari sakra-
ment teist wiisi?

Sedda nimmetakse pühhas kirjias Issanda õh-
to: sõmaaiaks, ehk Issanda Jēsusse lauaks.

*III. Mis pärrast nimmetakse sedda
sakramentiks?

Sepärrast, et se iures on (1) üks nähtaw
asst (2) üks näggematta asst, (3) Jēsusse
lõst ja tootus.

Confirmation

VIII — XII. bl. — ray —

*IV. Mis on nähtaw assi altari
Sakramentis?

Leib ja wiin.

*V. Mis on näggematta assi?

Meie Issanda JEsusse Kristusse ihho ja werri.

*VI. Mis on Jummalas kääso sanna?

Kui te nma ütleb: wõrte ja söge, se on minno ihho; joge keik seält seest, se on minno werri.

*VII. Mis on tootusse sanna:

Kui JEsus Kristus ütleb: mis teie ja micme eest ärrawallatakse pattude andeks andmisseks.

VIII. Mis pärrast nimmetakse sedda
Altari sakramentiks?

Sepärrast, et se altari peäl keigeennamiste wäljaiaetakse.

IX. Mis se on: Jummalas armul, ehk
Jummalas sannaal kääma?

Se on otse ni paljo, kui JEsusse laua jure kääma.

*X. Kes on niüid sedda seädnuud?

Meie Issand JEsus Kristus.

*XI. Mil aial?

Sel õsel, mil tedda ärra anti.

*XII. Kus on se kirjutud?

Nenda kirjutawad pühhad ewangelistid, Mattheus, Markus, Lukas ja pühha Paulus. Wat 19. Kussim

XIII. Kennele on Kristus sedda seädnud?

Temma on sedda keikil risti rahwale seadnud: agga õiged woõrad sesinnatse laua jures on ükspäinis tõssised risti innimesed.

XIV. Kes on üks tõssine risti innimenne?

Se on tõssine risti innimenne, kes Jesusse Kristusse sisse ussub, kelle sees pühha Waim on, kes patrude andeks, andmist sanud, ja ka omma pattuste himmude wasto panneb, ja neid suretab. 2 Kor. 6, 4, 10.

XV. Mis siis Kristus teinud, kui temma se sure sõma aia seadis?

Temma wõttis leiba, tännas, murdis ja andis omma Jüngeritele Selsammal kombel wõttis temma karrika pärrast õhto sõma aega, tännas ja andis omma Jüngeritele.

XVI. Mis ta neile ütles?

Temma ütles: wõrke, söge. Se on minno ihho; jog keik eälc seest sesinnane karrikas on se uus seädus minno werre sees.

XVII. Mis sa leiwaga ühtlase sööd?

Jesusse tõssist ihho.

XVIII. Mis sa winaga ühtlase jood?

Jesusse tõssist werd.

XIX. Kas sinna siis kindlaste ussud, et sa se õnnistus leiwaga Jesusse ihho, ja se õnnistud winaga Jesusse werd saad?

Jah, minna ussun sedda kindlaste Jesusse fanna

XIX. l. m. n. y.

XXII. bis XXIV bl. rang.

1. Ev. 34.1., Natorem oma piddant
läbbi. | haggem on tema meie juus
omg waega

ad XXI. 2., Et Jesus on surma känd
et meie piddi pattude andeksandmine
ollena, ning patt. and. and. tulleb ürones
reile, nes omad pattud jüüd. rahhetsewad,
jellepärast rahh. pattud. -

2. Wotnem Jef. tähhena läbbi patt.
andm. otj, meie egs ole joda m. wäärt.

3. Wotnem Jef. tähhena; | Kristus ellab
meie seepa. jünaraulinid olla surmani se on,

A, armastada lat, piddagem pätk. t. mine

B, armastada omad liigim. | Jef. andis

enest surma arms parrast;

V, valmistada iggaw. ello peäle.

Jef. üt. i. jino rätte oh Jofu et.

5. Trinituuf. olgo Jefuse riibe kaniat. ja
surma, - | wikrag. patto - tema

armastus, | - armastag. tedia ja tema

käofad) - puhast. mis meile tuleb

keelada woime meie üiste et.

fanna peäle. Matt. 26, 26. 28. Mark. 14, 22. 24.
Luf. 22, 19. 20. 1 Kor. 10, 16. 11 p. 23. 24. 25.

*XX. Mis pärrast on nüüd se õhto, sõma
aeg seätud?

Meie Jēfand Jēsus ütleb: Luf. 22, 18.
Sedda tehke minno mällestusjeks.

*XXI. Mis peame meie mäletama?

(1) Meie Jēsusf suur armõ meie wasto,
et temma tahhad meie jure tulla, ja meie sees
ellada. Joan. 14, 23. 17 p. 23. f.

(2) Temma kibbedat kannatamist ja sur-
ma, misga temma Jummalä kange wiha ja
raske nuhtlust meie peält ärrakannud. Luf. 22, 44.

(3) Temma suur wägge, et ta meie heaks
patto surma ja kurrati peäle woimust sanud, et
ta meie woime neid ärrawotta, ja surmast jälle
üllestousta. Kol. 2, 12, 15.

*XXII. Mis kasso on meil sestisuggusest
sõmisest ja jomisest?

Sedda näitwad meile needsinnatsed san-
nad: mis teie eest ärra antakse ja ärrawalla-
takse pattude andeks andmisjeks.

*XXIII. Kennel on pattude andeks-
andminne?

Sellel, kes omma patto hädda diete tunneb,
Jēsusse sisse ussub, ja õige usso läbbi patto
roastu panneb. Jerem. 3, 12. 13.

*XXIV. Mis kasso tulleb meile pattude
andeks andmisest?

Kus pattude andeks andminne on, seäl
on ka ello ja õnnistus. Luf. 1, 77.

*XXV. Kuida woib ihholik sōmine ja jominne nisuggused sured asjad tehha?

Sōminne ja jominne ei te sedda tōeste mitte — — pattude andeks andminne.

XXVI. Kes saab neist sannust kas'o?

Kes need sannad, mis meie Isand JEsus isse on õppetanud ja tootanud, süddamest ussub.

XXVII. Eks sest kül ei sa, kui kegi ussub need sannad tōssised ollewad, sest et temma neid katekismusse ramato seest õppib?

Ei sa sest kül, kui kegi neid ja muid JEsusse fanna õppib ja kuleb kui muud juttud, ja ussub neid sepärrast tōssised ollewad, et temma neid ramato seest ehk teiste käest on õppinud; waid fenna jure lähhab tarwis, et temma ommas süddames peab tundma Jummalä fanna wägge, kuida se fanna temma süddant ligutab, ja pattust puhhastab. Jak. 1, 21. 1 Petr. 1, 22.

*XXVIII. Kes wõttab ausaste sesinnatse sakramenti wasto?

Paastma ja ihho polest — — usklikest süddamed.

XXIX. Mis se on: paastma?

Se on kassinaste ellama sōmisse, jomisse ja feige mu asja polest, mis läbbi kurjad himmud kaswawad. Luk. 21, 34.

XXXX bis XXXXVII bl. 200

XXX. Mis on se: ihho polest ennast walmistama?

Se on, kui tegi ennast pesseb, ja tulles puhaste rietega JEsusse laua jure.

XXXI. Kas need asjad meid kõlbawaks tewad JEsusse laua jure minna?

Ei te need asjad meid mitte kõlbawaks, sest et need on wäljaspidised kombed; agga Zummal watab süddame sisse, mis sugune se on. 1 Sam. 16. 7. 2 Kor. 13. 5. 51 Paul. 19. 8.

***XXXII.** Mis sugused käiwad nüüd kurjaste JEsusse laua jure?

Keif need, kes kaksipiddi mõtlewad ja ei ussu Siere mitte.

***XXXIII.** Kes mõtleb kaksipiddi?

Kes omma õnnisteggia JEsusse sanna ja õppetuse ei ussu, waid jäwad melega ühhe hõletuma, rummala ja pattuse ello sees ellama.

***XXXIV.** Ons neil ka sest kahjo?

Jah on. 1 Kor. 11. 29. Kes kõlwato sööb ja joob, se sööb ja joob isse, ennesele nuhtlust.

***XXXV.** Mis sugused käiwad ausaste ja hasti JEsusse laua jure?

Need, kes JEsusse sanna: mis teie eest ärrantakse, süddamest uskwad, kaksipiddiste mõtete wasto pannewad, ja omma patto hädda sees omma JEsusse läest kowwaste abbi wotwad.

*XXXVI. Mis on sepärrast õigede ristis-
innimeste kohhus?

Et nemmad peavad isse-enneste peäle koh-
hut moistma. 1 Kor. 11, 31.

*XXXVII. Kuida peavad nemmad en-
neste peäle kohhut moistma?

Nemmad peavad omma süddant hästi Jum-
mala sanna järele läbbikatsuma, ja ennast mit-
te senna wasto wabbandama, mis nemmad kuul-
wad Jummalala sanna sees keeidud ollewad: waid
nemmad peavad keif pattused himmud, mõtled,
ja muud efsitussed hea melega Jummalala ette üt-
lestühnistama, ja nende wasto JEsusse käest
abbi õstima: 1 Kor. 11, 28.

*XXXVIII. Mis kasso tulleb sest, kui meie
nenda enneste peäle kohhut
moistame?

1 Kor. 11, 31. õpperak e Kui meie isse en-
neste peäle kohhut moistame, siis ei mois-
teta mitte meie peäle kohhut.

*XXXIX. Mis on ühhe tõsise Jummalala
lapse kohhus, kes hästi JEsusse laua
jures käinud.

Temniä kohhus on Jummalat temniä kalli ar-
mo anni eest kita ja tännada, omma ello pääw
pääwast JEsusse abbiga varrandada, patrude eest
e. inast hoida, ja nenda ellada, kuida wagga ristis-
innimesse kohhus on. 1 Peetr. 1, 14. 15. 1 Kor.
11, 26.

Katekismusse OES.

Lawe

Saggeclarte . -

Laueti Paulo-Kamato.

Essimenne Paul.

Wägga önnis on se innimenne, kes ei käi
dälade nou järrele, egga seisa pattuste
tee peäl, egga istu pilkijatte järre peäl.

2. Waid kel hea meel on Jehowa kässo-
öppetusest, ja mötleb ta kässe-öppetuse peäle
död ja päwad.

3. Siis on temma otsego pu, mis wee-
ses on te äre istutud, mis omma wilja annab om-
mal aial, ja kelle lehhed ei puddene, ja keif mis
ta wöttab tehha, lähhäb forda.

4. Ägga nenda ep olle need kes dälad,
waid nemmad on kui ägganad, mis tuul laiale aiab.

5. Sepärrast ei woi dälad mitte kōhto ees
seista, egga pattused öigede kōggodusfes.

6. Sest Jehowa tunneb öigede teed, ägga
dälatte te lähhäb hukka.

LXXIII. Paul.

USawi laul. Jummal on süiski hea Israelley,
neile kes guhtad on süddamest.

2. Ägga minno jallad olleksid pea kōrwale läi-
nud, mo sammud olleksid ni kōhhe libbistand.

3. Sest ma kaetsesin neid kes hullutasid, kui
ma dälatte rahho-pölwe näggin.

4. Sest nemmad ep olle kimpus omma sur-
mani, waid nende rammo seisab terwe.

5. Nemmad ei olle waewas kui muud waesed in-
nimesfed, ja neid ei nuhhelta kui teised innimesfed.

6. Sepärrast on surustus nende ümber kui
teed; wäggiwald kattab neid kui illusad rided.

7. Sedda näitse nende lihawaist filmist; nemmad tewad ennam pahha, kui innimesse südda woib ärramöttelda.

8. Nemmad nälgivad teisi ja rägiwad liateggemist kurjast melest: nemmad rägiwad ülle rinna.

9. Nemmad pannewad omma suud tae wasse, ja nende keel läib möda maad.

10. Sepärrast pörab nende rahwas seie, ja neile pigistakse rohkeste wet wälja.

11. Ja nemmad ütewad: Kuida peaks Jummal sedda teädma? ja kas se Keigeförgem peaks sedda tundma?

12. Wata, need on need öölad, ja neil on waifne assi siin ilmas, ja kaswatawad warrandust.

13. Agga ilmastaja ollen ma puhhastanud omma süddant, ja ilmasüta tõga ommad läed pesnud.

14. Ja ollen waewatud olnud iggapäaw, ja mind nomitakse igga hommiko.

15. Kui ma olleksin möttelnud: ma tahhan nenda juttustada kui nemmad; wata siis olleksin ma pettust so laste suggu wasto teinud.

16. Sepärrast noudsin ma sedda ärramoista; agga se olli mo melest waew.

17. Senni kui ma sain Jummalala pühha paika, ja pannin tähhele nende wimist otsa.

18. Sinna panned neid tõest libbeda peäle, sa lapsed neid langeda sure ärrahäwmitamise sisse.

19. Kuida häwmitakse neid ärra silma pilkmisfel; nemmad sawad otsa, nemmad lõpivad ärra sure hirmo pärrast.

20. Otsego kaub selle unne näggo, kes üllesär-
fab

Kab, nenda ei panne sinna, Jesand, mikski nende näggo linnas.

21. Kui mo südda seisis paistetud, ja mind kihwati omma nerude sees;

22. Siis olin ma totter ja ei moistnud sedda polegi; ma olin selge lojus sinno ees.

23. Kiiski ollen minna ikka so jures; sa pead mo parremast käest finni.

24. Omma nouga juhhatad sa mind, ja wõttab mind wimaks auga wasto.

25. Kes on mulle taewas armisam kui sinna; kui ma sinno jures ollen, ei himmusta minna ühtegi siin Ma peäl.

26. Kui mo lihha ärralõppeb ja mo südda ka, siis olled sa, Jummal mo süddame kaljo ja minno ossa iggawest.

27. Sest wata, kes sinnust kangel ärra on, lähhawad hukka; sa kautad ärra teik, kes hora wisil sinnust ärralahkuwad.

28. Agga mulle on se hea, Jummalala liggi olles; Jehowat Jesandat pannen ma ommaks warjopaigaks, et ma juttustan teik sinno teggemisfed.

CXVII. Paul,

Riihke Kehowa teik pagganad, auustage tedda teik rahwas.

2. Sest temma heldus on meie ülle woimust wõtnud, ja Jehowa tödde on iggaweseks aiaks.

H A L L E L U J A.

Uks Palwe.

Kui sinna Summala sanna
saad õppinud ja kuulnud.

Oh! armas taewane Issa, minna tän-
nan sind, et sinna omma kalli sonna
minno waese hinge heaks olled annud, ja
se läbbi mind sedda õiaet teed õppetad;
minna pallun sind süddamest, anna
omma sannale, mis minna nüüd ollen
kuulnud ja tähhele panud, wägge, et
minna sedda järgeste woiksin meles pid-
dada, ja se läbbi pääw päwast õppida,
mis sinno mele pärrast, ja mis sinno
mele wasto on. Parranda nüüd, keige-
wäggewam Summal, omma sanna jär-
rele minno süddant, ja keif minno tööd,
ja teggo Jesusse Kristusse minno kalli
õnnisteggia pärrast, Amen.

